Valentin Silvestru

UN BOU PE CALEA FERATĂ

EDITURA „CANOVA" IAŞI

VALENTIN SILVESTRU
UN BOU PE CALEA FERATĂ

Editura „CANOVA”.
1992 — IAȘI

Un bou pe calea ferată

Orient-Expresul îşi încetinește brusc cursa năvalnică.

Călătorii sunt zguduiţi. Câteva bagaje cad din plase, la restaurant. Fripturile și eternele garnituri de mazăre cu fasole sar din farfurii, geamurile zăngăne. Se deschid unele care fuseseră declarate, cu proces-verbal, înţepenite pe veci.

Frânele fac să scrâşnească roţile. Trenul se oprește în gemete. Sute de capete se iţesc în uși și la ferestre.

O singură întrebare aleargă de-a lungul șirului de vagoane:

— Ce s-a întâmplat?

Și într-un târziu. Un răspuns:

— E un bou pe calea ferată.

Cu zeci de adaosuri:

— Tocmai aici și-a găsit? Asta e loc de păscut boii?

— În ce tară ne aflăm. Doamne? Oare cât vom mai fi eminamente agricoli?

— Și ce era dacă trecea peste el?

— Să fie gonit imediat de-acolo !

— E absolut ridicol, or să ne râda iar toate televiziunile din lume…

— Auzi! Un bou! Un bou pe căile ferate române, acum când ne-am hotărât și noi să intrăm în Europa ! Cum dracu’ să mai intri și pe unde, când se pun asemenea obstacole?

— Dar nu ştiţi: cine l-a așezat acolo? Și cu ce intenţie? Că singur nu cred c-a avut ideea…

Boul zace, enorm și placid, peste șine. E un animal cunoscut ca stând mai mult pe picioare, zi și noapte, chiar când doarme. Ce l-o fi făcut să se așeze acum și tocmai aici?

Din centura umană care înconjoară fenomenul ţâșnesc ipotezele:

— E bolnav.

— S-a rătăcit.

— Te pomenești c-a vrut să se sinucidă!?

— Uitaţi-vă ce privire are: cred că e turbat.

Și o femeie nobilă, obeză. Cu privirea cenușie, aer revoltător:

— Dar cine a pus vaca aceasta aici!

Totuși, problema e înlăturarea blândei bestii de pe traiectul feroviar.

Mecanicul îl îndeamnă, prin strigăte, să se dea deoparte.

Obstacolul însă nu se mișcă. Ajutorul de mecanic, un tânăr podidit de acnee

juvenilă, aduce o varga de fier cu care-l lovește. Odată, peste un șold. Vita geme ușor.

— Nu-l brutalizaţi — strigă o doamnă cu voal fumuriu. Trebuie luat cu frumosul.

— Luaţi-i dumneavoastră cu frumosul, vorbiţi dumneavoastră cu el — se supără ajutorul de mecanic.

— Mai bine să-l împingem — e de părere un domn cu mustăcioară. Îl împingem puţin și mai departe se duce el singur.

— Chemaţi-l pe proprietar — se aude o voce. Să-l ia el de-aici.

— Suntem în plin câmp — informează mecanicul — cincisprezece kilometri de la ultima staţie și optsprezece până la prima. Nu văd niciun proprietar.

— Doar nu e deșertul Gobi — răspunde vocea. O fi vreun sat, prin apropiere. Boii sunt domestici, ei trăiesc pe lângă casa omului.

— Nu văd niciun sat — replică iar mecanicul. Ne aflăm într-o zonă depopulată, de câmpie.

— Rezultă că biata vietate s-a rătăcit — spune cineva cu șapcă albă.

— Chiar ! Și s-a gândit să ia expresul ca să ajungă la staul — rânjește conductorul, apărut și el la faţa locului. Uite ce e, frate — i se adresează mecanicului. Dacă nu se ridică singur, după ce i-oi trage eu câteva joarde, înseamnă că-i necesar să-l luăm ce braţe. Și-așa am întârziat destul.

Coboară precipitat pe taluzul ierbos, rupe dintr-o răchită tânără o creangă roșie. O desfrunzește, și cu nuiaua rezultată urcă iute panta, ţinându-și cu o mână geanta spânzurată de umăr. Plesnește boul tolănit, de câteva ori, pe spinare. Acesta ridică capul și scoate un muget jalnic, către cer.

O singură mișcare, ce ar putea să semnifice intenţia de a se scula. Dar numai atât. Poziţia rămâne aceeași.

Începe protestele care nu ţin seama de circumstanţă:

— O să stăm aici până ce-o să binevoiască să se scoale?

— Domnule, eu n-am vreme de pierdut, eu sunt așteptat, eu vin tocmai de la Florenţa și am întâlnire la guvernul dumneavoastră.

— Nu s-ar putea telefona la București, să vină să-l ia de aici?… Cu o macara… Sau cu un buldozer…

— Dacă ar ști cineva să ragă ca un bou, s-ar ascunde undeva mai departe și l-ar chema… Cred că s-ar duce.

Conductorul îi dă geanta ajutorului de mecanic și propune:

— E nevoie de câţiva bărbaţi, ca să-l ridicăm. Altă soluţie nu-i.

— Cum să-l ridici? – întrebă un cetăţean cu ochelarii ca oglinzile — dumneata știi cât cântărește? E ajuns la maturitate, trage cel puţin șase sute de kilograme.

— Ce vorbești, domnule? Da’ ce-i, autobuz?

— Mersi de comparaţie. Atunci spune dumneata, care pari specialist cât de greu e.

— Nu mă importă. Vreţi să ajungem la destinaţii? E normal să punem trenul în mișcare? Atunci trebuie să-l dăm jos de pe linie.

Și nu mai așteaptă alte opinii. Strigă în susul trenului:

— Cine vrea să ne ajute să ridicăm boul de pe calea ferată?

Întrebarea e retransmisă către toate vagoanele. Dar voluntarii întârzie. Se prezintă vreo trei. Pe urmă, încă doi. O parte din masculii prezenţi se îndepărtează rapid de la locul acţiunii. Unii se uită la cer, să vadă, probabil, dacă nu vine ploaia.

Câţiva se scuză către nimeni:

— Dacă n-aș avea lumbago!

— Păcat că am fost operat de hernie în urmă cu două săptămâni…

— E o soluţie primitivă, credeţi-mă.

— Te opintești, te opintești cu matahala asta și ţi se rupe ţie prapurul. Mersi !

— Dur de ce avem noi Cefereu? Do ce plătim impozite? Să acţioneze ei. E de datoria lor!

Șapte bărbaţi se apropie de bou cu hotărârea celor șapte vitejii din faţa Tebei. Chipurile lor sunt aspre. Mânecile, suflecate.

— Uite ce — spune conductorul, care i-a dat și șapca ajutorului de mecanic. Nu-l putem ridica fiindcă e al dracului ne greu și suntem prea puţini. Încercăm să-l împingem: îl prăvălim în stânga.

Se apropie toţi, dârji de obiectiv. Boul îi privește curios și el — cum vor proceda?

Fiecare înaintează, cu mâinile întinse Unul e în dreptul capului, altul lângă greabăn. Doi la burtă. Alţi doi spre coapse şi spre o parte delicată a corpului, sub încheietura unuia din picioare. Conductorul se află spre coadă:

— Ascultaţi comanda la mine: când zic „Haida”!, împingem toţi odată, bine?

Nu i se răspunde, dar e clar că vitejii sunt pregătiţi și decișii.

— Haida!

Împing toţi, cu nădejde, pe unde au apucat Scot urlete, chiote. Povara însă îi copleșește Masa de carne nu s-a mișcat nici cu un centimetru.

Își scutură mâinile, descumpăniţi.

Unul propune să-i bage o pârghie sub pântece și să-l râs toarne încep conciliabule. Se fac propuneri diverse, printre care și aceea ca „să-l pârlească cineva cu bricheta sub coadă să vedeţi cum sare, ca din praștie!”

O doamnă între două vârste. Cu părul învolburat și ochii măriţi se apropie brusc. Își scoate pantoful și-i dă cu el unt între coarne boului, ţipând:

— Idiotule! Cât o să ne mai ţii aici?

Câţiva râd și aplaudă

Se aud îndemnuri de dincolo de mulţimea adunată:

— Faceţi loc. Faceţi loc vă rog. E o doamnă veterinar…

Faceţi loc pentru doamna doctor!… Daţi-vă-ntr-o parte, vă rog

— Și ce să-i facă veterinarul — întreabă careva, sincer surprins. O injecţie? Un masaj?

— Poate-i dă vreo pilulă — zice altcareva.

— Ce pilulă?

— Energizantă… Eu știu?!

Doamna doctor veterinar e o duduie blondă, ofiţerească, care se apropie zâmbitoare ciocănind cu tocurile cui pe traverse.

Se face liniște.

Boul e privit lung. Apoi împins între coaste, cu o spelcă scoasa din cap, într-un loc despre care femeile învaţă, de la o anumită vârstă, ca orice fiinţa vertebrată de gen masculin, posedind coaste, reacţionează.

Într-adevăr, boul tresare și se deplasează lateral, târâș, extrem de greoi, câţiva centimetri.

Aplauze răzleţe. Îndemnuri:

— Așa, așa… Daţi-i înainte… Nu-l lăsaţi… I-a venit zeiţa lui Apis!

Doctoriţa îl mai palpează în vreo două locuri, apoi cere mecanicului și conductorului să-l ţină virlos de coarne pe Apis.

Dintre cei doi tineri cu pantalonași medii, înfloriţi, și maiouri cu rinoceri, unul se minunează nu prea tare, dar nici atât de încet încât să nu se audă:

— De ce-l pipăie farfuza asta?

— Nu mă cheamă Farfuza — zice, indiferentă ofiţereasa — sunt conferenţiar doctor Mărgărit Yolanda și, dacă vrei, după ce termin cu dumnealui, te pot consulta și pe dumneata… Decât să căscaţi voi gura, v-aș ruga să i-o căscaţi lui.

— Dacă ne mușcă? – întrebă tuciuriul.

— Boul e vegetarian. – surâde veterinara — n-aţi aflat?

— Dacă ziceţi dumneavoastră că nu ne apucă… Hai. Mă – îi arată celuilalt — trage tu falca de sus și eu o trag pe cea de jos.

Se fac câteva încercări penibile, se ridică doar o buză, se scapă ele. Până la urmă, cu toată împotrivirea clară a celui în cauză, se izbutește ceva.

Doctoriţa vrea să se așeze pe vine ca să se uite în gura animalului, dar fusta e prea strâmtă, n-o lasă. Se așază într-un genunchi şi-şi apropie capul de gura întredeschisă a minotaurului, cam cum face dresorul în arenă, cu tigrul.

— Se scoală iute, râzând:

— Lăsaţi-l! E sănătos, dar e beat.

Se râde, se comentează gălăgios, se fac presupuneri mirobolante:

— La ce bufet o fi consumat?

— Cine și-a bătut joc de un bou e mai bou ca el.

— Dânsul trebuie să muncească pe ogor, nu să se ebrieteze în zi de lucru.

Mecanicul e lucid. Și pragmatic:

— Ce să facem cu el, doamna doctor?

— Nu știu. Cred că un bici bun l-ar convinge. Dar dacă a băut prea multă ţuică, oricât ar vrea, n-o să se poată ridica.

Dezorientare generală. Mânie surdă în faţa neputinţei.

Dinspre cotitura drumului de ţară — până acum pustiu – apare un car cu un singur bou la jug. Îl mână o femeie fără vârstă, eu broboadă neagră. În car e o fetiţă bălaie, cu codiţe mici, subţiri.

Femeia oprește carul, cu un răcnet către fată:

— Miliţo! Uite-l pe Florean al nostru!

Amândouă urcă în fugă taluzul. Călătorii se dau într-o parte.

— Cine mi-a călcat boul? Mi-aţi tăiat boul!

— Ho! Că e teafăr — lămurește conductorul — s-a așezat pe linie și nu-l putem urni.

Stupina se apropie de vită. Vede că e întreagă. Boul pare s-o recunoască și el. Parcă i-ar cere iertare de starea în care se află. Femeia se dezlănţuie:

— Vasăzică aici îmi erai tu, luate-ar moartea? Aici te odihnești tu și mă faci să cred că te-au furat hoţii, că te-au mâncat lupii… paștele și grijania mă-tii… tu-ţi anafura și parastasul mă-tii… Tu-ţi.

Doamnele surâd jenate. Domnii ascultă nu fără plăcere repertoriul bogat al noii venite.

Și, deodată, în locul înjurăturilor, femeia începe să-l croiască. Unde nimerește, cu biciul, în timp ce fetiţa ţipă, și ea, cu un glăscior ascuţit: …Hi. Florean!", „Hai Florean!". „Nie Florean „Hăis Florean

Boul scoate un muget prelung de răsună valea. Încearcă să se ridice. I-e greu. Încearcă încă odată. Și încă odaia. A reușit să se așeze pe genunchii din faţă. Femeia trage în el ca într-un sac. Fetiţa ţipă mereu. Îl cheamă, îl împinge cu mânuţele

Și, în sfârșit. Florean se înalţă în toată măreţia lui.

Aruncă o ultimă privire călătorilor, luându-și rămas bun de la ei, și, cu un mers nedecis. O ia la trap, o goană lentă, greoaie, spre fratele din jug, lângă care rămâne, clătinându-se o clipă, apoi fixat. Celălalt îl salută cu un muget tandru. Femeia și fetiţa fug după el.

Îl bagă amândouă în jug. Pe locul lui, pun resleul, apoi se suie în car.

Mecanicul claxonează prelung din locomotiva lui electrica.

Călătorii aleargă spre vagoane.

— Ai văzut? Venim noi cu tot felul de idei abracadabrante dar tot ţăranul român, sireacul, ne scoate din încurcătură…

— Pardon, de data asta el ne-a băgat în daraveră.

— Ba să mă scuzi: să nu confundăm omul cu boul.

Orient-Expresul se pune în mișcare.

Carul se leagănă agale pe drumul de ţară.

Cineva strigă de la un geam deschis:

— Să nu-i mai dai prună ziua, cucoană!

Femeia îl amenință cu biciul și-i oferă cu francheţe o adresă unde acela ar trebui să se ducă fără zăbavă.

— Nici ea nu-i teafără! – apreciază adresantul. Te pomenești că au băut împreună!

Dar vehiculele s-au îndepărtat mult unul de altul, dialogul nu mai e posibil.

Expresul va avea o întârziere de patruzeci de minute.

După câteva zile, o anchetă a unui cotidian independent întreprinsă în colaborare cu poliţia judeţeană și cu organele Societăţii Naţionale de Căi Ferate ajunge la următoarea concluzie: fraţii Cornel și Tudose Chilipir din comuna C. au transportat cu un camion defect două butoaie cu ţuică din sat spre centrul judeţului pentru a le vinde unui patron de bodegă particulară, nou înființată.

Pe drum, podeaua camionului, veche, putredă, s-a rupt și butoaiele, rău asigurate, s-au rostogolit până spre fântâna cu troacă din preajma localităţii V., unde s-au dezmembrat, întregul conţinut lichid formând o băltoacă.

Boul numit Florean, al locuitoarei Pavelina Secară, văduvă cu un copil, păscând prin apropiere, unde fusese dejugat de proprietară — ce se dusese la o femeie din partea locului să trateze cumpărarea unei cantităţi de furaje din paiele aceleia — fiind înţepat de un tăun a fost apucat de streche, a luat-o la goană și nu s-a oprit decât lângă fântâna susamintită.

Cum troaca era uscată, iar setea animalului, alergat atât de mizerabila insectă, îl chinuia din cale-afară, el a lipăit ţuica din băltoacă până s-a cherchelit.

N-a putut fi determinată cauza care l-a făcut să se în drepte. În această stare reprobabilă, de semiconștienţă, spre calea ferată (parcurgând aproape opt kilometri) și nici motivul așezării sale pe șine, unde-l pândea un pericol fatal.

Datorită prezentei de spirit și bunei vederi la distanţă a mecanicului locomotivei. Costandache Vasilie, ce are la activ cincizecișiunu de ani de serviciu ireproșabil, trenul internaţional Orient-Expres a putut fi oprit chiar lângă animalul ameţit, care, dacă ar fi fost călcat, e greu de evaluat ce consecinţe ar fi avut coliziunea.

Mecanicul a căpătat un premiu de două sute de lei, acordat de Direcţia Regională, 1. La felicitat ministrul adjunct de resort. L-au amendat, conform regulamentelor în vigoare, cu patru sute de lei reţinere din leafă pentru întârzierea sosirii trenului în Capitală.

Săteanca Pavelina Secara a primit un avertisment verbal de la primăria comunei, în sensul că să-și ţină pe viitor boii acasă și în orice caz cât mai departe de căile ferate. Ea a fost felicitată la domiciliu, în prezenţa mai multor localnici, de șeful gării din C. pentru modul hotărât cum a dezamorsat problema creată. Fetiţei Mitiţa, pentru curajul manifesta, alături de mama ei i s-a dat o recompensă modestă, dar binemeritată: o pungă cu pufuleţi de import.

Cotidianul independent a propus ca la locul incidentului să se pună un semn comemorativ cu placă („un text simplu, omenesc”) menit să amintească și generaţiilor viitoare împrejurarea în chestiune — evocând-o cam în genul întâmpliării legendare cu acel copil olandez care, observând o găurică în digul marin ce apăra orașul, a astupat cu degetul acea fisură până ce locuitorii au prins de veste şi au putut salva existenţa localităţii.

Telecoropișniţa

În efortul ci constant de elevaţie, o redacţie a televiziunii m-a invitat să iniţiez un serial ştiinţifico-natural pe micul ecran „Din viaţa coropișniţelor" Am pregătit un vast material. Mi s-au pus la dispoziţie diapozitive color, fotografii alb-negru, filme sepia și mi s-a instalat, pe masa de la care vorbeam, un telefon. Convenţia era ca telespectatorii din ţară, eventual şi din străinătate, să mă sune în timp ce vorbesc iar eu să răspund pe loc pasionantelor lor interogaţii. În felul acesta cooptam publicul direct în elaborarea emisiunii — mi s-a spus — și dam două lovituri deodată.

N-a reieșit cui aplicăm aceste două lovituri și care anume sunt ele, dar am căzut de acord că aşa e bine și așa rămâne.

M-au prezentat cu două zile înainte, apoi cu o zi înainte, pe urmă, cu un ceas înainte și iată minutul inaugural.

Fercheș, adică proaspăt tuns și zâmbitor, într-o cămaşă cu mâneci scurte și purtând o cravată lungă și lată, încep să explic ce este o coropișniţă, unde trăiește ea în natură și societate, ce relaţii are cu mediul înconjurător, cum acţionează faţă de alte făpturi ale globului etc. Când să trec la modul de alimentaţie al bestiei sună telefonul.

Mă opresc din expozeu, ridic receptorul și zic galeș: Alo!

— Alo! – răcnește ca înjunghiat un bărbat, de dincolo.

— Alo! – spun din nou. Vă ascult.

— Alo! – urlă el și mai tare.

— Alo! Vă aud. Recepţionez. Spuneţi !

— Când dracu' vin ăia cu Aragazu'?

— Scuzaţi, probabil că aţi greșit numărul. Aici nu e Aragazul. Aici e Televiziunea.

Personajul continuă să se răstească;

— Suntem v-o treizeci dă indivizi și așteptăm dă la șase dimineaţă buteliile… În strada Mătăsari. Auzi? Da ăia nu vine. De ce nu băgaţi aparatu-n ei? Băgaţi aparatu-n ei. Muma lor de pungași, să-i vadă și guvernu' cum nu vine!

— Domnule — reiau blând — noi aici ne ocupăm de coropișniţe. Probabil că dumneavoastră căutaţi emisiunea „Din viaţa buteliilor"…

Operatorul, din spatele camerei și redactoarea, care e tot acolo îmi fac semne că să închid telefonul. Mai apuc să aud „Dacă nu faceţi așa, înseamnă că v-aţi dat cu ei, fire-aţi ai dracului…" și închid, explicând dulce telespectatorilor că din păcate, convorbirea s-a întrerupt, dar sper ca interlocutorul să revină — dacă nu acum, peste o lună, căci serialul meu e programat mensual.

Continui deci a arăta, cu ajutorul unui film primit cadou de la o fabrică de botniţe pentru câinii spitz din Ohio, că există câteva specii ale insectelor pe care le examinez nu e suficient deci să zici „coropișniţă" ca să ai și reprezentarea exactă a întregului subiect. Unele sunt vegetariene, altele, din Belgia, sau din Madagascar manifestă o dușmănie carnivoră fată de un anumit tip de purice.

Se sună iar. Aud în receptor o voce plăcută, despre care nu se poate spune că e de bărbat sau de femeie, seamănă cu a unui cântăreţ de muzică ușoară pentru copii:

— Domnule, admirăm competenţa și informaţia dumitale. Se vede că ești un veritabil coropișniţolog.

— Mulţumesc — răspund smerit. Care e problema ce vă interesează?

— Noi suntem o familie mare, din Prahova. Și ne aflăm tocmai la masă: 14 persoane. S-a servit ciorba și așteptăm friptura. Și aș vrea să te întreb, sincer: dacă ai sta la masă, cu familia, și ţi s-ar servi, între feluri, gândaci, păduchi, omizi, cum ai mai înghiţi bucatele?

— Daţi-mi voie: noi, aici, acum, ne ocupăm numai de coropișniţe. Studiem existenţa lor, rostul pe care-l au în lumea animală…

— Și nu poţi să studiezi dimineaţa, pe răcoare, sau după ora zero? Zău așa!… Te văd om cu carte… Măcar scurteaz-o… Uite, noi închidem acum și telefonul, și televizorul, și peste zece minute sperăm să fii băiat cuminte și s-o lași pe aia care vine cu „Cântece din bătrâni”. Că e și tataia la noi, la masă, și i-ar face plăcere. Noroc!

Nu prea mi-e la îndemână, dar n-am ce face. Închid, ușor tulburat. Am impresia că mi s-a strâmbat și cravata. Aia de dincolo de cameră îmi fac semne încurajatoare, că adică să nu-mi pese, să-i dau drumul în continuare.

Îmi revin. Ajung la o parte a discursului pe care o socotesc interesantă: cum se înmulţesc gângăniile mele. Avem un set de diapozitive care le arată încălzite de amor, apoi copulându-se și chiar născând. Fac ce mi s-a spus anterior, și anume, mă adresez spre întunecimea cabinei: „Regia, vă rog! Diapozitivele dn seria doi”. Și aștept. Aștept. Nimic. În sfârșit, se aude o pocnitură, apoi o hărmălaie și pe ecran (văd și eu în monitor) apare una care sare pe un stadion cu prăjina. Aplauze. Ovaţii.

Un crainic nevăzut rage „Formidabil! Se pare că e un nou record!” Nu, nu e o coropișniţă, precis. Fac un semn disperat.

Se întunecă. Reapar doar eu. Surd. “A fost o eroare, v-aţi dat seama, desigur, s-au încurcat imaginile”. Şi-au dat seama și cei din regie, astfel că acum se reia chestia cu săritura, dar de-a-ndărătelea. Văd și eu, ceva mai clar, că e vorba de un băiat cu plete lungi, nu de o fată. Se aud iar câteva pârâituri, filmul se deșiră sub ochii noștri şi, în sfârşit, iată unul din diapozitivele mele, în care însă insecta-femelă e de-acum gravidă. S-au sărit cel puţin trei etape.

Mă adaptez rapid la situaţie, așteptând dispozitivul cu actul fundamental al nașterii, al creaţiei. Schiţez un scurt comentariu pe coarda lirică, în timp ce nenorocita aia își depune ouăle în chinuri.

Iar telefonul. Un glas azuriu:

— Sunăm de la fabrica de aţe. Suntem două fete. Ne auzi?

— Da — confirm. Vă ascult cu atenţie.

— Auzi? Dumneata ai vreo… coropișniţă proprie?

— Cum adică?

Fata râde, zglobiu.

— Adică ești însurat sau burlac? Că am vrea să-ţi spunem ceva, așa, mai personal.

Închid, realmente vexat.

Femela de pe ecran s-a ușurat în sfârșit…

Închei, vrând să anunţ emisiunea viitoare. N-apuc însă să deschid gura că năvălește în imagine o bătrână cu broboadă, iie și fotă, rezemată de-un gard, cântând tremurat: „Când eram la mama fată…”

Redactoarea, operatorul de imagine, femeia de serviciu se reped, bucuroși, să mă felicite: „A fost extraordinar!” „Un triumf!” Sunt bătut pe umeri, mi se strâng ambele mâini. Dar data viitoare — punctează, sumbru, electricianul — să nu mai veniţi cu cravată bleu, că se vede de parcă n-aţi avea deloc.

Cursul cursei

Sâmbătă.

Pe aeroportul din Constanţa.

Salutaţi de personalul de întâmpinare, primire și control, cu efuziune.

— Vă mulţumim că aţi ales avionul pentru călătorie. În 35 de minute sunteţi în Capitală.

Ne surâdem reciproc și dentar.

E ora nouă. Sala de așteptare e solară, confortabilă.

Bufetul are de toate: coniac, molan de Medgidia, citronadă cu Hellas, Riesling de Murfatlar apă minerală la gheaţă.

Copii voioși tropăie prin salon, răcnesc, se bat. Părinţii îi prind și-i bat separat Bufetierele oferă gentile șerveţele cu care să li se șteargă năsucurile.

La ora zece, ni se spune, confidenţial, că avionul n-a plecat încă de la București, dar sosirea sa e iminenta. În cel cinci minute va decola spre Constanţa.

Aţipesc puţin în fotoliul adânc de culoarea mustarului, ocupa lectura unei jumătăţi de pagină dintr-o carte cu o detectivă care se îndrăgostește mortal de un pirat bătrân din secolul optsprezece. Sunt trezit brusc de două fetiţe durdulii, care încearcă să-mi ia ochelarii de pe nas. Două mame năvălesc în ambuscadă, cu scuze și lovituri nedecise în funduleţele roze ale domnișoarelor. Domnișoarele scot urlete înfiorătoare.

Un grup de italieni le înconjoară afectuos pe cele două poliţiste subţirele de la controlul bagajelor, care și-au întins picioarele de cocostârc și șomează. Se schimbă amabilităţi, ţigări „Morris”. Unul o întreabă pe șatena cea înaltă dacă nu i-ar face plăcere să-l însoţească la Torino, unde el are o fabrică de biscuiţi.

— Eventual — spune, visătoare, fata, emiţând rotocoale de fum albastru.

La ora 11 aflăm că avionul n-a luat-o încă din loc de la Otopeni, dar că în schimb, ni se vor da, mereu, informaţii asupra mersului său.

Un fel de băcan autohton îi spune tare nevestei lui descălţate, care adormise cu ziarul pe faţă: „Fac ceva pe informaţiile lor”. Dar nu întreprinde nimic în consecinţă. Atâta doar că se descalţă și el.

Consumăm al doilea rând de sandviciuri cu unt și salam de Sibiu. Bem răcoritoare. Se înjură TAROM-ul în arabă, greacă, ebraică, italiană, engleză și. Bineînţeles, în dulcele nostru grai.

Doi cetăţeni străini, vârstnici, pretind că se sufocă în aeroport și cer să iasă în curte sau pe pistă. Li se explică sec că în curte nu mai pot ieși. În schimb pe pistă nu e voie. Li se cer scuze. Ei nu le primesc. Se răstoarnă iar în fotolii.

Una om fetiţele care m-au atacat, revine. Mă privește lung, tăcută. E însoţită de un băieţel cu creasta blondă și jambiere galbene, care ţine în mână un pistol. Fetiţa îmi face cunoscut, peltic, că l-a adus pe flăcău ca să mă împuște.

— Împușcă-mă — îl îndemn, și să terminăm odată.

E încă nehotărât. În cele din urmă, îmi aruncă un cuvânt greu.

— Vaco!

Și pleacă senin, cu copila adiacentă după el. Va fi, desigur, un bărbat de caracter.

— De ce aţi pomenii cuvântul Otopeni? – întreb o nobilă doamnă taromistă.

— Fiindcă nu vom ateriza la Băneasa — îmi zice, ceea ce nu lămurește nimic.

La 12 fără un sfert consumăm al treilea rând de lichide.

Trei tineri străini pun în priză un radiocasetofon uriaș. Ascultăm muzică turcească de promenadă, în timp ce la megafonul din tavan se transmite un reportaj frenetic despre strânsul păioaselor în Dolj.

La 12 și un sfert obţinem vestea că „Avionul-cursă TAROM a aterizat”. Ne ridicăm toţi din fotolii. Și-i privim pe cei sosiţi. Par lichefiaţi de căldură, așteptare și călătorie.

Un tată își maltratează băiatul, care i-a vârât un pai în nas. Un câine flocos străbate la pas, bărbătește, pista goală a aeroportului, urmat, tropăţel, de o căţelușă sfioasă și cochetă.

Soldatul de sentinelă își scoate capela și aprinde ţigara ultimă dintr-un pachet „Dunhill”, pe care-l aruncă lenevos.

La strigătul „Poftiţi la avion!” suntem toţi, grămadă, în ușă. Ieșim, apoi, după tradiţie, mai suntem opriţi odată, la buza pistei, ca să fim, „grupaţi”. Pe urmă o pornim, ni se strigă „Hai mai repede!” mărșăluim în pas alergător până la scara avionului, unde, tot după tradiţie, ni se strigă „Așteptaţi!”

Așteptăm.

Suntem primiţi de trei zâmbete acre. Una îl face atent pe englezul înalt, după ce acela a dat cu capul în pragul de sus al ușii „Atenţie la cap!” Englezul mulţumește grav.

— Nu vă opriţi în spate — ni se strigă — nu vedeţi că sunt locuri în faţă? Vreţi să se dezechilibreze aparatul?

Nu vrem. Cum o să vrem? Ce, suntem nebuni?

Ba chiar suntem. „Îs nebuni — îi murmura stewardesa, colegei — ce le spun eu și ce fac ei?”

Într-adevăr, ne înghesuim, cu toţii. În jumătatea a doua, pentru ca unii să revină totuși la jumătatea întâia, unde nu mai e niciun loc.

Comandantul avionului deschide ușa, se repede în sens invers, bruscând pasagerii și strigând către însoţitoare:

— Nu-i mai primi! Avionul e închis.

— Cum adică e închis? – întreb

— Stimaţi călători — lămurește alt aeronaut, chel, apărut în ușa cabinei — din cauza pregătirilor pentru mitingul aviaţiei de mâine, aeroportul Otopeni s-a închis din nou, pentru o oră. Vă cer scuze. Întoarceţi-vă în aeroport.

— Ce si fașe? – se interesează, surprins, unul din italieni.

— Chiuso. Ritorno.

Se uită la cer și pronunţă o propoziţiune pe care n-o pricep. Reiese, vag că am dispune de o aviaţie nenorocită, dizgraziata.

Ne grupam iar la scara avionului, sub conducerea unei doamne.

— Lasă-i liberi, tu! – i se transmite din avion — că doar unde naiba or să se ducă?

Într-adevăr.

Ne ducem la bufet.

— Noroc că ne-au aprovizionat cu destulă apă minerală - îmi suflă bufetiera. Altfel ce mă făceam?

Nu realizez ce s-ar fi făcut.

Tânărul care însoţește trei nemţi ţepeni îi comunică domnului comandant al aeroportului ce-au zis ei. Ei au zis că mai au și alte treburi săptămâna asta. Comandantul se înclină și le cere scuze. Nemţii se înclină și ei.

Italienii pun din nou radioul în priză. Julio Iglesias îşi cânta duios iubirea pierdută în timp ce radioul transmite cronica parlamentară. Romînca opulentă consumă, în înghiţituri repezi, cinci sandviciulri în timp ce bărbatu-său citește pentru a treia oară ziarul dobrogean de patru pagini.

— Hai, gata! – ţipă, veselă, fata care ne așteaptă în ușă, ca să ne numere ţiplele de îmbarcare.

Suntem din nou ghem. Ieșire. Oprire. Alergare. Stop la scară.

— Întâi doamnele cu copii!

Arabii insistă să intre ei primii. Se înghesuie și băcanul.

Ghionturi discrete româno-islamice.

Iată-ne în avion.

Decolăm.

Vom călători aproximativ 30 de minute.

— Nu se servește nimic? întreabă o căruntă speriată.

— Nu se servește nimic. Când să se servească? Uite c-am și ajuns.

Intram în autobuze pentru a fi căraţi la Băneasa.

Aici mă voi urca în autobuzul 131, care, din fericire, e chiar în staţie.

— Ia daţi-vă jos — notifică, fioros șoferul. Ăsta nu merge.

Vine altul.

Vine, într-adevăr, altul, după vreo douăzeci de minute.

Acasă.

Radio-ul pe care l-am uitat ieri deschis, anunţă că e ora 14.
Am ajuns cu bine. Ziua s-a făcut pilaf. Un duș — și mă culc.

Educaţie prin copaci

— Staţi pe loc, staţi așa!
— Stăm domnu'…
— Ce-ai făcut tu, aici, nenorocitule?
— Eu… eu… am… Da' parcă ce-am făcut?
— Bine, mă, pușlama, ăsta-i copac să-l scrijelești tu cu briceagul?
— Am… am… așa… puţin… o… o… amintire
— Ia uite, Panaite, ce i-a dat prin cap: o inimă și două litere… C şi M… Ci și Mi pe… ce soi e ăsta?… A, da, carpenul japonez. Mă, știi de unde e adus arborele pe care l-ai sluţit tu?
— Nu știu domn'… De unde să știu eu?
— Da' unde te afli aici, știi?
— În Cişmigiu.
— Și ce e Cişmigiul, mă rog?
— El… este… o apă cu bărci.
— Lasă apa. Că doar sunt și copaci, flori, alei…"
— E… o… grădină.
— Ce fel de grădină?
— O grădină… cu bănci…
— Spune-i tu, Panaite. Că dau cu ei de pământ.
— E un parc, băiete, o grădină publică… Dom Nistor, să-i amendăm numaidecât.
— Firește c-o să-i amendăm. Dar trebuie să le dăm în cap și cu puţină educaţie… Ai auzit, mă, ce-a spus ajutorul meu? Grădină publică. Apoi dacă-i publică, înseamnă că e a tuturor. Și e grădină, adică nu-i pădure.
— Da' domnu'.
— Iar copacul pe care te-ai semnat tu, cu toanta asta a ta împreună…
— De ce-mi zici așa, dom'le?
— Dar cum să-ţi spun, deșteapto?
— Argintaru V. Costică. Fiindcă așa mă cheamă…
— Tu de ce nu l-ai oprit când ai văzut că distruge pomul adus tocmai din Japonia.
— Da' de unde — să știu eu că l-aţi adus de-acolo. Ce, scrie pe el?
— Nu. Bine că acuma aţi scris voi. Ce înseamnă mă, Mi-ul?
— E… litera mea… Maradona…
— Ce-i asta, Maradona? Ești ţigan?
— Nu. Așa îmi zic băieţii… de la fotbal… că trag șuturi…
— I-auzi… șuturi… Cum te cheamă, după tat-tu?
— Turcușor Gavrilă Lucian.

— Ai buletin?

— Am… Da' nu-l am… L-am… l-am la cămin, că mi-l ţine administratorul, să nu luăm lucruri din cameră în oraș.

— Aha! Foarte bine vă face… Și tu? Ia dă buletinul.

— Nu-i la mine, că eu n-am buzunare și a zis tanti la care stau că dacă-l ţin în mână se mozolește… Da' ce nevoie aveţi de buletine? Că doar v-am spus cum ne zice.

— Vezi. Panaite? După ce că distruge pomii mai are și clonţ.

— Cum clonţ? Ce, sunt cioară? De ce vorbești așa urât cu mine? N-am distrus nimic: văd că și copacul stă ţeapăn nu s-a-ndoit… Și tu. Maradona. Ce te-ai muiat așa? Ce? Or să te tundă?

— Lasă… dacă zice că nu e voie… Eu, domnu'… Noi… noi…n-am știut că nu-i voie să…

— Dom Nistor. Hai să-i amendăm. Cu cât îi amendăm?

— Stai, că n-am isprăvit educaţia… Să fiţi voi ai mei. Cum mi-aș mai scoate eu acuma cureaua! Ascultaţi: conform deciziei Consiliului popular municipal, distrugerea de pomi sau plante din parcurile publice se pedepsește cu amendă de la 500 la 1.000 lei. Cu cât îi pedepsim. Panaite?

— Cam pe la mijloc.

— Da' de ce să ne pedepsiţi? Doar pentru că ne-am semnat? Ei!…

— Să taci din gură, meliţo: Pesemne că tu l-ai împins la prostia asta.

— Nu, domnu'… Ea. Nu… ea, ca… o… prietena mea… Și nu ea, eu… eu am… briceagul e al meu. Doar…

— Bun. Ia să vă amendăm noi să vă usture. Dar decizia mai are un paragraf: cei vinovaţi vor plăti și despăgubiri pentru pagubele produse. Așa că pe lângă amendă, trebuie să vă imputăm și copacul.

— Cum să plătim copacul? Ce, l-am luat cu noi? S-a zgâriat coaja, acolo, puţin… Mare lucru.

— Vezi ce gură are, Panaite? Și nici n-a împlinit cincisprezece ani…

— Ba am şaptesprezece. Și dacă pe-așa, vreau să știu și eu cât costă coaja japonezului?

— Cât să apreciem, dom Nistor, paguba?

— Știu și eu? Specia e rară. Iar locul unde a fost crestat trunchiul așa rămâne. În veci. Cu Maradona şi Costică în inimioară.

— Ar reprezenta vreo trei-patru mii dă lei…

— Aţi auzit, fire-aţi voi ai naibii să fiţi?… Uite ce e, nepricopsitilor cu educaţia voastră am terminat. Decizia v-am citit-o. Câţi bani aveţi la voi? Tu mintoaso, cât ai?

— Eu am doi lei. Ca să mă întorc cu metroul la Tanti. Uite-l, na !

— Îi ţii în palmă?

— Da' unde să-i ţin? în dinţi?

— Ia vezi, că acuşi te iau de coadă și te scutur… Și tu, Gavrilă?

— Eu am douășcinci. Domnu'…

— Bun. Băgaţi bine la cap dacă vă mai prind odată, vă închid într-o cușcă și vă ţin o zi şi-o noapte numai cu apă. Aţi înţeles?

— Da domnu'… Vă rog să mă iertaţi… Nu mai fac.

— Pe tine, limbă-ascuţită nu te pedepsim îţi facem numai observaţie verbală, fiindcă ai fost complice

— Ei. Da… Cu fata dumitale tot aşa ai vorbi?

— N-aş vorbi aș pocni-o.

— N-ai voie. Azi nici în armată nu se mai bate.

— Taci… tu… Costico.

— Auzi ce-ţi spune? Ascultă bărbatul… învaţă-te de mică. Iar tu, flăcăule, ca să nu uiţi că natura trebuie ocrotită cu sfinţenie, dă încoa' cei 25 de lei…

— Poftim!

— Așa. Și să nu vă mai prind pe-aici. Că vă rup picioarele.

— Și chitanţa? Chitanţă nu-mi dai?… la uite-i cum pleacă fără chitanţă. Ce, credeţi că eu nu pot să vă reclam?

— Lasă, tu, lasă…

— De ce să las, mă, de ce?

— Aoleu!… Au !

— Ce e? Ce-ai păţit?

— M-a lovit ceva în cap.

— Ce te-a lovit? Ia să văd…Păi asta-i o castană!

— Dacă-i carpen japonez… Cum… Cum de face castane?

— Fiindcă-i castan porcesc, prostule… la apleacă-te.

— De ce?

— Să te pup în cap, ca să-ţi treacă…

Vizită de documentare

Înființarea atâtor partide politice mi-a creat ca și altora, la începutul anului 1990, o largă posibilitate de opţiune şi, bineînţeles, libertatea de a cunoaşte și alege. Am început deci vizitele de documentare la unul din sediile anunţate, într-o străduţă laterală: Partidul Cinstei și al Bunătăţii Omenești.

Am fost primit într-o odaie caldă, de către un binevoitor domn în vârstă și o domnișoară drăguţă, care jucau domino.

— Noi — mi-a spus bătrânul — primim pe oricine, fără diferenţă de sex, vârstă, condiţie socială, credinţă religioasă, naţionalitate, şi mi-a întins o hârtie cu programul politic, puţin pătată de grăsime, dar clară în fond.

— Aici scrie lămurit ce dorim noi. Consultaţi-o.

M-am interesat la ce se aspiră din punct de vedere economic:

— Sunteţi pentru o economie de piaţă, o economie mixtă, sau de alt tip?

— Vrem o economie sănătoasă — mi s-a răspuns.

— Să fie piaţa bine aprovizionată — a completat, dezinvolta tânăra. Căci aţi văzut ce s-a întâmplat la gară.

Nu văzusem.

— Stau vagoanele cu produse din lume – mi-a explicat - şi tu te-ntinzi pentru o şocolata străină.

Le-am făgăduit că voi medita, mi-am luat ziua bună şi m-am îndreptat spre un bloc relativ central, unde Partidul Drumului Drept Înainte îşi avea sediul la demisol, dar mai la larg.

Aici se afla mai multă lume, însă în picioare — căci nu erau scaune. Cineva le vorbea tuturor, flancat de alţi trei factori de conducere, de dimensiuni felurite:

— În primul rând — spunea — înţelegem democraţia ca respingere a oricăror discriminări. Acceptăm pe toţi oamenii de bună credinţă, indiferent de sex, vârstă, condiţii sociale, convingeri religioase, morale, economice, politice…

O doamnă îmblănită îşi arătă mirarea:

— *Cum și politice?*

— Da, onorată doamnă, deoarece puteţi veni către noi din partidul vechi, pe care l-aţi părăsit; sau, dacă v-aţi expatriat la un moment dat, dintr-un partid al acelei ţări. Ori, ca gospodină, dintr-o situaţie absolut apolitică…

Doamna protestă, vexată:

— Nu-s gospodină, sunt responsabilă la un magazin de bijuterii și gablonz. Un…

— Cu atât mai vârtos — întări oratorul — avem nevoie de oameni care cunosc comerţul, circulaţia mărfurilor.

— Dracu' mai circulă acum în sectorul nostru observă, rece, preopinenta. Nu tu brăţări, nu tu coliere, doar trifoi cu patru foi.

— Foarte bine — jubilă din nou vorbitorul — iată, aveţi o privire critică, îndrăzneaţă sunteţi necesară, aș zice chiar oportună, fiţi binevenită printre noi.

S-a mai conversat despre unele adevăruri de pildă asupra necesităţii de a se reintroduce băncile furate din Cişmgiu apoi că să se circule gratis cu metroul să se aducă şi xxxxx, că n-am mai văzut de mult. Pe urmă, majoritatea s-au dus în treburile lor. M-am apropiat de reprezentantul partidului ca să-l întreb cum vede relaţiile noastre externe cu lumea a treia dar mi-a luat-o el înainte.

— Sunteţi de la televiziune?

— Nu

— De la radio?

— Nu — am zis.

— De la vreo gazetă?

— Nicidecum voiam doar…

— Atunci, nu vă supăraţi, dar trebuie să aşteptaţi până ce se mai strâng vreo câţiva. Ca să expun iar principiile; că nu pot să-mi răcesc gura pentru oricine intră aici.

— E ca la Muzeu — am remarcat.

— Ce vreţi să insinuaţi? Noi ne-am născut ca partid de-abia în aceste zile.

— A. nu. Ziceam că și la Muzeu se fac grupuri și doar atunci sunt deservite de un ghid.

Personajul mă părăsi pentru a trece în altă cameră.

În sfârșit, într-o odăiţă strâmtă, la etajul cinci al unei clădiri vechi care, de afară, parcă avea doar patru, m-am întâlnit cu conducătorul Partidului Luptei până la Capăt (extrem de recent) și cu secretara lui, ce-mi pare că-i era chiar soţie. Un om cu ochi pătrunzători și vorbă aspră. A început tăios:

— Nu facem nicio diferenţă de sex,vârstă, rasă, culoarea pielii, origine socială, religie, naţionalitate, avere.

— Cu sexul — zic — m-am clarificat, pretutindeni se primesc doar bărbaţi și femei, așa că prevederea asta mă lasă rece. Mă interesează ce orientare aveţi? sunteţi la stânga, la dreapta, la centru?

— Suntem independenţi, domnul meu. Nici cu unii, nici cu alţii. Ci cu tineretul. Cu lumea muncitoare. Cu intelectualitatea. Cu ţăranii. Cu pensionarii. Cu tot ce mișcă-n ţara asta…

— Vrei un sanviș. Dragule? – întreabă, moale, doamna. Și către mine: E atât de înflăcărat de idee, că aproape nu mai mănâncă.

— Dă-i dumnealui cocarda noastră — poruncește bărbatul.

Mi se întinde o bucăţică de stofă colorată și o agrafă.

— Mă iertaţi că vă întreb — zic, cu sfială — ce profesie aveţi?

— Om politic. Asta va fi cea mai bună profesie, ascultă-mă. Vino alături de mine.

M-am dus liniștit acasă. Aud că legea electorală prevede și candidaturi independente.

Violul

— Deci, dumneata reclamai că ai fost violată?

— Da. Dom procuror. Am fost. Și vreau să se scrie și la ziar. Să mă întrebe și la televiziune și eu să răspund.

— Care din dumnealor e făptașul?

— Dânsul e tatăl meu. El nu m-a violat.

— Ce zici că e el?

— Eu sunt tatăl ei, domnule.

— Prin urmare, acestălalt e cu pricina?

— Eu, dom procuror, să mă iertaţi că intervin…

— Tu să taci, tu n-ai cuvânt aici.

— Ei! Nu face dumneata ordine. Cum te numești?

— Mocareţ Florica. Pe tatăl meu îl cheamă Mocareţ Vladimir iar el să zică cu gura lui:

— Mă cheamă Veştizeanu Ilie. Zis Pricomigdală. Am 28 de ani. Cofetar.

— Acum zi-i: cum s-au petrecut faptele?

— Să vedeţi dânsul a venit la mine și din una-n alta, că vorbeam, m-a apucat în braţe și m-a pupat.

— Unde te-a pupat?

— Pe obraz că unde alta?

— Mă rog, şi?

— Și p-ormă că să ne culcăm, că moare fără mine și a început să plângă şi-atunci eu i-am dat un pumn între ochi.

— … De-am căzut cu capul de marginea patului. Uitaţi-vă ce cucui am şi m-a făcut tâmpit. Așa mi-a zis, „tâmpitule !”.

— De ce l-ai lovit?

— Fiindcă se repezise la mine.

— Ziseseși că plângea.

— Plângea. Dar voia să se și repeadă

— Și „tâmpit” de ce i-ai spus?

— Fiindcă este. Gândiţi-vă și dumneavoastră: ce bărbat e acela care plânge în genunchi. În faţa unei femei?

— Mda şi pe urmă?

— L-am tras un șut și l-am dat afară.

— Și unde s-a săvârșit violul? În curte?

— Dom’ procuror daţi-mi voie să vă lămuresc cu.

— Dumneata, ca tată ai asistat la viol?

— Nu. Că nu-i așa. Fata asta a mea e cam zăludă. Că mama ei, dacă a murit la trei ani…

— Cum la trei ani?

— Adică la trei ani după ce-a născut-o… ea a cam crescut singurică. Eu sunt de meserie injectorist-pompagiu la un calorifer de bloc. Am lucrat mereu, ziua și noaptea. Ea — cam vagaboandă. Am mai bătut-o, am mai smucit-o. I-am zis și cu binele, dar degeaba.

— Și cu dânsul cum s-au petrecut lucrurile?

— L-am găsit într-o seară, în casă, cu ea în pat. Ce era să mai fac? Am admis, văzând că e om de condiţie.

— Asta a fost în seara violului?

— Da’ mai ţin eu minte ce seară era? Că doar sunt vreo trei ani de-atunci.

— Ia stai, măi tatule. Că vorbești aiurea și-l zăpăcești pe dom’ procuror… Să vedeţi: eu început l-am crezut, ca fecioară ce eram, și l-am primit. Că mi-a plăcut.

— Acuma aș vrea să vorbesc și eu. Am tăcut cât am tăcut, dar am dreptul, nu?

— Poftim, spune și dumneata cum s-au petrecut lucrurile.

— Eu n-am vrut, ea a tras de mine. I-am spus de la început că sunt însurat. Dar dânsa o ţinea morţiș că dacă nu trăim împreună se omoară. Și atunci m-am amorezat și eu şi m-am dus.

— Omule ai violat-o sau nu?

— Dom’ procuror, lăsaţi-mă și pe mine. Că eu. Ca tată…

— De ce să povestești tu? Ce, pe tine te-a violat? Eu sunt victima.

— Dacă vreţi să știţi adevărul adevărat, mai mult ea m-a violat pe mine. Și-acuma ce vrea?

— Dacă vă iubiţi și nu mai puteţi unul fără altul, de ce nu vă căsătoriţi?

— Păi aici e buba, dom’ procuror. De ce nu divorţează tâmpitul ăsta ca să mă ia pe mine? Că de aceea am și zis să-l reclam, poate rezolvăm.

— Doar ţi-am spus de-atâtea ori… I-am spus dom' procuror cum e problema. Eu nici nu convieţuiesc cu nevastă-mea. Ea a plecat de la mine de patru ani și a făcut și-un copil cu un negru din Senegal.

— În Senegal?

— Nu, la Câmpina, la petrol, acolo. Și stă cu el. Dar nu vrea să divorţăm; cică să-i dau o mie de dolari mai întâi, deoarece știe că-s încurcat cu asta. De unde să iau dolari? Eu sunt salariat. Eu primesc lei. I-aș da lei, dar nu vrea lei. Vrea valută.

— E drept ce zice, dar de ce nu s-a dus s-o bată? Că pe mine cum m-a bătut tata? M-a bătut și-am băgat la cap.

— Ce-ai băgat la cap, dacă trăiești cu un om însurat de trei ani?

— Am băgat la cap că să nu mă dau în stambă cu mai mulţi. Unul și bun.

— Dom procuror, eu vreau să vă declar, ca tată și om de condiţie, că și eu sunt de condiţie, că băiatul ăsta nu i-a făcut nimic rău. Și că ea n-are dreptate.

— Ia ascultă, femeie: dumneata ce reclamai? Că m-aţi plictisit ! Ce pretenţie ai?

— Că m-a violat. Și să se dea în ziar și la televizor, poate așa scapă de nenorocita aia, pe care am s-o omor cu mâna mea, și să mă ia de nevastă, că fără el eu nu pot trăi.

— Dom procuror, eu am venit aici fiindcă m-a rugat ea și cu tatăl ei; altfel îmi vedeam de treabă.

— Eu, ca tată, vă confirm că băiatul e de condiţie. N-o susţin pe fiică-mea.

— Iar eu, fire-aţi ai dracului amândoi, că parcă v-aţi înteles…

— Ia ieșiţi afară! auziţi? Ieșiţi afară numaidecât I… Violaţi la cap ce sunteţi!… Următorii!

Chifteaua substanţializată și mititelul experimental

Parcăm mașina sub umbrarul înalt și ne apropiem amicali de grătarul pe care sfârâie diverse produse carneficiere.

Stăm la o coadă scurtă, la capătul căreia obţinem de la parţi culoarul cu mustaţă neagră și șorţ alb, eu doi mititei dolofani și prietenul două chiftele bine dezvoltate. Preţul nu e excesiv. Dar prima mușcătură din produse și prima masticaţie ne dă la amândoi o senzaţie gustativă de tip aproximativ. Filip mă privește lung. Eu îl privesc și mai lung.

— Din ce sunt făcute produsele, domnule? – ne întoarcem spre particular.

— De ce? – ne contra întreabă. Nu vă fac plăcere?

— Ne interesam așa. Pentru cultura noastră generală.

— Produsele sunt din carne. De porc și de vacă. Animale ale plaiului natal.

— Explicaţia e clară — admite Filip — dar conţinutul obiectelor e dubios. Și gustul, cam ciudat.

— Da — adaug — ambele produse sunt greu comestibile.

Particularul ne studiază cu luare-aminte.

— Poate că aveţi dumneavoastră un sistem digestiv mai delicat, care ar cere vegetarianism. Priviţi însă la ceilalţi clienţi cum le îngurgitează cu poftă și chiar cu

voluptate.

— Mânuiţi un limbaj ales și nu vă putem contrazice, insistă Filip. Observând, ca și mine, că alţi zece – doisprezece clienţi consumă fără mofturi. Dar să știţi că nutrim mari rezerve.

— Mai poftiţi pe la noi — tranșează negustorul discuţia, întorcându-ne spatele masiv.

Filip lucrează e un departament de industrie alimentară. Îmi propune să împachetam în „Revista albinelor", pe care o avem eu noi. O chiftea și un mititel. Vor lua drumul laboratorului de analize.

După trei zile ne înfiinţam iar la grătarul de sub umbrar. E ceva mai puţină lume, dar se frige, se cumpără, se înfulecă. De astă data suntem trei: eu, Filip și inspectorul Dumitru Clanţa din Departament. Se recomandă, arată o legitimaţie şi-l roagă pe grataragiul-patron să ne ofere o întrevedere. Acela e de acord. Se șterge pe mâini. Predă unei doamne obeze, ce iese din cortul alăturat, manipulaţia carnasieră și ne tragem la o măsuţă din spatele așezării.

— Domnule Dumitrache — începe Filip — în urma analizei efectuate de laboratorul special al Departamentului, reiese că în compoziţiei chiftelei și respectiv a mititelului, comercializate de dumneavoastră, se află: 18% pâine uscată, probabil veche. 3% oase, 5% maţe, 20% zgârciuri, cartilagii, 14%" substanţe neidentificate și cam 40% carne de felurite calităţi.

Această compoziţie contrazice sever normele și oferă bucatelor un gust fistichiu.

Domnul Dumitrache ne privește liniștit:

— Vă referiţi la produsele mele? Le-aţi luat de la mine?

— Da. Eram amândoi. Acum trei zile.

— Se poate. Nu-mi amintesc. Dar vă referiţi la un laborator serios. Puteţi avea încredere în el?

— Până acum — zice cel de la Minister — nu ne-a înșelat niciodată așteptările.

— Vorbesc cu dumneavoastră sincer și net. Eu nu sunt de meserie. Am practicat avocatura, am studii de drept cu specializarea la Liège. Iar soţia, care mă ajută, e inginer horticol, a funcţionat multă vreme ca economistă la fabrica de halva. Noi. Materia primă o luăm de la Abator. În mod legal. Va ţinem la dispoziţie facturile. Dacă acolo s-a ajuns la o asemenea compoziţie…

— Nu — intervine și Filip — ne-am interesat, și am analizat. Ceea ce vi se oferă tuturor întreprinzătorilor particulari are 88% carne, restul oarecare mixturi vegetale. Rezultă că procentele străine observate provin de la dumneavoastră, prin prelucrarea proprie.

— Credeţi? – se interesează, candid, particularul.

— Doar dacă nu folosiţi și o a treia sau a patra mână, în drumul de la laborator la consumator.

Omul meditează cu capul în piept, apoi se scuza pentru o clipă, precizând că dorește să se consulte cu nevasta, ca să ne dea un răspuns corect. Clipa se prelungește mult. Doamna Dumitrache îi anunţă pe cei câţiva consumatori, bătând cu cleștele în grătar, că „S-a isprăvit mangalul. Poftiţi peste o oră. Mulţumesc". Și

sub umbrar se lasă liniștea. Suntem acum numai noi trei. Ascultăm păsărelele. E bine la umbră. Răcoare. Calm.

Apar, din alt loc decât acela înspre care plecase patronul, trei persoane necunoscute: o namilă cu tricou decoltat și un tatuaj cu ancoră și valuri; foarte brunet. Și doi flăcăi nerași, necoafaţi. În blugi, cu lanţuri de nichel la încheieturile mâinilor. Namila se așază. Ceilalţi doi rămân în picioare, în imediata proximitate.

Suntem surprinși.

— Ce vreţi voi, mă? – intră direct în problemă noul conviv cu un glas răgușit. Aţi venit să faceţi rahatul praf? Vreţi să vă lăsaţi dinţii aici? Vreţi să vă scoatem roţile de la maşină? Să ajungeţi mâine în oraș?

— În câte un picior — adaugă, surd, unul din ceilalţi doi.

— Vreţi să nu mai puneţi gura pe carne cât ăţi trăi? Vi s-a făcut de moarte?

Ne uităm muţi unul la altul. Pentru moment, nu știm ce să replicăm la torentul de interogaţii.

— Cine ești tu, mă, că îndrăznești să vorbești așa cu noi? – se răţoiește Clanţă, care nici el nu e chiar pirpiriu.

Namila izbește pumnul în masă cu o asemenea forţă încât farfurioarele cu mușstar și cele cu sare se răspândesc care încotro:

— Mă, nenorociţilor: na-vă suta asta — şi-o scoate din buzunar — ca să aveţi de un suc. Dar să nu vă mai prind pe-aici că vă pun cu mâna mea pe grătar. Și valea!

— Domnule Dumitrache — strig — faceţi o mare greșeală! O să vă coste.

— Vrasăzică mai vreţi una? Bine — urlă noul nostru interlocutor. Na-vă încă una.

Și mai scoate o hârtie albastră, ridicându-se greoi, ca un bivol din mlaștină:

— Gata. Roiul! Că altfel vă ducem noi, pe sus.

— Dumitrache! – răcnește și Filip. Vino imediat aici !

Apare Dumitrache, dezinvolt, afabil. Apucă un scaun. Se așază.

— Am impresia că m-aţi chemat.

Clanţa urlă:

— Ce înseamnă asta?

— Mă iertaţi, am întârziat un moment. Aţi discutat cu asociatul meu? A! Am uitat să vă prezint: domnul Chivu e asociatul nostru. Presupun că v-a explicat cum e cu produsele: în ultimul timp, noi am încercat, într-adevăr, să le îmbunătăţim, în sensul modernizării. Prin unele ingrediente, admise în practica internaţională, am pus în circulaţie o chiftea *subslanţializată* și un mititel *experimental.* Bineînţeles că așteptăm, comprehensivi, observaţiile consumatorilor. Cum sunteţi primii care v-aţi exprimat o opinie, de îndată ce vor apărea și altele vom studia dacă experienţa trebuie ameliorată și extinsă. Noi oricum, vă mulţumim și vă rugăm să reveniţi.

Observăm că, între timp, cei doi vlăjgani, s-au îndreptat spre mașină. Chivu ne privește tăcut, dar tulbure, cu labele enorme la vedere. Sutele au dispărut de pe masă — nu știu când și unde.

Ne ridicăm. Ce-ar mai fi de discutat aici?

— Fii sigur că vom reveni — zice, sec. Filip. Nicio grijă:

— În privinţa asta nu veţi fi primii — surâde Dumitrache. Produsele noastre n-au rival, așezarea noastră aici îi atrage pe mulţi.

Ne grăbim spre automobil.

Demarăm.

Din urmă, cei cinci, cu mâinile în șolduri, se uită după noi, alcătuind un gard viu, de netrecut.

Problema Fofonei

Mă uit în oglindă, îmi îndrept cravata și când mă întorc, dau cu ochii de Fofona.

Mă recunoaşte și ea, îmbujorată. Dinţii îi sclipesc ca în tinereţe, dar ochii sunt stinși. Do sub basma îi fuge șuviţa aceea parșivă, șerpuind pe fruntea bombată; dar acum e căruntă**.**

— Fofona! – strig. Ce cauţi tu aici?

— Muncesc — zice. Ca toată lumea.

Ne privim lung. Deocamdată nu știm ce să ne mai zicem.

— Stai puţin cu mine — îndrăznește. Că am și eu romanul meu.

Intru în chichineaţa ei, unde încap o măsuţă de copii și două scaune fără spătar. În perete, un dulăpior. Poze de actori de cinema și un prospect de motocicletă franceză, în culori.

Igrasie vizibilă.

— Ar fi bine aici, nu m-aș plânge — începe, tărăgănat – dacă nu m-ar omorî cu planul.

— Ce plan?

— Am și eu plan de încasări, ce credeai? Și mi-l mărește mereu. N-ai putea să mă ajuţi? Că tu te-ai ajuns. Și eu sunt doar o biată femeie singură.

N-are cum să fie o biată femeie, și încă solitară. La școală era socotită o minte foarte ageră, învăţătorul de ţară s-a ţinut atâta de capul lui taică-său s-o dea la liceu, până ce aceia, convins în sfârșit, și-a vândut, pentru ea, boii. Dar la treisprezece ani, Fofona a dispărut de la căminul școlii cu un pedagog.

La cincisprezece ani. Era servitoare la un voiajor comercial care i-a făcut un copil — născut mort. La șaptesprezece ani era dădacă la fetiţele gemene ale comandantului spitalului militar.

— De acolo de ce-ai plecat?

— S-a nimerit rău. Casa colonelului era lângă zidul spitalului. Tocmai zidul dinspre secţia cea mai rea. Și atâta îmi cântau și mă încântau noaptea de pe gard soldaţii că — deși știam de ce stau ei acolo — tot am sărit pârleazul într-o noapte. Ei… Și m-au umplut și pe mine de bolile lor lumești…

S-a vindecat greu, s-a măritat, i-a murit bărbatul, a luat altul — care o bătea — l-a lăsat…

— Vrei o cafea?

— Nu, nu vreau.

— Da' niște grisine?

Altceva n-are acolo. Își întrerupe autobiografia ca să se plângă iar de plan. Că e prea mare. Apăsător.

— Și uite, dacă nu-l realizez, îmi scade retribuţia. Și sunt femeie sărmană, de nimeni ajutorată.

— Bine, Fofona, bine. Mă miră nespus chestia cu planul, dar îţi promit că discut cu superiorul tău. Unde-l găsesc?

— La primărie, bun înţeles.

Și-mi indică biroul şi etajul.

Se duce o clipă la geamlic, să răspundă unei solicitatoare ști revine iute.

— Spune și tu: cum pot eu să sporesc planul? N-am mici o posibilitate. Nu pot atrage clienţii și clientele. Nu-i pot îndemna să… nu? Nici nu am cum discuta cu ei. Și nici nu prea mă mișc de pe locul ăsta. Stau ţintuită pe scăunel.

Îi dau dreptate. Are dreptate.

Îmi povestește, mai departe, de o întâmplare a ei nefericită pe litoral, pe urmă, de o scurtă detenţie, cu stagiu de re educare, de o trecere furtunoasă prin cooperaţie, unde a zăpăcit un vicepreședinte…

— Zbuciumată viaţă ai mai avut tu, Fofona…

— Dar așa a fost să fie! Dacă m-a făcut mama prea frumoasă… Și prea focoasă…

— Acum te văd mai liniștită.

— Aș fi, dacă nu m-ar ucide cu planul. Parcă m-ar ţine închingată, nu alta. Uite, pe '988 l-am realizat numai 60 la sută. Cum se-apropie lunea — că lunea fac eu monetarul și dau borderoul — încep a număra gologanii, ban cu ban, şi când văd că nu iese planul, mă apucă toţi dracii de pe lume.

Că mă și critică, nu numai că-mi reţine. Mă batjocorește, cu vorbe aspre, mă pune să studiez…

— Ce să studiezi?

— Că adică să mă fac mai deșteaptă, mai mintoasă. Șeful zice „mai întreprinzătoare".

— Și chiar cum ai putea fi tu mai întreprinzătoare, pe locul ăsta al tău? – mă minuez realmente.

— Nu înţeleg deloc. Da' deloc. Am făcut și „schimb de experienţă. Cu una Lenuţa. Și cu una Didina. Dar nu pricep neam cum și ce să „întreprind".

Îi făgăduiesc din nou să intervin. Suntem iar întrerupţi de cineva care bate-n geam.

— Dacă-mi faci tu chestia asta, dacă reușești să-i hotărăști să-mi ia planul de pe cap… Că înainte nu-l aveam și-mi mergea bine, mă bucuram și eu de viaţă. Dar acuma… Dacă izbutești, să știi că dau pentru tine și un pomelnic popii de la Sfânta Vineri, pentru toţi morţii tăi. Că altceva, la anii mei, ce mai pot eu să-ţi dăruiesc?

Și Fofona surâde iar cu sprânceana ridicată și cu toţi dinţii ei albi, cu surâsul acela pentru care vicepreședintele cooperator și-a lăsat nevasta, copiii și prerogativele obștești, un maior a căpiat, un marinar era să-și înjunghie fratele și

așa mai departe.

— Lasă, Fofona, lasă — mă rușinez și eu — nu-i nevoie de recunoștinţă. Am copilărit împreună, am fost colegi de școală, consăteni, așa se cade, să ne ajutăm în această viaţă.

Fofonci i se înrourează ochii, totuși, încă viorii, și mă îmbrăţișează brusc. Simt mirosul de levănţică pe care-l avea și la nouă ani.

…Ies pe gânduri de la toaletă publică din Piaţa Romană, meditând intens la eventuala mea întrevedere cu șeful Fofonei. Oare va putea el micșora planul stabilimentului public, are el acest drept? Sau măcar bunăvoinţa de a studia problema, pentru a o adapta la condiţiile specifice, la realităţi?

Tratative de nuntă

Iubită doamnă și extraordinară artistă, vă scrie un fost absolvent (fără diplomă) al Institutului, care vă admiră de mulţi ani. Acum sunt bibliotecar în orășelul M. și totodată un fel de organizator al spectacolelor locale. Iată de ce vă deranjez: unul dintre cetăţenii de vază ai urbei îşi mărită fiica și face o parte din nuntă pe stadion. M-a rugat să aranjez un program artistic forte. Nu se precupeţesc mijloacele.

V-ar interesa? Vă rog mult să-mi răspundeţi prin aducătorul biletului. Vi se rezervă cam un sfert de oră. În acest răstimp veţi spune și veţi face ce doriţi.

Cu plecăciune și închinare

Marinică (Tuţu) Cotniean

Stimate domn, nu-mi amintesc unde te-am cunoscut dar propunerea dumitale mă interesează în principiu. Eu am și un număr, special de stadion cu un coleg, pe care-l pot aduce cu mine. Trebuie însă să știu precis: 1) Când are loc nunta. 2) Cam pe cât public (invitaţi) scontaţi. 3) Ce sumă oferiţi (minus deplasarea — cu mașina — care vă privește). 4) Cu cine voi mai fi în program (ceea ce e esenţial).

Salutări

SoficaM.

Admirabilă doamnă, răspund prompt și cu bucurie: ideea cu colegul e mare. Se acceptă. Aţi putea face eventual și un dans popular de doi? Sau să cântaţi în duet? (Vor fi opt orchestre de diferite sorturi și mărimi). Nunta are loc în ziua (și seara) de 18 mai a.c. Sunt cam opt sute de invitaţi. Suma ce vi se oferă e grasă! V-o comunică verbul aducătorul. Dacă vi se pare totuşi sub pretenţiile dv. se poate negocia, Programul e lung și v-aș obosi cu înșiruirea numerelor. Pot să vă spun însă sigur că vă veţi mai întâlni aici cu colegul cu care aţi jucat în *Macbeth* de Shakespeare, colegul din *Răzvan și Vidra,* colegul din *Două orfeline,* cei doi colegi din *Oarba de la Manutanţă,* trei artiști de la Estradă, cântăreţul din solz de pește și din pieptene în gutapercă Lăcătuș Ciufizan, solist al Radio difuziunii, apoi un „monstru sacru' de la Naţional (încă în tratative), cinci balerine de la Circul de Stat (două dintre ele fac şi-o dresură de porumbei), iluzionistul Melistofelito (afirmat și în străinătate), solista

de muzică populară, ușoară şi de operetă Ficuţa Martac și ventrilogul amator Susică Rohănescu, totodată excepţional imitator de fierăstraie și topoare. Ei, ce ziceţi?

Vă sărut ambele mâini.
Tuţu Cotmean

Domnule, am acceptat oferta. Evident, am plusat întrucâtva la sumă, întrucât eu pierd, venind la voi, două zile de filmare și o ieșire la Palatul Culturii din D. probabil și un parastas la care urma să spun versuri triste. Colegul cu care am vorbit și-a dat și el consimţământul. Putem să facem și dansul popular, evident în parodie. Mai avem noi și-un număr pe măgari. Sunteţi în stare să ne procuraţi doi măgărași? Dar blânzi.

Cer însă să fiu pusă la începutul ori la sfârșitul întregului program, nu mă amestecaţi cu dresura de găini și celelalte alișvelișuri. Eu sunt artistă de categoria I-a și trebuie să apar ca o vedetă ce mă aflu, nu la grămadă.

Să auzim de bine.
Sofica M.

P.S. Aveţi grijă să mi se reţină și oarecare produse naturale. Ceva vită (viţel), pește (dacă e crap de crescătorie), ţuică (numai naturală, limpede) și ce-o mai fi pe-acolo. Mersi.

S. M.

Distinsa noastră colaboratoare, din cauza începerii în mod neașteptat a unor lucrări de îmbunătăţire a stadionului local, nunta se mută în gospodăria socrului mic, de la marginea orășelului nostru. Dar e mult loc. Deoarece curtea (vastă) se continuă cu un teren neagricol ce se întinde până la iazul din preajma localităţii. Pentru artiștii dragi se construiește o estradă specială. Cum la noi nu sunt măgari vi s-a rezervat un cal. Puteţi face, numărul dorit pe cal? (Sau pe doi cai foarte blânzi? Unul e atât de bătrân încât nici nu se mai mișcă decât împins. N-aveţi a vă teme de nimic).

În privinţa produselor, nu e problemă. Veţi primi oricum o cantitate de sarmale, câteva sticle din vinul casei, un kec (nu știu exact cum se scrie, scuzaţi), o traistă cu gogoșari (excepţionali) și am aranjat. Și pentru ceva crap (posibil).

Mama miresei întreabă dacă nu vă interesează unu-două kilograme de lână toarsă, la un preţ prietenesc.

Microbuzul vine după dumneavoastră, acasă, în jurul orei 8 dimineaţa. Vă aranjează?

Cu neţărmurit respect.
Ţuţu

Amice, despre ce microbuz e vorba? Așteptam cel puţin un Mercedes! Fii mai explicit. Doar nu-ţi închipui că am să mă trambalez cinci-șase ore cu cine știe ce.

Haraba și laolaltă eu te miri cine. Lista produselor nu mă incintă. N-am nevoie ele lină. Prefer un purcel de lapte. Numărul cu măgarii nu poate fi făcut cu cai, nici chiar dacă-s în stare de agonie.

Hai noroc!
Sofica

Onorată doamnă, microbuzul de care vă vorbeam e, de fapt, o autodubă sanitară a spitalului local, foarte confortabilă, amenajată ad-hoc, astfel încât în timpul călătoriei să puteţi și dormi pe-o targă: ca în vagon-lit. Sunt numai șase locuri în spate și unul în faţă (pentru cineva de specialitate). În afară de dv. şi colegul dv. vor mai fi doar doi halterofili aduși pentru o demonstraţie sportivă și solistul de muzică populară specifică Costol Bulibașa cu soţia sa și copilul lor. O societate agreabilă.

Purcelul de care vorbiţi îi doriţi natur, viu, sau preparat?

Datorită restrângerii spaţiului s-a modificat întrucâtva și programul. Organizatorii ar dori să apăreţi de trei ori: seara, la miezul nopţii, și spre dimineaţă, ca la revelion. Suma rămâne nemodificată. Gogoșarii sunt pregătiţi.

Vă stimez enorm.
Ţuţu.

Băiete dragă, nu pot sta toată noaptea. Fac sfertul meu de oră și pice. Gogoșarii nu mă interesează. Purcelul să fie doar tăiat, nu și preparat. Nu călătoresc cu duba sanitară. Înștiinţează-mă imediat, ca să știu încotro s-o apuc, că la mine propunerile vin gârlă.

Sofica

Respectabilă doamnă, avem la dispoziţie doar duba sanitară și un camion acoperit cu prelată și cu bănci pentru restul artiștilor. Părerea mea e că-i mai bine cu dubiţa. Dacă veniţi cu mașina personală vi se retribuie jumătate din costul benzinei. Chestiunea cu purcelul a căzut, din păcate. Gogoșarii rămân în picioare. Sarmalele vă așteaptă. Le veţi putea alege singură din oala principală. Socrii insistă asupra apariţiei în trei momente, altfel reduc suma inițială cu două treimi. Ce să fac? Sunt doar un biet intermediar. Nu toată lumea are simţ artistic.

Cu cel mai profund respect.
T.

Dragul meu, mă despart de dumneata și de nunta dumitale, fără preget.

Am fost invitată, în același timp, la o cumetrie într-un sat pitoresc din Carpaţi, unde, de la avion, voi fi transportată cu un Volkswagen până la poalele muntelui și apoi într-un car cu boi înconjurat de olăcari călare, cu muzică. Și fac și numărul cu măgarii pe mânji masculi, dacă vrei să știi. Vezi că se poate când este bunăvoinţă? Iată și diferenţa de tratament aici: pe lângă bani mi s-au mai rezervat douăzeci și

cui kilograme palincă și doi miei (la fătatul oilor). Adio, deci. Ești un băiat bun. Poate altădată.

Sofi

Preocupări actuale din perspectivă romă

Am luat cunoștinţă cu plăcere de preocupările politice ale romilor. Trebuie să precizez că printre conducătorii color câtorva partide și uniuni ale lor se află sociologi, economisii, alţi oameni cu profesiuni intelectuale și de bună condiţie, totodată interlocutori cât se poate de agreabili. Cum însă mi-am petrecut copilăria și adolescenţa în sat și i-am cunoscut îndeaproape pe membrii de rând, ca să zic așa, de odinioară ai acestor partide de azi, iar în București am prieteni de origine romă printre muzicieni, argintari, negustori de produse vegetale, coregrafi de ocazie și alţii, am căutat să le sondez opiniile asupra marilor probleme ale actualităţii.

Adaug și buna informare pe care o oferă organul de presă „Șatra veselă", apărut la Slobozia, aducând impresii proaspete din mase.

Discuţia cu bulibașa Florea Condruţoiu din Sectorul agricol Ilfov mi-a demonstrat că o bună parte din concetăţenii noștri cu pricina privesc aprobativ spre proiectul unei Europe unite, cu liberă circulaţie peste fruntarii. Dl. Condruţoiu a observat că odinioară dificultăţile de trecere frauduloasă a frontierelor nu erau deloc mici și din cauza acestor dificultăţi (pasaje prin locuri nefrecventate de vehicule) căruţele îşi rupeau adesea osiile. Acum ei speră să poată ajunge relativ repede și lesne la Madrid ori în Olanda, pe itinerarii stabile și cu vize simple, astfel că aderă la proiectul unei case europene unite. Doamna Vasilica Sfârculeţ, florăreasă în piaţa unde locuiesc cu, și care împreună cu cei paisprezece fii, nepoţi, gineri, nurori și copii de suflet au îmblânzit locul cu o atrăgătoare botanică, mi-a declarat că ea este categoric pentru o economie de piaţă, preţuri libere și avantajoase pentru producători, scutire de impozite și taxe, şi chiar subsidii din partea statului pentru investiţii în ce privește amenajarea unor gherete, achiziţionarea de umbrele de soare în nuanţe balneoclimaterice și stropitori permanente în vederea împrospătării continue a lalelelor, crizantemelor și bujorilor. Spre deosebire de alţi florari, doamna Sfârculeţ nu e de părere să se întemeieze servicii la domiciliul clienţilor. Ea aderase iniţial la această idee, dar în urma unor vizite ale personalului feminin din familie la domiciliile unor celibatari din aria pieţei în care ne aflăm. Elanul s-a îmbogăţit cu trei copii florali de paternităţi incerte. Încercarea de a trimite numai personal masculin în curierat s-a soldat cu două tentative calificate impropriu cu „furt" și lovire în scopuri de sustragere" de către o judecătorie de sector, ceea ce, iarăși, s-a vădit a fi de natură să deterioreze relaţiile cu onorata clientelă.

Spre surprinderea mea, formaţia muzicală „Tudoriţa neichii" alcătuită din domnii Lămii Ciortan, ţambalagiu, Climente Pricină, contrabas și Calimac Buimăcescu acordeon și voce, s-a vădit total potrivnică privatizărilor. Mi-au explicit cu producându-se în restaurantele de stat, ei beneficiază de o retribuţie fixă pe lângă

care vin „bașca”, sutele lipite de frunte de către consumatorii apucaţi de aleanuri furibunde în timp ce la localurile particulare trebuie ei să plătească dividende ca să fie admiși a oferi concerte de promenadă printre mese.

Alte probleme interesante le-am dezbătut cu spoitorul Leonte Ţurţure din Ferentari, care solicită o Bursă a cositorului, în capitală, unde să se poată afla zilnic cum evoluează preţul acestui indispensabil metal în Bolivia, principala producătoare pe plan mondial; cu chiromanţa Monora, de la Chitila, ea prefaţând cumva înființarea Societăţii româno-ţigănești de științe oculte, a cărei președintă provizorie va fi (probabil); cu reprezentanta paparudelor din Bolintin, dornice să se afilieze la un partid de profil agrar, dar cu statut autonom și colorit apolitic; și cu alţii.

Poate cel mai pasionant dialog l-am purtat cu binevoitoarea d-șoară Lula Neacșa din Drumul Taberei, care ţine să întemeieze un institut de educaţie formativă și antrenament psihofizic pentru relaţii normale între sexe absolut diferite. Dumneaei a trăit o experienţă inedită într-un harem dintr-o ţara africană subsahariană, și-a completat apoi studiile într-un bar de noapte din Izmir și are părerea că e obligată de conștiinţă acum să împartășească tot ceea ce știe generaţiilor noi, la tarife convenabile. „Căci viitorul — mi-a mărturisit — aduce tehnicizarea și mecanizarea, ori eu continui să militez pentru om și ceea ce-și face cu mâna lui, nu pe cale industrială. Din acest punct de vedere, mă simt chiar atinsă cel mai mult de ecologism, dacă e să ne situăm și pe plan politic”.

O scăpare a regulamentului feroviar?

În Gara de Nord, cu o jumătate de oră înainte de plecarea acceleratului de Oradea, într-un compartiment unde toate locurile s-au ocupat. Mai apare însă o pereche: un bărbat cănit și o tânără în voaluri gălbui, ceva mai înaltă ca el.

Bărbatul cănit: Bună ziua la toată lumea!… (răspunsuri mormăite). Aici e compartimentul cu. Șaptezeci? (Mormăituri aproximativ afirmative). Ia să vedem noi care e șaptezeci și patru… șaptezeci și patru… Aoleu! Aveţi și dumneavoastră locul șaptezeci și patru?

Tânărul: Nu.

Bărbatul: Atunci… Cu părere de rău…

Tânărul: împărtășesc părerea dumitale de rău.

Bărbatul: Nu-mi cedaţi locul?

Tânărul: Pentru dumneata?

Tânăra femeie: Nu, pentru mine.

Tânărul (către Bărbat): Dacă e pentru fiica dumitale. Se schimbă chestia.

Bărbatul: (râcindu-se vizibil): Nu e fiica mea, ci soţia mea. Şi pe urmă, nici nu te privește. Te rog să te ridici, de vreme ce nu e locul dumitale.

Tânărul: Las’ că ne aranjăm noi… Stăm cu rândul. Sau o ţin pe dumneaei pe genunchi…

Bărbatul: Tinere, începi să-mi pari insolent. Și nu-ţi permit.

Tânăra femeie: De ce să stăm cu rândul dacă n-ai loc aici? Te întreb logic, presupunând că ești un om normal.

Tânărul: Sunt perfect normal.

Bărbatul: Ascultă: vrei să te ridic cu forţa?

Un *domn îndesat, din compartiment:* la scoală-te, bă și lasă-te de caragaţă… Ori ai bilet și discutăm, ori dacă nu, ieși pe culoar… Ce atâta panaramă?

Tânărul: Ce înseamnă „caragaţă”?

O femeie cu batic din compartiment: Ăsta nu e sănătos la cap!

Tânărul: Ba sunt. Am și certificat.

Un domn uscat din compartiment: Ce fel de certificat? Ia arată-l !

Tânărul: Ţi-l arăt pe-al meu dacă mi-l arăţi întâi pe-al dumitale.

Domnul îndesat din compartiment: Eu n-am asemenea certificat. N-am pretins că am.

Tânărul: Atunci înseamnă că nu ești sănătos la cap.

Tânăra femeie: Domnule, dumneata ești pus pe glume proaste… Te rog să părăsești locul imediat. Unde mai pui că ai devenit și plictisitor.

Bărbatul: Matilduţu. Vrei să ţii tu puţin valiza ca să rezolv eu problema?

Domnul îndesat din compartiment: Te ajut cu drag domnule, dumneata îl apuci din dreapta și eu din stânga…

Geamul e deschis. Și-l putem pune de-a dreptul pe peron.

Femeia cu batic din compartiment: Staţi puţin… Nu șade la doi bărbaţi întregi să-și pună mintea cu unul ca dânsul.

Vedeţi că e conductorul în dreptul vagonului nostru… Lăsa-l, că-l chem eu… Allo! Alo!…

Vocea conductorului (de pe peron): Ce e?

Femeia cu batic din compartiment: la urcă niţel până la noi, că e aici o problemă… (Către cei dinăuntru). Vine. Gata. Nu trebuie să ajungem la prostii.

Conductorul (apărut în ușă): Bună ziua. Care-i problema?

Bărbatul: Noi avem locul 74. Dânsul ocupă acest loc și nu vrea să-l elibereze.

Conductorul: Vreţi să-mi prezentaţi biletul dv?

Bărbatul: Poftim.

Conductorul: Da. E corect. (Tânărului): Și-al dumneavoastră?

Tânărul: Eu nici n-am bilet. (Bodogăneli generale).

Conductorul: Atunci, e clar… Dar cum v-aţi hotărât să călătoriţi fără bilet?

Tânărul: Dar nici n-am de gând să călătoresc.

Conductorul: Nu înţeleg. De ce ocupaţi un loc în acest vagon?

Tânărul: Dacă nu erau toţi atât de porniţi — au vrut să mă și evacueze cu forţa, e frumos așa? – le-aș fi explicat ceea ce-ţi spun și dumitale acum: eu îl aștept pe frate-meu de la Câmpulung Muscel. Vine cu trenul pe linia 8, la ora 17 și 10. Noi suntem acum pe linia 9, într-un tren care pleacă la 17 și 5. Fiind toarte obosit și nemaigâsind loc pe vreo bancă de pe peron, m-am așezat aici, de unde era clar că voi coborî la 17 fix. (Proteste generale). Cât e ora acum?

Conductorul: 16.55.

Tânărul: Normal, aș mai putea sta cinci minute, dar nu vreau să abuzez. Dumneaei, sau sora dumnealui, ori nevastă, n-am înţeles prea bine…

Bărbatul: Vezi, că acuşi te și pocnesc !

Tânărul: Iată cu cine am de-a face… Deci, dumneaei are dreptul la loc doar din clipa plecării trenului… Așa scrie în regulament.

Conductorul: Nu există nicio prevedere de acest fel în regulament.

Tânărul: Te rog să-l recitești.

Conductorul: Acum nu prea avem vreme. Să vă ajut să coborâţi? Nu de alta, dar vi se apropie fratele și dacă nu vă vede pe peron va fi îngrijorat.

Tânărul: Mulţumesc. Mă descurc. La revedere, domnilor și doamnelor. Călătorie plăcută!

Domnul îndesat din compartiment: Eu parcă totuși i-aș trage o scatoalcă. Așa, ca amintire.

Tânăra: Cum m-ai fi ţinut pe genunchi, dacă nu ești în stare să te ţii pe picioare un sfert de oră?

Tânărul: Eram convins că sunteţi ușoară (oarecare învălmășală — din care îndrăzneţul se alege totuși cu un ghiont).

Conductorul: Vă rog. Vă rog… Fără brutalităţi… Ia-o înainte, tinere, că altfel nu te văd bine…

Bărbatul: Vin eu după tine, acum, pe peron.

Tânărul: (de departe — pe culoar) Te aștept… Sunt cu frate-meu… Te așteptăm… (Se pierde.)

Reportaj privind o întâmplare festivă

Adresându-se Agenţiei de privatizare din București, Societatea de educaţie omenească pentru raporturi fizice armonioase între fiinţele pământești „Sâni și fese”, înregistrată la Tribunalul sectorului patru sub numărul 6153799 A. R./1990, a obţinut un mic local în care să-și poată desfășura nobilele-i activităţi. Localul, care fusese o modestă întreprindere de reparat stilouri, umplut brichete cu gaz și confecţionat sutiene pentru supraponderale, s-a transformat iute, fiind decorat cu stufăriș de hârtie creponată, dotat cu un glob de cristal rotitor în faţa a doua reflectoare bicolore, o tejghea, rafturi, cinci măsuţe, o canapea, a devenit loc de reflecţie și consum. Originalitatea serviciului i-au conferit-o — următoarele caracteristici: se puteau bea optsprezece sortimente de băuturi — de la delicioasa citronadă vărsată (de nuanţă sângerie, creată într-un laborator particular din Crângași) la „Riccadona”, adusă direct din orașul calabrez Montecuculi: tonomat cu discuri de opt naţionalităţi, inclusiv din Abu-Dhabi: recomandări periodice prin megafon referitoare la cura de usturoi.

Cu privire la această ultimă inovaţie, dl. Lambru Dubală, președintele Societăţii, și cele două soţii ale sale, doamna Faima Mehmet Turia și doamna Feliciad născută Lopată, au ajuns la concluzia — după studii îndelungate — că sus-numita legumă e un leac universal pentru absolut toate bolile — de la banala brâncă, până la

cumplita SIDA. De aceea, ei nu numai că pun usturoi până și în jemul de mirabele, servit ca desert (compot) dar oferă numeroase combinaţii și chiar un decoct special, numit „Lambrustur” (brevetat), a cărui folosinţă îndelungată a dus la efecte surprinzătoare. Printre ele, creșterea impetuoasă a perciunilor la persoane cărora le căzuse complet părul din creștetul capului. De asemenea, cu autorul decoctului se poate ajunge la dispariţia limbricilor, precum și la diminuarea bătăturilor (prin intense băi de șezut). Reţeta decoctului e secretă. Se știe, în orice caz, că el e rezultatul zdrobirii unei căpăţâni de plantă într-un sfert de kilogram apă potabilă fiartă; sau, dacă nu e apă, lapte de bivoliţă. Restul ingredientelor provine dintr-o recomandare misteroasă a medicinii tradiţionale tibetane.

Societatea „Sâni și fese” obţinând o rentabilitate considerabilă — deoarece, totuși, principalul ei scop e vinderea (în lei sau dolari) a siropului afrodiziac de usturoi, ce se con umă în timp ce video-ul prezintă imagini corespunzătoare de armonizare a sexelor (manevrat fiind de două tinere ospătare-mediciniste în penurie de vestimentaţie), dl. Lambru a hotărât să dea, de Crăciun, o agapă pentru clienţii statornici, prieteni, colaboratori și familie. S-au servit specialităţi, printre care crabi salvaţi de la dazastru în orașul românesc S. (aici, enervată de politica dusă de Vietnam în Cambodgia, populaţia orașului, într-un elan antitotalitar a strâns cutiile cu crabi vietnamezi aflătoare în magazinele alimentare încă din timpul dictaturii și le-a mâncat în piaţa urbei) și savuroase tarte de pandișpan cu usturoi scăldat în sos de ienupăr.

S-a mâncat, s-a băut, s-a toastat pentru prosperitatea Societăţii și a localului, s-au întărit legăturile de prietenie între convivi, s-a petrecut cu destindere.

Din nefericire, amestecul de sirop Lambrustur cu băuturi exotice, cum ar fi whisky-ul scoţian „Black and White”, apa minerală de Biborţeni și lichiorul de ouă de prepeliţă din La Valetta, au dat mesenilor unele stări vecine cu amok-ul african. N-a putut fi evitată deci o încăierare generalizată, iniţiată de vicepreședintele Societăţii, dl. Vener Vladimirescu, ale cărui asiduităţi pe lângă secretara particulară a d-lui Lambru, d-șoara Tudoriţu Săpun, bucătăreasă, a adus la replica dură a logodnicului ei, Sofronie Clopotaru, de profesie măcelar la Abatorul Central. În timpul „bagarei”, cum a scris ulterior săptămânalul de apariţie alternativă „Vocea sângelui” al coooperativei de caltaboși din Ferentari (care are și o editură de cărţi dedicate amorului tantric) — răsturnarea aragazului din dosul tejghelei a generat un incendiu ce a distrus complet sediul societăţii și, parţial, blocul ce se afla deasupra-i. N-au fost victime (doar persoane ce au suferit arsuri și tumefacţii ușoare). Pagubele se cifrează la aproximativ patru miiloane.

D-l Lambru a mutat, deocamdată, “Sânii și fesele” în podul imobilului. Redeschiderea localului va fi anunţată din timp prin ziare, radio, T.V. bucureștene și din Istanbul. Conform ziarului citat, unele remanieri în conducerea Societăţii sunt inevitabile. Ca și câteva modificări ale statutului, pentru o mai disponibilă adaptare la evoluţiile preţului la usturoi în comerţul liberalizat. E așteptat și un ajutor umanitar din Trebizonda (Turcia) orașul originar al d-nei Fatma, constând în paturi suprapuse și pături din păr de cămilă.

Istoria unui partid

Un cărturar relativ tânăr încă la cei cincizeci. Și doi de ani dobânditj în acest secol, dl. Panait Cotârlă, autor al unei broșuri bătute la mașină în cincizeci de exemplare, despre „Influenţa alizeelor asupra stării bojocilor la oameni și la vite" a simţit, sub influenţa pluripartidismului post-revoluţionar, cum se înfige în cugetul domniei sale pintenul politicii. S-a trezit într-o dimineaţă transpirat și tot atât de plin de gânduri și vise câte coșuri avea în cap din cauza unei cronice boli de piele contractate într-unul din grajdurile în care-și desăvârșise cercetările ştiinţifice.

I-a comunicat, scurt, soţiei — aflată în bucătărie sub influenţa matinală a unui borcan cu ţuică fiartă — hotărârea sa de a înființa un partid politic.

— Facem partid! – i-a zis, și i-a luat borcanul din mână, fiindcă momentul era deosebit de important.

*

Doamna Migdala Cotârlă — născută Plămădescu, în urmă cu 61 ani, într-un cătun de pe Calmăţui — era și ea intelectuală. Căci zăcuse un an și jumătate la școala de moașe din capitala judeţului, obţinând concomitent, diplomă de la institutul de menaj din Alexandria — dobândită de la administratorul acelui for pedagogic, odată cu un copil ambliop realizator cu acela în timpul probelor practice. După exemplul soţului de acum și legitim, elaborase și ea (deocamdată în schiţă manuscrisă un tratat despre ocrotirea noadei umane.

În sezonul rece răspândea, în acest sens, pe raza unui cartier, învăţăminte despre gimnastica medicală. Arătându-le gospodinelor tinere cum să stea pe vine până la 85 de minute, timp de patru zile pe săptămână, iar în celelalte trei, cum să-și ţină picioarele în aer pentru ca astfel coccisul de la capătul coloanei vertebrale să capete flexibilitate.

În dimineaţa istorică de care vorbim, doamna Migdala îl privi tulbure pe consort, dădu din cap că aderă la proiectul său și se duse să se culce, în baie — adresa greșita datorându-se faptului că jumătate din borcanul cu ţuică fusese totuși ras, înainte de înșfăcarea lui de către capul familiei.

Cincizeci de zile mai târziu, dl. Cotârlă avea două sute cincizeci și una semnături pe cererea de înscriere a Asociaţiei Naţionale a Urgenţelor Sociale, prescurtat A.N.U.S., care, prin hotărâre judecătorească, devenea „un partid menit să scoată ţara din marasm în cel mai scurt timp posibil". Iscălilorii erau de o încântătoare diversitate: pensionarul senilizat de la apartamentul 18, căruia i se spusese că semnează o cerere de concediu fără plată la Eforie Nord, doamna Adama Flacără, debitantă de tutun, prietenă personală a vicepreședintei partidului, gunoierul străzii, analfabet, care pusese degetul pe crucea de cerneală contra unei bancnote de douăzeci și cinci de lei (el formulând dorinţa de a semna astfel, în continuare, săptămânal). Romul itinerant Florică Tureatcă, agent de schimb al fabricii de oale emailate din Mediaș – și alţii.

„Consiliul fundamental" al noului partid se instala în apartamentul soţilor Cotârlă, unde-și începu prodigioasa-i activitate.

Se obţinu suma legală de subsidiu de la guvern, cu ajutorul căreia se tipări un manifest electoral, se xeroxa statutul, se comandă o ștampilă, se cumpără de la consignaţie o blană de câine Enot pentru doamna Cotârlă și se aduseră zece mii de pachete de chewing-gum de la Istanbul, distribuite apoi, prin copii vagabonzi, în școli, grădiniţe, parcuri de cultură și odihnă, peroane ale gării Basarab și Progresul. Din venituri se achiziţionă, pentru nevoile partidului și ale familiei conducătoare, o mașină Škoda — veche, dar încă mobilă, deși cu unele întreruperi în acceleraţie și o roată cam patrulateră, ceea ce făcea ca din când în când, vehiculul să trebuiască a fi împins de membri.

După o susţinută campanie electorală, partidul obţinu, la cele dintâi alegeri libere, din 20 mai 1990, opt voturi.

Rezultatul fu comunicat conducerii superioare de către secretar, dl. Ciripel Vlașcău. Comunicarea era însoţită de rânjetul sus-numitului.

Vom vedea care era semnificaţia acestui rânjet.

*

Dl. Ciripel Vlașcău fusese încărcător-descărcător la o unitate „Aprozar” din Obor, după ce, datorită celor șapte clase ale sale, se arătase un eminent pedagog la o școală profesională textilă, unde violase două eleve într-o singură noapte.

Trei ani de ședere la păstrare în situaţia untului — adică la loc închis, întunecos și rece — îi ascuţiseră mintea. Se dovedi că această minte sălăşluia într-un cap „politic, deoarece pe baza succesului obţinut în alegeri, împreună cu alţi doi membri și o membră, dădu un comunicat într-un cotidian ceatral că un „comitet de mântuire” a partidului destituie clanul corupt Cotârlă de la conducere și convoacă un congres naţional care să aleagă un nou comitet și să elaboreze o strategie de piaţă, adică să profileze activităţile productive pe traficul de legume, fructe și plante medicinale deficitare în comerţul de stat și cooperatist.

Noua conducere „provizorie” trimise, prin portărel, o ţidulă familiei domnitoare — să predea apartamentul, mașina, blana de câine Enot și alte blănuri „ce aparţin partidului”, și expedie câte un memoriu, președintelui ales, noului guvern, parlamentului, Ligii drepturilor omului de la Geneva, patriarhului României, procurorului general al Republicii și doamnei Clarisse Browning, conducătoarea Societăţii mondiale pentru ajutorarea hipoacuzicilor.

Dl. Panait Cotârlă dădu un contracomunicat la televiziune și la radio, prin care excludea din partid grupul „dubios” și „veros” condus de dl. Ciripel și convoca congresul naţional pentru a alege, în mod democratic, un nou comitet și a adera la o mișcare de opoziţie extraparlamentară, care nu recunoștea alegerile. Întocmi și el un memoriu, de unsprezece pagini, pe care-l trimise tuturor ziarelor centrale, revistelor de numismatică, floricultură și ortopedie infantilă, adunării europene de la Strassburg, președintei Violeta Chamorro din Nicaragua, Papei, Societăţii pentru protecţia mondială a păsărilor din ordinul cuculiformelor, cu sediul în Noua Zeelandă și cântăreţului policrom Michael Jackson, cunoscut și ca activist social.

Astfel că, la București, urmau să aibă loc, în aceeași zi, două congrese naţionale ale aceluiași partid.

Însă cu trei zile înainte de aceste istorice adunări, ce trebuiau să decidă nu numai soarta formaţiunii, ci și destinul ţării, poate și al clauzei naţiunii celei mai favorizate, o comisie de experţi contabili, experţi ai procuraturii și experţi ai poliţiei economice făcu o analiză extrem de amănunţită a activităţii și provenienţei bunurilor partidului A.N.U.S. Confiscările masive de mărfuri ilegal procurate, sigilarea documentelor și mandatelor emise pe numele tuturor membrilor comitetului conducător, pentru 41 de cauze încadrabile în Codul Penal, făcură ca toată conducerea să intre în ilegalitate, în rezistenţă fățișă împotriva noii dictaturi guvernamentale, parlamentare, prezidenţiale.

După o bucată buna de vreme, în care nu se mai auzi nimic despre partid, lângă o Škodiţă gălbuie, de la marginea bâlciului de Sfânta Marie (mică), ce se ţine totdeauna în această zi în comuna Fătulești (când e și hramul bisericii locale), s-au întâlnit cele două personaje de acum celebre. Întâlnire, probabil, întâmplătoare. Sau, cine știe?

— Domnule — spuse, rânjitor ca totdeauna, dl. Ciripel Vlașcău, care acum purta mustaţă și ochelari enormi de motociclist — această mașină e a mea. Mi-aţi furat-o.

— Domnule — răspunse, glacial, dl. Panait Cotârlă. Care acum avea barbă și în cap o bască de lână seină — aveţi o părere complet greșită. Sau aţi fost indus în eroare de cineva.

— Sunt mai mult ca sigur că e mașina-mea. Și o să v-o iau înapoi ori cu binele, orice cu sila.

— Vă veţi schimba numaidecât această părere, când vă voi aplica un picior în cur. Pe care-l veţi simţi până în cap.

Ceea ce, de altfel, dl. Cotârlă se și pregăti să facă, trecând de partea ceastălaltă a vehiculului cu piciorul promis. În pregătire, dl. Vlașcău îi trase un pumn în piept. Se încăierare formal.

Fură despărţiţi de localnici. Îi duseră, forţat, la snack-barul măcelăresc din bâlci, ca să bea acolo whisky-ul împăcării și să fumeze pipa Assos a păcii.

Plecară, într-un târziu, împreună, cu Škodiţa, pe un drum foarte șerpuitor, în timp ce la radio se transmitea uvertura „Turcul în Italia” de Rossini.

Poliţia română le arătă fotografiile de buletin la Actualităţi”, dându-i ca dispăruţi. Ei însă erau bine mersi în Jugoslavia, unde tratau cu primarul sârb dintr-un sat de lângă Vârșeţ. În numele partidului lor refăcut, organizarea unui convoi de ajutoare pentru persoanele defavorizate din fostul judeţ bănăţean Timiș-Torontal.

Snoavă

Unchiul și-a crescut nepotul cu drag. L-a școlit, i-a făcut loc pe lângă dânsul, l-a înţolit, l-a recomandat în dreapta și-n stânga, să-l cunoască lumea, să-l preţuiască. Și s-a înălţat nepotul. Nu prea tare, dar binișor. Nu toate părţile alcătuirii sale trupești s-au dezvoltat normal. I-au crescut nemăsurat urechile, i s-a cârnit nasul foarte sus și i s-au mărit unghiile la labe, de parcă ar fi căpătat gheare.

— Măi nene — i-a zis, într-o bună zi, celui care-l îngrijea — uite ce e: nu prea e loc în casă pentru amândoi. Avem două odăi și o bucătărie, așa că ia dă-te dumneata spre culmi și lasă-mă pe mine în încăperi, că n-o fi foc.

— Bine, nepoate — a suspinat, celălalt — tu ești tânăr, îţi trebuie loc larg: eu m-oi strânge, iar tu te-i întinde. Să-ţi fie de bine.

Și-a mai trecut o vreme.

Într-o bună dimineaţă, vine nepotul, împreună cu vreo doi haidamaci de-ai lui și vreo două-trei târfuliţe. Se proţăpeşte în poartă și-i strigă unchiului:

— La ascultă, când ai de gând s-o iei din loc? Te-am răbdat cât te-am răbdat, dar acu' nu mai pot. Vezi-ţi de drum, că eu și ai mei avem treburi pe-aici…

— Bine, măi nepoate — a oftat unchiul — dar casa asta eu am clădit-o: și-apoi eu te-am adăpostit într-însa pe tine, nu tu pe mine.

Și n-a vrut moșul să plece.

Au mai turuit și fetele pe-acolo, cotcodăcind care încotro; au mai mârâit și haidamacii peste, zăplaz. Dar n-a fost chip să-l miște pe stăpânul casei. Iar când au dat să rupă poarta, l-au văzut că pune mâna pe ghioagă. C-avea moșul ghioagă. O ţinea mai ales pentru câini străini și oameni cu gânduri rele. Au plecat, deci, probozindu-l cu ce le venea la gură.

După vreo săptămână *se* ivește unul de la Primărie și-i arată unchiului un înscris, precum că el i-ar datora nepotului mulţime de gologani și că trebuie să-i plătească. Că gologanii ***fuseseră*** cheltuiţi de nepot pentru a-l plimba pe unchi prin lume, a-l învăţa carte, a-l îmbrăca și hrăni. Iar acum tânărul îi vrea musai înapoi. Iscăleau ca martori niște oameni pe care bătrânul nu-i cunoștea; nici n-auzise de ei.

— Apoi nu stă treaba așa — îi spuse unchiul notărașului — ci tocmai pe dos. Și ca dovadă, întreabă vecinii, care au văzut și au auzit de ani și ani cum s-au petrecut lucrurile.

— Notărașul se scărpina în cap:

— O fi, moșule, dar nepurcelul ăsta al dumitule (c-așa i-oi zice până va mai crește și va fi porc în toată firea) a dat scris. Iar dumneata răspunzi cu vorbe și cu amintiri. Nu știu cum te vei descurca.

Și plecă.

A stat unchiul pe gânduri cât a stat, s-a uitat noaptea la stele, că erau sus și curate, s-a uitat ziua la vrăbii, că erau vesele și fără griji, și i-a trimis vorbă nepotului să vină până la dânsul, să se socotească.

Și-a venit flăcăul, ţanţoș și flocos. Şi-a stat în poartă, dar numai cu un picior în ogradă; celălalt, în uliţă.

— Măi nepoate — a glăsuit moșul — au nu te-am purtat eu prin școli și n-am drumeţit cu tine pe felurite plaiuri?

— Ei și ce-i cu asta? – s-a răţoit năpristanul.

— Înseamnă că tu ar trebui să-mi întorci mie cheltuielile, nu eu ţie.

— Ba să-ţi pui pofta-n cui. Și să vii la judecată, că de-acum am să te judec eu pe tine — se obrăznici iar.

— Dar ce rău ţi-am făcut eu ţie de-mi plăteşti cu rău? Că doar binele ţi l-am vrut şi pentru binele tău mi-am tot pus obrazul la alţii.

— Uite-aşa s-au întors lucrurile şi mi s-a făcut mie urât de tine.

La aceste vorbe moşul se ridică iute, puse mâna pe nepot şi-i spuse verde, nu fără obidă, în timp ce celălalt se tot zmucea să scape.

— Apoi dacă-i pe plătite, să ne plătim.

Şi trase de urechile aceluia, până i le lungi ca la măgari:

— Aşa să rămâi cu ele pe veci şi cui te-o întreba, să-i zici că de la unchiu-tău e plată, pentru câte ai prăpădit tu cu el.

La urmă îi suci nasul până i-l făcu precum o pătlăgică roşie

— Aşa să umbli cu dânsul şi să povesteşti că ţi l-a borcănat unchiu-tău pentru ca să fie semn de mulţumire că l-ai purtat prin străinătăţi.

Şi, în sfârşit, îi mai dădu şi una peste gură, dar atât de rău, că-i umflă buzele:

— S-o ţi minte şi s-o spui cui te-o întreba, că a fost pentru chemarea de către tine la judecătorie, a unchiului tău şi că din hotărârea judecătorilor ai rămas pe toată viaţa cu buzele umflate.

Pe urmă l-a gonit. Şi din ogradă, şi din sufletul lui.

Şi de-atunci, nepotul se tot plânge de unchiu-său. Pe unde-apucă şi arată cât de lungi îi sunt urechile, cât de răscrăcănate nările nasului şi cât de groasă gura.

Iar unchiul îşi vede de treabă — că alţi nepoţi nu mai are.

Şi nici trebuitori nu i-ar mai fi.

„Congresul ţopârlanului”

Am depus la editura de stat, cartea mea de schiţe satirice *Congresul ţopârlanilor.* A fost citită iute, de o redactoare agreabilă. A avut loc o discuţie cu ea, tot atât de agreabilă ca ea, în urma căreia am redus treizeci şi şase de pagini. După vreo două luni mi s-a arătat coperta, realizată în cyclamin-prăzuliu şi alba-lux; am acceptat-o numaidecât: arăta două ciolane încrucişate deasupra cărora bătea un vânt de august amestecat cu drojdie de bere şi strănuta o nevăstuică. Sub coada ei stufoasă era numele meu: iar sub o pătlăgică vânătă, inexplicabilă, titlul, despărţit în silabe cubice.

Pe urmă s-a lăsat o tăcere fără leac, vreme de şaptesprezece luni. În acest timp s-au petrecut: erupţia unui vulcan în Filipine, privatizarea staţiunilor de vacanţă române, a început (şi s-a isprăvit) războiul din Kuweit, s-a constituit un nou parlament la Tirana, iar în localitatea Kindu din Uganda s-a născut un viţel cu trei capete, ceea ce înseamnă că vor mai fi trei boi concomitenţi pe planetă. Dar cartea mea nu s-a mişcat din redacţie, pentru că tipografia nu vrea s-o lucreze — sunt încunoştiintat.

De ce nu vrea?

— Nu ştiu — spune directorul. Vorbiţi cu directorul meu adjunct.

Directorul adjunct mă îndeamnă să discut direct cu lucrătorii. Cu care anume? – întreb. Fiindcă în tipografie există zeţari, linotipiști, legători, șefi de tura „șefi de secţie, maiștri, ucenici, șefi de birou, lucrători la plane, la ofset, ericomiliști, lapidarani, festicombineri, turuitori, șefi de floarea-soarelui, șefi de schimb cu sufertașe de tocană măcelărească, stivuitori, clamorinobarţi și băgători de seamă cu normă bucală și scrisă.

E drept că-s cam mulţi — acceptă, trist, adjunctul — dar luaţi-i în serie.

Și în timp ce mă împinge blând și compasional de un omoplat, spre ieșire, mă sfătuiește misterios: începeţi chiar cu începutul.

Intru în tipografie, într-o pornire haotică și cu o timiditate provenită din ignoranţă deplină. Mă adresez unei femei care-și clempăne papucii ducând o tavă:

— Am aici o carte…

— O carte? – mă întreabă, privindu-mă buimacă.

— Se numește „Congresul ţopârlanilor”…

— Ce Congres?

Repet.

— Și eu ce să-ţi fac?

Mă părăsește.

Dau peste un ucenic care ciupește de sânul proeminent o fată întunecată, cu o aluniţă pe nas.

— Mă iertaţi, am aici o carte.

— Vedeţi la șefu’. Șefu’ — strigă. E unul care vrea o carte.

Încerc să explic că nu *vreau,* ci că o *am,* dar apare șefu’.

E gras. E miop. E binevoitor. Mă sfătuiește să pun „la bătaie” vreo zece mii de lei.

— La ce bătaie? – întreb, speriat.

— Păi, întâi pentru culegători. Că după ce se culege, treaba merge mai repede. Pe urmă, ungem paginatorii… Ăştia-s ceva mai ieftini. Scapi cu o vreo șapte-opt mii. După aceea…

Ar reieși că ar fi nevoie de o unsoare în sumă de vreo sută de mii, ca să fiu *sigur* de apariţie în „vo două-trei luni”.

Îi povestesc toate directorului tipografiei. Îi drăcuie pe toţi, cu vehemenţă, și mă întreabă cum se poate lucra în asemenea condiţii?

— Greu — convin.

— Vedeţi?

Îl cheamă prin interfon pe maistrul șef. Maistrul șef spune c-o să-și ia lumea-n cap. E chemat șeful de atelier. Șeful de atelier zice că el mai are o zi-două până se ţicnește total.

Chiar așa: „O să mă duceţi la balamuc”. La care? aș vrea să mă interesez, știind că nu e doar unul singur; dar renunţ, pentru că între timp a intrat pe ușă o roșcată violentă care afirmă că manuscrisul meu nici nu există în tipografie: de ce-l fac eu să umble bezmetici după ceva care nu este?

Directorul o cheamă pe secretară — care-l informează că afară așteaptă, de un

sfert de oră o delegaţie japoneză şi una elveţiană. Ambele vrând să cumpere tipografia, cu tot cu oameni.

— Pune-i în contact pe unii cu ceilalţi — îi ordonă directorul şi fă-mi imediat legătura cu editorul.

— Dom-le — zice în receptor — e aici, la noi, scriitorul – îl ştii dumneata — pe care-l iubim cu toţii şi se interesează de un volum cu nişte ţoape…

— Ţopârlani — sugerez, în şoaptă.

— Mă rog. Dar e ceva aiuristic: dumneata îl trimiţi pe capul nostru şi el nu există… Nu. El e la mine, aici, autorul, dar manuscrisul, nu… Cum o să mi-l expediezi *acum?* L-ai planificat? Dacă nu l-ai planificat, de ce mai stăm noi să vorbim? De ce ne îmbrobodeşti dumneata — pe mine, pe el. Pe maiştri, care zac toţi aici grămadă — ca să-l servim pe dumnealui?… Apoi, vezi ? Dă-o dracului, ce dumnezeu!

Şi către mine. Îngheţat

— Mergeţi la el, vă rog. Discutaţi cu editura întâi şi pe urmă… Da? Aţi înţeles, cred cum stă problema.

— Domnule adjunct — intru furtunos în cabinet — nu m-ai îmboldit dumneata să mă duc la tipografi?

— Stai, meştere — zice, blajin — ce ţi-am spus eu, şi ce-ai făcut dumneata? Eu ţi-am spus să te duci să *tratezi.* Şi dumneata te-ai apucat *să reclami.* Ai stricat totul.

— Dar nu dumneavoastră ar fi trebuit să vă ocupaţi de scoaterea cărţii până la capăt?

— Da’ ce. Suntem nebuni?

Şi rămânem suspendaţi între cer şi pământ. În timp ce o muscă uriaşă zbârnâie prin încăpere, pentru ambianţă.

Cartea a fost „programată” pentru 1995. Până atunci, sunt consultat dacă n-aş vrea, în compensaţie, să fac un referat la un volum de studii despre „Infecţiile toxico-alimentare la caprele sălbatice în pădurile din Carpaţii meridionali”, pentru care voi fi retribuit cu trei sutedouăzeci şi opt de lei, minus impozitul.

Privatizarea Ministerului de Interne?

Grupul italian industrialo-comercial şi de operaţiuni bancare „Angelo Mazzullo. Fiii şi cumnaţii” din Siena a trimis o echipă de studiu în România, pentru a cerceta condiţiile în care s-ar putea face aici o amplă investigaţie.

Studioşii peninsulari, întorşi acasă după patru luni de investigaţii discrete, au ajuns la concluzia că o afacere deosebit de rentabilă s-ar putea angaja prin privatizarea Ministerului de Interne. El ar deveni o Societate pe acţiuni cu răspundere limitată care s-ar ocupa, în principal, de circulaţia pe drumurile publice şi cu serviciile de cazare, masă, întreţinere a persoanelor trimise spre păstrare de către organele procuraturii.

În acest sens dl. Angelo Mazzulo a înaintat un memoriu primului ministru român şi în copie, ministrului de interne arătând că ar putea asigura statului nostru, prin

această privatizare, un beneficiu de aproximativ patru sute, de miliarde lire italiene anual. Întreprinzătorul italian a primit un răspuns prompt și concret din partea Biroului de presă al purtătorului de cuvânt al guvernului, în care i se făcea cunoscut că un organ de stat nu poate fi privatizat deocamdată, tot astfel cum ar putea fi privatizată Cetatea Vaticanului! Se oferea, în schimb, o investiţie sigură în plantarea de roşcove în perimetrul oltenesc Caracal-Segarcea. Dat fiind că acest fruct nu a fost încă aclimatizat la noi, iar importul în materie — costisitor.

Firma italiană a continuat totuși să stăruie în oferta ei, reducându-i, ca să zicem așa, gabaritul. A propus adică să i se permită instituirea unei reţele de penitenciare și ocne particulare în România, avându-se în vedere excedentul de deţinuţi din Italia. Trimisul special al domnului Mazzullo l-a informat, într-o audienţă tète-à-tète, pe ministrul nostru adjunct de interne că în peninsulă s-a creat o situaţie specială; membri mafiei, condamnaţi pe diverse termene sunt urmăriţi până și în închisori de adversari politici din reţeaua franceză, napolitana americană, columbiană — risc ce, în România, ar fi redus la minimum. Pe de altă parte, unele pușcării siciliene sau calabreze, de pildă, au un grad de confort redus. Firma ar prelua, aşadar, mai cu seamă pentru capii mafioţi importanţi, complexul Peleș, hotelurile cu tratament balnear autonom de la Eforie și de la salina de la Tg. Ocna, unde se vindecă și astmul bronșic şi le-ar transforma în case de detenţie moderne, cu un confort sporit, de nivel european. Prin înţelegere cu forurile române de resort s-ar rezerva în aceste lăcașuri și spaţii pentru autohtoni foști demnitari, miniștri, parlamentari, prefecţi, directori de întreprinderi, redactori șefi de ziare, excroci internaţionali penalizaţi la noi, cărora li s-ar organiza o retragere plăcută și utilă. Căci în afară de rulotă, bowling, golf s-ar preda aici cursuri de limbi străine pentru o mai bună cooperare și înţelegere reciprocă, s-ar organiza seminarii de marketing în domeniile traficului de mărfuri ilicite, evaziuni fiscale, eludării controalelor vamale etc.

Întâmpinând un refuz politicos și de astădată, cu specificarea că unele din spaţiile menţionate sunt deja reţinute de persoanele cu funcţiile amintite — deocamdată în stare de libertate — italienii n-au dezarmat și au revenit cu o variantă care ar produce un beneficiu net ceva mai mic. Dar sigur și constant. Anume, trecerea la economia de piaţă a Serviciului Român de Informaţii. El ar urma să funcţioneze după principiile unei cooperative agricole de producţie. Ar căpăta anumite parcele din ţară unde să-și desfășoare activităţile, ar primi seminţele (informaţiile) și uneltele (aparatura tehnică) de la firmă și și-ar vinde produsele statelor român și italian în devize liber convertibile, cu garanţii pentru desfacerea lor chiar și în condiţii climaterice vitrege (secetă prelungită „calamităţi naturale), scăderea șeptelului, reducerea braţelor de muncă, dezechilibrarea balanţei de plăţi, schimbarea fortuită a culturilor.

I s-a făgăduit domnului Mazzullo că problema va fi studiată cu luare-aminte. Însă cum chestiunea e de durată, i s-a oferit pentru moment posibilitatea de a construi un atelier de cizme cu carâmb special pentru handicapaţi, anume pe lângă serele de la Afumaţi, unde, ca operaţiuni anexe, se poate crește și gulia pretimpurie, mult

cerută la exportul de trufandale în ţările scandinave.

Corespondenţa — ca și tratativele — continuă.

Pentameron în pădure

Pădurea susura liniștită și întunecată. Crengile pocneau încetișor când le frângeau flăcările. Priveam toţi cinci cum se răsucesc, cum le albește văpaia înainte de a le înnegri și apoi le toarce în fire de fun cenușiu. Aveam să stăm acolo mai toată noaptea, rezemaţi de trunchiuri —, dar nu puteam dormi. Când sunt împreună şi-şi uită grijile, bărbaţilor le place să povestească și să asculte povești. Iar dacă istorisirile sunt adevărate, uită și de foame și de somn.

— Eram la M. — începu cel cu părul nefiresc de alb și mustaţa uimitor de neagră… Rămăsesem intâmplător, pentru o zi și o noapte. Aveam douăzeci de ani, nicio treabă. Orașul îşi petrecea duminica plin de veselie, cu bal în parc. Priveam distrat lumea pestriţă, dansam cu necunoscute — era primul an după război și multe femei rămăseseră singure, mai curând mă invitau ele pe mine — dar spre scăpătatul soarelui m-am plictisit, mă hotărâsem să mă înapoiez la hotel. Prea cântau lăutarii aceleași melodii. Am luat-o pe o alee pustie, care ieșea în câmp, căci parcul se afla la marginea orașului. Pe ultima bancă, o fată în rochie albă, cu mâinile în poală, ședea cuminte și privea în gol. „La ce te uiţi tu, frumoaso?” — am întrebat-o, trecând așa, fără gând să mă opresc. „La nimic, domnule, răspunse numaidecât. şi nu sunt frumoasă”. Am rămas pe loc. Nu fiindcă vorbise, dar avea un glas atât de dulce, o rostire atât de molcomă și melodioasă, încât n-am putut să nu mă opresc; faţa obișnuită, fruntea prea lată și nasul prea mare, ochii prea mici, fugind spre tâmple. Dar zâmbetul, nemaipomenit. Răspândea un fel de lumină caldă, care le topea.

M-am așezat alături de ea. S-a bucurat, mi-a făcut loc cu bună cuviinţă. Am întrebat-o de ce nu dansează. Răspundea de îndată: nu prea știa și-i era rușine. N-avea prieteni, nici prietene. Nu venise cu nimeni. La început se amestecase cu lumea zgomotoasă de lângă chioșcul de muzică, dar dacă n-avea ce spune și cui… Venise de la ţară la o mătușă, iar mătușa plecase în sat după alimente, la părinţii ei.

Am dus-o pe ringul asfaltat, am purtat-o binișor; încet, pașii au început să-i alunece mai dezlegaţi. Era atât de blândă și supusă cum n-am mai întâlnit niciodată vreo femeie. Se uita în ochii mei. Limpede, cu recunoștinţă. Dacă-i ziceam „Gata, ne oprim” spunea iute — „da”. Cum ziceam „hai”. Răspundea numaidecât: „merg”. Am invitat-o la o bere. Berea era acră. A împins și ea halba din faţă. „Dacă nu mai bei dumneata, o zis, nu-mi place nici mie”.

Vă daţi seama, eram un golan tânăr, străin în acel loc, fata era fierbinte și pietroasă, se uita numai la mine, parcă tot parcul acela ar fi fost o nălucire ea însăși părea sosită se pe alt tărâm, ca o zânișoară blajină, cu surâsul acela nemaipomenit și vorbele mângâioase; mă lovise o nesăbuită trufie bărbătească și mă purtam cu ea un ocrotitor bătrân și grijuliu însă mereu mai apropiat și mai încălzit de

supunerea ei.

S-a înnoptat, lumea s-a risipit, muzica a tăcut, luminile s-au stins. Ne-am odihnit pe aceeași bancă de unde o luasem, am sărutat-o firesc ușor, ca pe o cunoștinţă de demult, mi-a răspuns cu stângăcie și am rămas tăcuţi timp îndelungat. I-am spus că plec dimineaţă. Deveni grozav de nenorocită. Își frământă batistuţa până o rupse. „Dumneata — zise — ești cel mai frumos bărbat din câţi am văzut. Și nimeni nu m-a băgat în seamă vreodată, așa ca în astă seară. Și mi-a fost foarte, bine cum nu mi-a mai fost nicicând. Și mi-ai căzut drag. Iar dacă pleci, ce-am să mă fac? Unde să te mai găsesc? Că altul eu un mai vreau, cât voi trăi".

Și m-a chemat la ea. Nu știu cum să vă povestesc ca să mă înţelegeţi: era o chemare ciudat de pură, fără nimic rușinos în ea. Mă chema fără ascunziș, ca și cum ar fi fost de săvârşit cel mai normal lucru din lume.

Am hotărât să-mi iau valiza de la hotel, ca dimineaţa să plec la gară chiar de la ea. Am dus-o întâi acasă. Mi-a dat cheia de la poartă, ca pe o simplă strângere de mână.

Era un cartier de margine, cu căsuţe ascunse în spatele grădinilor. Pe strada îngustă creștea iarba. Era o liniște de basm, o noapte caldă și înstelată, ameţită de miresmele proaspete ale primăverii. Am descuiat portiţa. Până în pridvor, ducea o alee printre tufe de liliac înflorit. La capătul ei, în prag, fata mă aștepta dreaptă, albă, înfiorată.

Am plecat în zori; m-a petrecut la gară, fericită, cu privirile înrourate. I-am făgăduit că mă întorc — și eram decis s-o fac. A alergat pe lângă tren ca un copil, cât au ţinut-o picioarele…

Dar nu m-am înapoiat la M. decât mai târziu. Mult mai târziu. *Foarte* târziu. Am găsit o duminică liberă, m-am aruncat în tren și am nimerit din nou într-o zi de bal în parc.

Parcul era același, băncile însă de piatră, orchestra cu chitare electrice, ringul uriaș, restaurantul enorm, multicolor. M-am îndreptat spre casa pe care n-o uitasem. În centru, hotelul avea acum opt etaje, piaţa se lărgise, dar spre margine, străduţa știută părea aceeași; lângă trotuarele înguste, creștea, în pâlcuri dese, volbura. Și casa era aceeași, potopită de liliac. Nici gardul, nici poarta nu se schimbaseră. Am deschis-o încetișor și am încremenit. La capătul aleii, în pridvor, fata de atunci părea că mă așteaptă, dreaptă, albă, cu neschimbatu-i zâmbet blajin pe faţa rotundă, l-am strigat numele, cu vocea sugrumată. Ea a rămas nemișcată; a întors doar capul spre ușa întunecată și a spus, cu glasul acela ameţitor de dulce și cântat: „Mamă! Te caută cineva!"

— Și? – întrebă careva, încetișor.

— Nimic. Asta-i tot — răspunse scurt povestitorul, aruncând o mână de vreascuri pe foc. Restul e cenușă.

Al doilea se înfășură mai bine în dulamă, tuși, şi-şi începu povestea cu o reflecţie:

— Să nu te întorci niciodată pe unde ai trecut în tinereţe. Dar să ţii minte.

Eu ţin. După cum vedeţi, sunt un bărbat oarecare, dar am avut și eu noroc odată

să mă iubească o femeie strașnică.

Nu dădea nimeni doi bani pe mine; eram molâu și cam adus de spate, începusem să chelesc de tânăr, n-aveam niciun fel de haz la petreceri. Părinţii, fraţii, cumnaţii îngrijoraţi îmi căutau o nevastă, să nu rămân cumva flăcău bătrân. Într-o toamnă, a apărut în satul nostru o învăţătoare tânără. Nu vă mai povestesc ce fiinţă era, rar să găsești atâta isteţime și frumuseţe la un loc. Pe deasupra, o femeie tare, îndrăzneaţă, făcea numai ce-i plăcea ei, nu se temea nici de oameni, nici de năluci, îşi bătea joc de cei ce se legau de ea și trăia liberă, cum o tăia capul. O cerură de nevastă mai toţi intelectualii neînsuraţi. O peţiră. Și de la centrul raional, un doctor, un director de fabrică, îi trimitea pe toţi la plimbare. Cum de m-a plăcut ea pe mine, n-am s-o înţeleg niciodată. Am adus-o, într-o zi, cu mașina de la gară, pe o vreme ploioasă. Mă tot întreba, eu răspundeam cam în doi peri, mai că nu mă uitam la ea. Intrasem cu chiu cu vai în vorbă cu o magazioneră de pe la cooperativă și-mi era capul la nunta către care totuși nu mă îndemna inima deloc. Eram însă singurul om din sat care cânta la un instrument, mânuiam bine armonica și prindeam ușor valsurile franţuzești auzite la radio, valsurile acelea iuţi, legănate, care picură ca steluţele pe butoanele armonicilor. Nu se răspândiseră încă aparatele de radio în comună, mă chemau des la baluri și reuniuni; chiar când aduceau lăutari din alte sate, ori de la oraș, nu se putea până ce nu-mi executam și eu programul. Cred că armonica a muiat inima învăţătoarei, cine știe ce amintiri din adolescenţa îi stârnise, vorba e că a început să-și facă de lucru des pe la noi, întâi ispitind-o cu fel de fel de întrebări pe mama, pe urmă pe soru-mea cea mai mică, până a ajuns și la mine.

Ne-am împrietenit, ne-am și spus ce-am avut să ne spunem, mie însă nu-mi plăcea, nu știu de ce, toată lumea mă socotea idiot, că a aflat repede tot satul, da, i-am mărturisit-o și ei fără ocol. Cum se întâmplă câteodată, în asemenea împrejurări, cu cât o respingeam, cu atât mai rău sporea încăpăţânarea ei.

În toamnă a fost trimisă la o școală specială, la centru, pentru trei luni, că voiau s-o numească directoare. Mi-a scris, dar n-am răspuns. Atunci a intrat în corespondenţă cu soră-mea, cu care se și împrietenise. O tot înștiinţa ce drege pe-acolo și o tot întreba despre mine. Când a dat omătul, am început să cânt pe la nunti. La una din ele m-am încălzit peste măsură, am ieșit afară numai în cămașă și după două zile aiuream în fierbinţeli: dublă pneumonie. Învăţătoarea era pe isprăvite cu școala ei specială. A primit scrisoarea soră-mii într-o duminică, pe la amiază. A doua zi, la opt, avea examenul de încheiere, pentru care învăţase trei luni și prin care urma să capete calificarea. Era o iarnă cumplită, cu nămeţi cât muntele. Viscolea, se troienise și calea ferată, și șoseaua.

De la noi până în oraș erau doisprezece kilometri. Ea a tot alergat să găsească vreo ocazie, dar zadarnic. Pe la cinci după amiază s-a îmbrăcat cu tot ce avea mai gros, a luat și un șal ţărănesc de la o colegă de cămin și a pornit-o spre sat. Nu e un drum lesnicios nici vara, pe vreme bună; trece prin nişte râpi și un colţ de codru încâlcit; d-apoi iarna, pe beznă și viscol, când poţi rătăci calea și când la tot pasul te paște întâlnirea cu lupul? Pe aproape de miezul nopţii, soră-mea, care-mi tot

schimba compresele cu spirt, aude câinii și pe cineva bătând la geamul dinspre uliţă. Ridică lampa și se sperie de chipul pe care-l vede în geam. O aduce binișor, prin bucătărie, pe învăţătoare. Era ca un om de zăpadă; îi îngheţaseră lacrimile pe obrajii vineţi și i se albiseră buzele. Eu, ca dus de pe lume, aveam patruzeci de grade, nu știam nici cum mă cheamă. Învăţătoarea se uita pierită la mine și o lasă pe soră-mea s-o dezbrace, s-o descalţe, să-i dezmorţească mâinile. Tot timpul cât a stat, n-a zis mai nimic, numai mă privea şi-şi punea palmele reci pe obrajii mei încinși. Pe la unu a venit doctoriţa de la dispensar să-mi facă injecţia. S-a minunat când a găsit-o, și mai ales cum a găsit-o. A încredinţat-o că scap cu zile, apăruse tocmai penicilina și pneumonia își aflase un leac sigur. Pe la două, după ce se dezgheţase și îmbucase ceva, mereu îmbiată și mereu refuzând, s-a încotoşmănit iar în palton şi șal, și i-a zis soră-mii: plec. Ea s-a agăţat de dânsa să nu se mai ducă, a făcut-o și nebună — că era o noapte de iad — dar învăţătoarea ridica din umeri și o ruga doar să nu-mi spună mie nimic, când m-oi înzdrăveni, să nu-mi spună că venise, așa cum venise.

Și plecă la trei dimineaţă, într-o nebunie, luând în piept viforniţa, troienele, pădurea, înarmată doar cu un ciomag și cu lanterna mea, pe care soră-mea i-o vârâse cu de-a sila în buzunar, amenințând-o c-o bate ducă n-o ia. La nouă dimineaţa era la examen. A dat răspunsurile cele mai bune, preşedintele comisiei i-a spus „mulţumesc, excelent, vă felicit”, ea s-a ridicat să iasă și a căzut grămadă lângă bancă; o ajunseseră și oboseala, și frigul și, pesemne, și inima rea — că mă văzuse ca pe un pui de găină lovit de holeră.

Am cunoscut pe deplin toată întâmplarea de-abia după vreo lună. N-am știut însă niciodată cum a străbătut atunci, dus și întors, cei doisprezece kilometri. Numai dânsa știe, nimeni altul.

— Și? – întrebai.

— Și am luat-o de nevastă. Asta a fost.

— Azi ar mai face un asemenea drum pentru dumneata?

Omul tăcu mult.

— Nu știu. Dar după ce am trăit alături de ea zece ani și am cunoscut-o îndeaproape, eu, pentru ea, l-aș face. Nici n-aș sta pe gânduri.

Să nu fie nevoie, râse chelul cel mărunţel și plin, cu faţa roșie şi-i dădu drumul poveștii lui, fără să mai aștepte invitaţie.

— Pe mine m-au însurat cu de-a sila, părinţii. Eram, cum mă vedeţi, un băieţaș urât, stafidit, cu ochii apoși și nasul turtit, urechile clăpăuge; nu creșteam, ai mei se speriaseră că rămân pitic și mama îl silea pe tata să mă ţină de cap, ca ea să mă poată trage de picioare, să mă întindă. Vecinul avea o fată, de seama mea, care creștea în schimb lungă și lălâie, ca o buruiană. O năpădiseră niște bube roșii care i-au pătat cumplit obrazul, și i-au tocat genele și sprâncenele. Era mai urâtă ca mine și de cele ori o vedeam îmi venea a râde cum clipea des din pleoapele spâne. Vecinul, putred de bogat, a tot încercat s-o vândă cu zestre zdravănă, dar n-a găsit mire. Și într-o zi i-a venit ideea să mă cumpere pe mine. Aveam douăzeci de ani, războiul începuse, trebuia să plec militar și nu știam dacă voi fi reformat pentru

lipsă de statură, tratam într-o sărăcie atât de cumplită încât mâncam o singură ciorbă de leuștean pe zi și părinţii s-au pus pe capul meu s-o iau pe Laila cea albicioasă și strâmbă de lungă ce crescuse. Viitorul socru mă făcu „mobilizat pe loc", mă înţoli chiar ca pe un ginere, mă răsfăţa în fel și chip, și când le cumpără bătrânilor mei căsuţa în care ședeam cu chirie și le puse în mâini actul de proprietate, nu mai avui încotro.

Hotărâră cununia. Fata se uita lung la mine și-mi mărturisi de câteva ori că-mi pune șoricioaică în mâncare, încă înainte de nuntă, n-o să poată trăi cu un prăpădit ca mine. Eu mă uitam ca la o sperietoare și tot căutam să-mi închipui cum o să împart patul cu scândura aceea plină de noduri. Nunta a fost de tot hazul, ce să vă mai povestesc, de mult nu mai văzuseră mahalagiii asemenea distracţie, cu Pat și Patachon miri. Părinţii se îmbătară. Nu mai suportau nici ei priveliștea, nunii o luară din loc. Astfel că rămaserăm destul de repede singuri, toţi erau bucuroși să scape de noi ca să poată petrece în voie.

Noaptea nunţii a fost îngrozitoare. Laila sărea la mine să-mi scoată ochii, mă zgâria, mă lovea cu picioarele pe unde doare mai rău, iar când mă depărtam de ca, începea să mă batjocorească precum că nu-s bun de nimic.

Trăiam în silă cu dânsa și după vreo cinci săptămâni îmi făcusem planul s-o șterg binișor și să mă aranjez undeva, cu bani, la vreo intendenţă militară din alt capăt al ţării. Alesesem și ziua, o miercuri — când socrii plecau la un praznic de familie și îmi luau cu ei soţioara, eu refuzând să mă duc, pe motiv că răposatul cu praznicul se opusese căsniciei mele.

Numai că marţi dimineaţa, patul nevesti-mii era gol. Plecase noaptea, pe furiș, nimeni n-o văzuse și nu știa unde. Pe de o parte mă bucuram, pe de alta mă vedeam din nou ţinta zeflemelelor. Am vrut să anunţ poliţia, socrii mă rugară în genunchi să nu-i fac de râs. Începură investigaţii oculte prin rude, ca s-o descopere pe fugară. Aflai că-i ascunsă la o ţărancă bătrână, în Cartierul Veseliei, cu un ofiţeraș care veni de câteva ori pe la noi ca să-mi aducă actele trebuincioase repartizării de front. Flăcăul avea nevoie de gologani, simţise ca nevastă-mea îl place — altfel era chipeș — că la nevoie se poate împrumuta de la ea: o îmboldi deci să fugă cu el luând și cutia cu aurării, și se refugiară în bordeiul de la marginea maidanului, să petreacă luna de miere de care eu n-avusesem parte.

Trecuseră trei zile și trei nopţi. În miezul celei de-a patra, năvălii singur în bojdeucă, îi rupsei din așternut pe înlocuitor și-l dădui cu capul de perete până-l lăsai lat. Era mai slab ca mine, nu știa să se apere, trăise prea bine, rămăsese moale și prea îl luasem și pe nepregătite. O împinsei pe Laila în cămășuţa de noapte, afară, o târâi și pe ţigancă de păr, și fără să înţeleg nici eu prea bine ce fac, răsturnai cărbunii aprinși din plită, dând foc magherniţei.

M-am dus singur la poliţie. Ziarele au scris un reportaj senzaţional. Dar socru-meu m-a scos basma curată, numai cu amendă „pentru tulburarea liniștii publice". Ofiţerașul a rămas cu un beteșug al auzului, iar încolo teafăr. Ţiganca a fost despăgubită regește și a uitat, iar Laila… Cu Laila s-a întâmplat o minune: s-a îndrăgostit de mine. Chemasem avocatul pentru divorţ, nu încăpea îndoială pentru

nimeni că trebuia să ne despărţim, familiile amuţiseră, dar, după câteva zile, nevastă-mea s-a apropiat în genunchi de mine și m-a rugat s-o fac măcar femeie înainte de a ne despărţi, ca să păstreze doar atâta amintire din partea ei. Am aflat, astfel, surprins, că așa cum nu mă putuse suferi pe mine, nu izbutise să se apropie nici de celălalt, pe care-l chinuise fără vrerea ei și spre marea mirare a aceluia.

Stătea în genunchi și povestea, sughiţând. Mă implora să-i leg mâinile, să fac ce-oi ști, că dacă nu-i îndeplinesc acest din urmă hatâr, se omoară acolo, în ochii mei.

— V-aţi împăcat… suspină unul din noi — nu suntem foarte puternici la asemenea rugăminţi.

Chelul se întinse, voios:

— Nu asta are importantă; ci faptul că după ce mi-a făcut primul copil, s-a schimbat ca într-o poveste cu zâne. S-a împlinit la trup, i-au pierit semnele bubelor, i-au crescut la loc genele și sprâncenele… Nu zic c-a devenit frumuseţea lumii, dar omul care sunt și mă vedeţi a dobândit și el un motiv de mândrie. Am trei băieţi, toţi înalţi și voinici ca ea: fiind leiţi tatăl lor ca urâţenie, știu că-s ai mei. Și am parte, de atunci, de cea mai supusă și mai drăgăstoasă nevastă.

Uriașul tânăr care era cu noi căscă și spuse că povestea e banală, pare un foileton dintr-un ziar vechi. Se lungi, căscă încă o dată și aruncă, într-o doară, că el n-a cunoscut decât o singură femeie. Erau amândoi orfani, au crescut împreună de mici, aveau aceeași vârstă. Se pregăteau firesc pentru marea întâlnire, când el, tânărul, fără voie și fără vină, într-o împrejurare necunoscută, ucise un om. Judecătorii fură destul de înţelegători, îl închiseseră numai pentru doi ani. Dar în acești doi ani, se petrecu altă faptă rea:

— Părinţii adoptivi îmi logodiră cu altul logodnica și se grăbiră cu nunta, ca nu cumva să ies eu din pușcărie și s-o împiedic. Nu știam nimic, eram departe, nu mai primeam scrisori. Cum m-am purtat bine, îmi scăzură pedeapsa, așa că m-am întors mai devreme, nimerind chiar în seara bairamului. Am intrat pe poartă — petrecerea era în curte — și m-au văzut îndată toţi.

Într-adevăr, cum avea cam doi metri înălţime…

— M-au văzut și au tăcut. Ca în filme: s-a oprit muzica, nuntașii s-au ridicat de la mese, mirele s-a înverzit. Era o tăcere de cimitir. M-am apropiat de capul mesei și am întrebat-o pe ea, așa ca să audă toţi: cine e bărbatul tău?

— Tu ! — a zis ea Bucuroasă și a sărit peste masă spre mine?

— De când e logodită ea cu mine? – i-am întrebat pe părinţi.

Amuţiseră.

— De cincisprezece ani — am răspuns tot eu. E, deci, timpul să ne nuntim. Cu tine n-am nimic — i-am spus mirelui — dacă vrei, rămâi la cununia mea, dacă nu, ia-ţi rudele, nunii și ce mai ai pe aici și du-te.

„Să chemăm miliţia, ce stăm așa ca tâmpiţii?” — a ţipat careva dintre ai lui. L-am luat binișor de subsuori, l-am depus tot atât de binișor dincolo de poartă și am întrebat-o pe ea; „Mi-ai fost credincioasă?” „Da — a zis — sunt curată, și așa aș fi rămas, cu toată nunta lor, până la întoarcerea ta. Știi tu…” „Ce vorbești

dom'le?" — a râs, buhăind mirele, și după el chicotiră și alții. „De ce să nu crezi?" — îl întrebă ea liniștită. Și ridicându-și rochia, scoase de undeva un stilet mic arab, pe care i-l dăruisem eu de mult, și i-l puse sub nas.

„Întâi te-aș fi îndemnat cu binele să nu te apropii — doar ţi-am mai spus-o și până acum — și dacă n-ai fi înţeles, te-aș fi împuns". Era clar. Mirele îngheţă. Le-am vorbit din nou: „Faceţi ce vreţi și cum socotiţi. Eu și cu mireasa mea ne retragem, după obicei, în camera nupţială. Pe urmă ne întoarcern să bem și să ne veselim. Pe cine-l mai găsim aici, îl socotim rudă bună ori prietenul nostru. Cine pleacă, să nu ne mai calce pragul niciodată". Am luat-o în braţe și am dus-o în casă. Foarte simplu.

— Și pe urmă?…

— Pe urmă, ce?

— N-ai avut neplăceri?

— Mai e vreme — căsca iar lunganul. S-a întâmplat alaltăieri.

Focul se stingea și-l lăsam să moară în spuză.

— Și tu? – mă întrebară.

Eram ultimul. Dar să povestesc și eu întâmplarea mea, nu puteam.

— De ce? – bombăni careva — de ce strici jocul? Dacă nu vrei să te destăinui, imaginează ceva care să pară adevărat.

Nu, nu puteam. Mă certară. Dar se auzi motorul automobilului acela greoi și negru cu care venea mai-marele nostru. Trebuia să ne înghesuim toţi în mașină și să plecăm iute ca să ajungem înaintea zorilor într-un loc hotărât și însemnat, la o treabă anevoioasă. Culcarăm focul și-l omorârăm. Mașina se opri; mai-marele nostru urca încet dinspre drum, cu mâinile în buzunarele hainei de piele, cu fusta lungă și largă legănându-se în jurul cizmelor grele și broboada roșie căzută pe ceafă. Mai-marele nostru era o femeie tânără, cu privirea neagră, imensă, și două cute subţiri, obosite, pe lângă gura ca o floare sălbatică. Ne ridicarăm tăcuţi. Ceilalţi patru o porniră agale spre drum. Eu nu mă mișcam de lângă vatra încă fierbinte, iar ea se uita ţintă la mine. Stăteam așa, fără zâmbet și fără cuvânt, de o parte și de alta a focului mort.

Ceilalţi întoarseră capetele și înţeleseseră că povestea mea era ea.

Curs politic pentru gospodine

Partidul de centru „înfrăţirea între popoare", care a obţinut în alegeri unsprezece voturi, a Hotărât să se dedea unor activităţi utile societăţii. Prin urmare, sub președinţia de onoare a domnului Virgin Pișescu, conducătorul numitei formaţii politice, fost constructor de clătite flambate la restaurantul „Fraţii Cozma, și în directa supraveghere a doamnei Muţunica Tigheluș-Pișescu, consoarta suspomenitului și vicepreședintă a partidului, s-a înființat, la sediul acestuia, în Intrarea Paravanului nr. 9, un cerc de gospodărire pentru tinerele căsătorite.

E greu de spus dacă cele șapte membre ale noului cerc, care s-au adunat la data fixată, au venit aici din convingeri ideologice consonante ori pentru că

renumele doamnei Muţunica. De autoare a unor borșuri celebre în fundătură, le-a atras cu precădere. Oricum, erau tinere, unele recente mame, vreo două rotunjite în proximitatea acestei eventualităţi, astfel că inaugurarea s-a putut face. Dl. Virgin le-a ţinut un expozeu introductiv în cure a apăsat. În special, asupra situaţiei din Golf, necesităţii imperioase a murăturilor de toamnă, și unei posibile privatizări a comerţului de piepteni din corn în cartierul Cărămidari.

Apoi, doamna Muţunica a enumerat principiile primei lecţii, privitoare la utilizarea fructelor și legumelor în alimentaţia casnică.

— Dragile mele, vă voi arăta cum se curăţă morcovul, în așa fel încât să piardă cât mai puţină coajă.

— Adică să-l luăm pe coajă! – rânji una bruneţică, al cărei soţ. Era jupuitor de câini la Serviciul de Ecarisaj.

— Nu râde, tu — o sfătui matern profesoara — că multe se trag de la morcov, dacă nu știi cum să-l folosești.

Suratele zâmbiră și ascultară, relativ atente, cum e cu descojirea acelei legume. După care, li se arătă un castravete prelung:

— Știţi cum se ţine castravetele?

— Știiim! – răspunseră toate șapte în cor.

— Eu nu mai am ce să le învăţ! surâse doamna către domn, care asculta și el, cu mâinile încrucișate pe pântecel.

— Ia să luăm un exemplu. Tu, asta roșcată, ce e bărbatu-tău?

— Specialist.

— Ce fel de specialist?

— El e cu pești exotici și canari cu gușă dublă…

— Aha… Bun!… Să zicem că gușă dublă ăsta al tău îţi aduce acasă un sac cu castraveţi.

Blonda scutură energic din cap:

— N-aduce nimica.

Şi, explică, limpede, că ei nu obișnuiesc să mănânce acasă, ci la mama soacră, așa că problema nu se pune. Maestrul o aborda pe alta; tot așa: începând de la situaţia consortului. Era una bondoacă, pe care o chema Cristala. Avea ochii încrucișaţi și o ușoară povârnire a spatelui. Declară că soţul ei e solist la saxitrombă în orchestra de nevăzători de la Vatra Luminoasă. Se puse întrebarea dacă e și dânsul nevăzător. Nu vede — se răspunse — dar cum ăia cumpăraseră un asemenea instrument și nu știa nimeni dintre ei să-l folosească au angajat un văzător provizoriu.

— Ia spune: când îţi aduce ridichi de la piaţă, ce faci tu cu ele mai întâi și-ntâi?

— Le mănânc! – opină, cu toată convingerea, bondoaca.

— Cum le mănânci? Așa, cum le vezi?

— Ba nu… Ba da… Mai întâi și-ntâi le tai codiţele… Și frunzele… Și p-ormă le mănânc…

— Nu le speli?

— Ba da. Și p-ormă le mănânc.

Altceva nu se mai putu scoate de la ea.

A treia, chestionată asupra preparării conopidei, relată că n-a mâncat niciodată „o asemenea porcărie”. Celelalte protestară. Până la urmă se desprinse concluzia că aceea credea a fi vorba de o ciupercă.

— Dragile mele dragi — oftă vicepreședinta — cred că nu prea vă descurcaţi în politica bucătăriei.

— Da copii știm să facem! – replică una deșirată, care venise și cu proaspătul făt în braţe.

— E bine. Foarte bine… Hai să trecem atunci la lecţia asta. Să vedem dacă-i faceţi corect. Că și aici trebuie doxă…

Subiectul le interesa. Se strânseră mai aproape. Domnul preşedinte adormise în fotoliul său.

În acest moment apăru la portiţă unul din soţi. Care, nu-și găsise consoarta la domiciliu. Era galben de mânie.

— Bine, fă — o apostrofă — pe unde umbli tu când eu vin de la serviciu?

Femeiușcă sări ca arsă.

Altele făcură la fel.

Prima zi de curs se sparse.

Următoarea, rămase deocamdată nefixată.

— Data viitoare — strigă, după ele, doamna Muţunica – aduceţi și voi ceva material didactic.

— Da, da — răspunse una din stradelă — îl aduc cu pe-al meu, să-l examinăm, că are ce arăta…

Fluctuaţii ale economiei de piaţetă

Atenţia opiniei publice mondiale a fost captată, în de ceniul nouă al secolului nostru, de fenomenul numit generic *Piaţă.* Piaţa Tien-Ah-Mân (cu *â* din *a* sau *î* din *i*); Piaţa Universităţii, Place Concorde, Piaţa Havel, Economia de Piaţă, Piaţa Obor (unde s-a constatat că licitaţia vinetelor de seră începe de la un preţ foarte ridicat) au consemnat mișcări politice, sociale, financiare și seismice, dintre care unele de anvergură. Nu s-a acordat însă deloc însemnătate *Piaţetei;* ea nu e, cum s-ar crede, un simplu diminutiv privind spaţiul în chestiune. O piaţetă, adică o piaţă mică, poate fi și ea locul geometric al unor palpitaţii conflictuale de proporţii, cu efecte nedorite asupra stabilităţii planetare.

Luăm un singur exemplu: piaţeta Blasfuţa din orașul C. Numele e de origine necunoscută. Unii cercetători locali au ajuns la concluzia că ar fi vorba de un străvechi substantiv celtic, a cărui semnificaţie urmează a fi stabilită prin contact cu Academia de Științe din Dublin.

Până atunci să vedem ce s-a petrecut aici.

La parterul casei bătrânești cu un etaj, de la numărul 3 bis al piaţetei, unde fusese un centru de achiziţie pene-fulgi, și copite-coarne al cooperativei de destrămat cârpe „Armonia universală” s-a deschis un magazin particular de păsări

vii și tăiate, în ramurile găini, raţe, curci, bibilici, gâște. În imobilul cam dărăpănat de vis-à-vis, la numărul 4 A, în casă dar şi în curte, s-a ivit, după două săptămâni, restaurantul, Columba ” — cu vânzare și acasă — de porumbei fierţi, fript și ciulama, cu ciuperci supă (și cu crutoane).

Între cele două unităţi păsărești privatizate a început o concurenţă surdă, apoi o luptă sonoră care a dus la grave zguduiri ale liniștii orașului.

Dar să nu anticipăm.

Unitatea de galinacee „Păsărică” * era proprietatea doamnei Zulina și a domnului Mihalache Clopot, pensionar al administraţiei cimitirelor. Restaurantul cu magazin „Columba” aparţinea d-nei Flaviana și domnului losică Retevoiescu, fost tăbăcar. După ce concurenţa dintre cele două stabilimente a trecut din faza înţepăturilor reciproce în aceea a altercaţiilor publice, d-na Flaviana, în vârstă de 34 ani și în greutate de 88 kilograme neto, s-a plâns prietenului dumisale Victor Pătrunjelu, nu altcineva decât șeful adjunct al poliţiei locale. Tânărul era un bărbat remarcabil, ce avusese o ascensiune relativ rapidă de la postul de gardian șef al penitenciarului la acela de gorilă personală a primarului orașului în cursul revoluţiei și apoi la cel ocupat acum. Era posesor al ceaturii de lână oranj cu cataramă de chihlimbar sintetic în sportul marţial Nan-Fu-Tronk, practicat numai în nordul insulei Hokkaidō și care constă în secerarea picioarelor adversarului în 53 de secunde și 8 sutimi — indiferent dacă acela e înarmat cu un briceag sau cu un tun de câmp — și înfigerea lui în pământ până la mărul lui Adam, lăsându-i-se afară doar capul, pentru ca să se poată mira de ceea ce i se întâmplă. Pătrunjelu trăia de mai multă vreme cu Flaviana, întâlnirile amoroase având loc în podul cu fân al locuinţei aceleia, unde el pătrundea la anumite intervale, mai ales nocturne, nu direct, ci prin ograda vecină, a locuitorului Tache Mironescu zis Buză Mică, bătrân debil mintal, celibatar și filatelist. Căruia îi făcea cadou timbre fiscale de pe petiţii, aceia examinându-le cu delicii și cu o lupă fără lentilă, timp de două până la șapte ore.

Sesizarea intimă a focoasei doamnei brunete găsi ecou imediat la poliţia locală, care execută o descindere inopinată la privatizatul Mihalache Clopot. Se găsiră nereguli în acte, defecţiuni la instalaţiile sanitare, raţe vândute cu preţ de gâscă și o vraiște totală în ce privește evidenţa ouălor. Deoarece unele păsări, sosite la magazin gestante — ca să spunem așa — ouau în incintă, produsele astfel obţinute nefiind contabilizate.

Se dresă proces-verbal, se dădură amenzi usturătoare și un avertisment formal.

Soţii Clopot nu erau nici ei singuri pe lume și nici naivi; reclamară Asociaţiei columbofililor din Capitală măcelul nepermis al porumbeilor și insinuară că soţii Retevoiescu îşi procură zburătoarele în mod ilegal, prinzând în capcane porumbei poștali, porumbei călători prin ţara noastră, porumbei care poartă inele cu însemnări secrete trimise de unele state altora și de alte state unora, cerul român fiind liber din acest punct de vedere, ca efect al convenţiei internaţionale de la Ouagadougou, din aprilie 1898.

Sesizată, procuratura orașului cercetă chestiunea îndeaproape. Se dădu o

amendă contravenţională firmei „Columbo* pentru lipsa de igienă a bucătăriei și un avertisment în ce privește porumbăria: avea doar 18 perechi, în timp ce în restaurantul-magazin, se distribuiseră, până la acea dată, 120 exemplare.

Doamna Zulina Clopot, care făcea parte dintr-o familie romă cu șase surori, doi fraţi vitregi, trei mame și opt taţi, plus aproximativ patruzeci și șase de gineri, cumnaţi, fii, fiice, nurori și alţi veri mai mult sau mai puţin primari, era nașa femeii de serviciu care spăla și călca rufele doamnei procuror-șef și soacra tânărului care-i adusese cadou grefierului tribunalului o pereche de șosete bleu Cardin.

Drept represalii, Iosică Retevoiescu tocmi doi vagabonzi să dea foc gardului ce împrejmuia „Păsărica", ocazie cu care ieșiră din captivitate și alergară spre ţărmurile neștiute ale libertăţii trei curcani impunători, evaluaţi la aproximativ 6.000 lei pe piaţa liberă. Sosiţi la faţa locului, pompierii voluntari admiseră drept cauză a incendiului un scurtcircuit în reţeaua stradală de electricitate. În cursul operaţiei de stingere se deteriora și un coteţ de găini, de unde nu mai răspunseră la apel opt exemplare rare, rasa Leghorn, albe cu creste roșii.

După cam două săptămâni, firma "Columbei" căzu, în timpul unui vânt de noapte; faţada fu mânjită cu ceva care producea un miros insuportabil, iar geamurile se dovediră prea fragile în contactul cu niște pietre de pavaj ce se zburătăciseră în direcţia lor.

Războiul acesta al păsărilor ar fi continuat probabil și cu încleștări terestre. Dacă nu s-ar fi petrecut ceva neașteptat. Un client al restaurantului „Columbo" se plânse că „porumbelul la grătar" pe care îl consuma în local e prea uscat și mai ales de o culoare suspectă, pe care o aprecie ca vânătă". Dl. Losică îl admonesta că nu știe să consume asemenea delicatese și-l pofti afară din local. Acela luă eu dânsul animalul neconsumat. Dl. Clopot îl chemă la el, de peste drum, și privind lung ciosvirta rosti sec:

— E guguștiuc!

Vestea se răspândi de îndată în oraș. În loc de porumbei, restaurantul servise guguștiuci! Porumbei sălbatici! Foaia locală, care apărea la trei săptămâni odată cu. Știri, reportaje, rebus, viaţa spirituală, dispariţii și reclame ale stânilor sub carpatice, explică știinţific cât de vătămătoare e carnea de guguștiuc. Câteva sute de persoane asaltară spitalul pentru a li se face spălături stomacale. Prefectura ceru o anchetă. Șeful poliţiei, procurorul șef, primarul, medicul legist, farmacistul veterinar al orașului, preotul paroh al bisericii Sf. Filofteia constituiţi în comisie — la care luă parte, în calitate de consultant, șeful partidului social-democrat, a doua formaţiune politică a orașului după partidul majoritar, deţinând trei membri — examinară cu amănunţime cam patruzeci de fripturi și rasoale de porumbei pentru a se convinge dacă sunt domestici sau sălbatici. În timpul sardanapalicului examen, o mulţime estimată la aproximativ cinci sute de oameni — printre care mai toate rubedeniile doamnei Zulina Clopot — veniră să manifesteze violent în piaţetă cu pancarte de… Jos asasinii „Rușinea orașului nostru!", „Guguștiucii pe valută!" „De ce nu sunt chibrituri în oraș?"… "Să se raţionalizeze smântâna !" etc… Un amator

cu aparat video trimise de urgenţă televiziunii o casetă înregistrând manifestaţia, cu specificarea verbală „S-au scandat lozinci antiguvernamentale, antiparlamentare, antiprezidenţiale, s-a cerut prezenţa imediată în urbe a primului ministru și demisia ministrului alimentaţiei publice, s-a telegrafist la O.N.U.

Autorizaţia de funcţionare a „Columbei" a fost suspendată. „Păsărică" și-a sporit cifra de afaceri cu două milioane.

Dl. Retevoiescu a trimis la comisia de expertiză a Organizaţiei Mondiale a Sănătăţii câte un porumbel și un guguștiuc viu și câte unul căsăpit. Victor Pătrunjelu a fost transferat la judeţ în calitate de consilier șef al prefectului pentru problem ale copiilor fără părinţi.

Acum, în C., e deocamdată liniște.

În faţa fostului restaurant „Columbo", pe trotuar, s-a instalat un grup de florărese. Doamna Flaviana le stropește, din când în când, din podul cu fân, prin lucarnă, cu apă sau alte lichide. Dar ele nu se dau duse!

Și toată lumea așteaptă rezultatul expertizei de la nivelul mondial.

Supracomisia aerobuzieră

Ministerul Deplasărilor Interioare găsi într-o dimineaţă, pe birou, un raport laconic de douăzeci și nouă de cuvinte, din care reieșea dureros de limpede că cei doi conductori ai aerobuzelor de pe linia magistrală Bălaia-Ţuţurmani (1573 kilometri, șase ore, cincisprezece minute, opt zecimi) nu-și fac datoria, tolerează călători fără bilet, iau mită și fac propuneri inadmisibil de galante călătoarelor neînsoţite.

Printr-o rezoluţie incisivă și categorică, șeful departamentului ceru înființarea unui corp de control (controlorii fuseseră desființaţi de mult, pe considerentul că reprezentau o insultă pentru personalul de cale, ce se vedea astfel suspectat aprioric). Se numiră, aşadar, doi controlori — unul „dus", altul „întors". În primele zile ei descoperiră numeroase contravenţii și edictară sancţiunile corespunzătoare. După două săptămâni, abaterile se împuţinară simţitor și pedepsele aşijderea, iar după, trei luni foile de control începură să se întoarcă la Minister imaculate.

Înaltul demnitar le privi satisfăcut, bătu ușurel cu palma lată peste ele și-i notifică verbal șefului serviciului de trasee:

— Înseamnă că măsura a fost bună.

Șeful serviciului emise un hm! respectuos și rămase într-o imobilitate tăcută. Superiorul îl încuraja:

— Dacă ai vreo îndoială, mărturisește-o!

— Vedeţi, au început să sosească reclamaţii împotriva controlorilor.

— Ce fel de reclamaţii?

— Că tolerează călători frauduloși, iau mită, pe care o împart cu conductorii și atentează la bunele moravuri ale unor călătoare solitare.

Ministrul medita o vreme, apoi sună după adjunct, mai convocă doi colaboratori apropiaţi și, după un ceas de gândire și dezbatere colectivă, activă, hotărâră

numirea unui controlor-șef secret, în persoana unuia din funcţionarii cei mai vechi, destoinici și ireproșabili ai insituţiei.

A doua zi, acesta raportă prin telexul luminescent, chiar din aerobuz, că reclamaţiile fuseseră juste și că cei doi controlori, interceptaţi chiar în timpul unei malversaţiuni, fuseseră admonestaţi pe ioc și sancţionaţi cu un grav avertisment stereofonic.

Șase luni după aceea nu se mai semnală nicio nemulţumire. Conductorii deveniseră opaci la orice tentative de ademenire, controlorii erau absolut intratabili, iar controlorul-șef secret apărea și dispărea metodic, dând dovadă de o scrupulozitate diavolească, fără fisură.

Era un om de cincizeci și opt de ani, celibatar, fără vicii, fără chinuri organice sau spirituale. Avea, firește, și el ciudăţeniile lui, fiind, de pildă, unul dintre aceia care cred că îngropând un galoș uzat, vor obţine un arbore de cauciuc sintetic ale cărui fructe vor fi mingi de baschet; nota cu sfinţenie, la fiecare radiojurnal, cotele apelor Dunării — deși n-avea niciun fel de legătură cu navigaţia fluvială – îşi bătea blacheuri la papucii de casă, purta mânecute negre la pijama și-i plăcea să mănânce drojdie de bere cu vanilie, fiindcă în copilărie, bunica de pe mamă, ortopediste, îi băgase în cap că asta activizează pancreasul.

Singura lui patimă era jocul de șah în unul, adică în faţa unui adversar imaginar și cu hârtie de calcule în faţă.

Studia toate campionatele lumii, citea enorm cărţi de teorie a deschiderii elabora în taină o nouă formulă de joc, pe o tablă nu cu pătrate ci cu paralelograme. Slujbașii aflară de aceasta printr-o întâmplare anodină și el începu să găsească, în compartimentul totdeauna încuiat, care îi stătea la dispoziţie în fiecare aerobuz, câte o revistă, ori o carte străină de șah în a cărei lectură se scufunda cu voluptate ore întregi.

Astfel că la sfârșitul celui de-al doilea semestru al funcţiei sale, fu invitat la Ministru, care-i puse în faţă o statistică stupefiantă: optzeci și una reclamaţii contra conductorilor, controlorilor și a sa, că nu-și face datoria. Bătrânul în coruptibil împietri, se clătină, ceru voie să se așeze, apoi livid, solicită Ministrului să-l destituie.

— Suntem convinși de buna dumitale credinţă — îl asigură Ministrul și de altfel nu ţi-am aplicat decât o atragere de atenţie de gradul zero. Dar e clar că cei puși pe fărădelegi, sau pur și simplu neglijenţi, au scăpat și de sub ochiul dumitale vigil. Te rugăm deci să-ţi îndoiești eforturile de supra veghere. Ca să te ajutorăm, am decis să organizăm și o comisie de supracontrol; ea va fi alcătuită din cinci pasageri și cinci funcţionari superiori de-ai noștri și va acţiona pe parcursul câte unei singure călătorii. În felul acesta, vom avea anual 730 de comisii, iar în anii bisecţi, 732 — cu totul suficient ca să nu se mai întâmple nereguli.

Controlorul-șef mulţumi mișcat pentru comprehensiune și sprijin, ceru doar câteva lămuriri eu privire la raporturile sale cu comisiile și la ierarhizarea atribuţiilor, apoi plecă, salutând adânc.

Primele patru zile, comisiile funcţionară cibernetic și avură un ecou puternic în

opinia publică aerobuzieră. A cincea zi, însă, se ivi prima crăpătură un membru al comisiei se ebrietă în timpul călătoriei (era un pasager). Se ţinură iute noi alegeri, chiar în vagonul cu pricina, dar norișorul compromiterii apăru la orizont. După alte câteva zile, trei din funcţionarii superiori, membri ai aceleiași comisii, pierdură la o partidă de șut (joc de cărţi pe echipe) tot ce aveau la ei, câștigători fiind unul din controlori și unul din conductori.

Altă dată, din motive normale, în tot aerobuzul se nimeriră doar patru călători și comisia deveni un nonsens. Se vor mulară proteste că se pierde timp cu alegerile de dinaintea plecării aerobuzului și că unii din funcţionarii superiori sunt fie prea zeloși, ofuscând și călătorii, și personalul, fie ineficienţi prin dezinteres ori nepricepere. Când, în sfârșit, avu ioc și un scandal între — reprezentanţii pasagerilor și funcţionari. Chiar în sânul Comisiei, pe un motiv insignifiant (dacă un călător ce se urcase cu o canistră de suc de trandafir avea dreptul să bea din ea în timpul mersului sau trebuia să aștepte staţionarea, ca nu cumva, la curbe, lovindu-l la dinţi, recipientul să-i deterioreze smalţul. Ministrul convocă forul suprem al departamentului, pentru găsirea unei soluţii radicale și de tip inedit.

Discuţia dură optsprezece ore și se încheie cu hotărârea înființării unui organ superior de îndrumare și supraveghere a comisiilor de control, organ alcătuit din trei adjuncţi. Cum Ministerul avea numai doi, se interveni ca să se mai aprobe numirea unuia.

Primul consilier citi documentul, îl privi lung și spuse blând:

— Ce-i cu tine, Lae?

Căci pe Ministru îl chema Lac P. Lae și se cunoștea de mic cu primul consilier.

— Ce să fie?

— Ţi-ai pierdut simţul semaforului.

— Vă asigur, stimate prim, că-l păstrez intact. Mi-l verific. Fără să știe nimeni, la două săptămâni o dată.

— Atunci ești suferind.

— Câtuși de puţin.

— Atunci chiar că nu știu ce e cu tine… Că de îmbătrânit n-aveţi cum. Azi nu mai îmbătrânim biologic, ca altădata.

Ministrul rugă respectuos să i se explice despre ce e vorba. Primul consilier îl întrebă cum s-a născut și s-a dezvoltat problema. Doi conductori incorectă au constituit punctul de pornire? Foarte bine. Şi ce li s-a făcut acelor conductori, dovediţi ca pramatii patente? Au fost puși alţii să-i controleze. Și tot așa, până s-a construit un eșafodaj. E adevărat?

— E adevărat, recunoscu șeful departamentului.

— Și dacă cei trei adjuncţi te vor dezamăgi și ei, ce vei mai face? Nu rămâne decât să numești un supracorp special de ultrainspecţie format din doi oameni: tu și cu mine. Așa e?

— Așa e.

— Dar ia încearcă să dărâmi eșafodajul, trăgând de sub el temelia! la dă tu afară două pușlamale și pune în locul lor doi flăcăi impecabili. Ori nu se găsesc la noi și

asemenea oameni?

— Ei, asta-i!

— Ia fă tu. Așadar, trebușoara asta și raportează-mi peste un an ce a ieșit. E bine?

Chiar așa se și făcu.

Iar peste un an. Întrucât nu se mai semnalaseră niciun fel de iregularităţi, se desfiinţară și posturile de conductori, aceștia fiind înlocuiţi cu două dispozitive electronice din busuioc sintetic, care executau cu precizie toate operaţiile necesare, făcând pe deasupra și complimente automate călătoarelor neînsoţite.

Simfonia Destinului în cartierul Floreasca

Marieta trăia în concubinaj, de trei ani, cu Leonaș. Ducând-o însă tot în neînţelegeri, deoarece ea pretindea mereu câte ceva și el era constant zgârcit. Ea a vrut un lănţișor de aur de la butica „Smaka-tour S.R.L”. Și el i-a cumpărat unul ce duble, de la o parfumerie mărginașă. Ea și-a dorit o fustă de piele de la magazinul italian „Ragazza and Teodoru”, fustă de piele bleumarin, lungă de 12 centimetri, și el i-a cumpărat un capot de casă de diftină de la „Obor-solduri”.

Într-o zi înnegurată, când oamenii sunt în genere deprimaţi și puși pe harţag, Marieta a trântit polonicul cu care manipula bucăţelele de mistreţ din ciorba ce o servea consortului ei neoficial și l-a abordat frontal:

— Mă, tu când ai de gând să te însori cu mine?

Leonaș venea de la o întâlnire complicată de afaceri cu niște pișicheri mai șmecheri ca el, care-l atrăseseră într-o daravelă cu bujii ce se dovediseră uzate, era prost dispus și nici nu-i plăcea deloc întrebarea, astfel că se răsti, bătând cu palma-n masă:

— Ce-ai. Fă, ești handicapată?

Marieta îl privi crunt, rupse șorţul de pe ea și ieși valvârtej din casă. Se opri tocmai la malul lacului Floreasca, unde se aruncă în apa de culoarea cafelei cu lapte, spre uimii ea nespusă a câtorva vlăstare Rome ce spălau în incintă doi cai costelivi, unul vădit suferind de răpciugă.

Apa avea însă, în acea parcelă, cam un metru jumătate adâncime și tentativa de sinucidere avu o urmare ridicolă.

Romii infantili săriră s-o aducă la ţărm pe domnișoara murată și năucă — izbutind cu dificultate, căci ea se zbătea, ţipând “Vreau la adânc!” — dar reușiră totuși, până în dreptul unui bărbat voinic și bronzat, cu mustaţa neagră pe oală. În maiou şi cu picioarele goale, care o luă în primire şi-o răsuci când ca capul în jos. Când pe sub braţ, cu atâta ritm, încât ai fi zis că dansează cu ea.

Marieta leșină; sau ceva pe-aproape, ceea ce-l determină pe individ să şi-o arunce pe un umăr ca un sac și să treacă strada largă cu ea, spre una din căsuţele îngrămădite din cartierul ce scăpase de acţiunea demolatoare dusă de regimul statal defunct.

Bărbatul, pe numele său Pantelimon, diminutival Panti, era operator de sunet la

televiziune și fusese probabil singurul bucureștean bătut în zilele de 13, 14, 15 și 16 iunie 1990 de persoane de orientări politice diferite, deși el n-avea niciuna precizată. Acum cumula nobila profesiune de teleast cu aceea de negustor particular de băuturi răcoritoare la pahar, din bidoane de lapte. În care turna o sticlă de oranjadă italiană la o găleată cu apă de cișmea băștinașă.

Cătuţa de care pomenim, avea o formă neobișnuită, de pătrat fără o latură; deci trei încăperi, fiecare cu intrare proprie. Nelegate altfel între ele decât prin alipirea zidurilor. Pantelimon o ocupa pe cea din mijloc, în care și pătrunse prin izbirea ușii cu piciorul, lepădând povara pe patul lat și scund, cure gemu profund. O lăsa acolo pe Marieta. Ea tăcea resemnată, conspectând pe furiș odaia, cu ochii întredeschiși și încercând să priceapă ce i se întâmplă.

Ceilalţi doi locatari ai trilaterului, aflaţi, ca vestimentaţie, în izmene și papuci, jucau table în spaţiul dinţie camere, o curte nu mare, plină de iarbă, cu straturi de dalii și zorele pe araci. Nu acordară nicio însemnătate evenimentului. Iar Pantelimon, care li se alătură, trântindu-se pe jos, în postură de chibiţ dezinteresat, nu se învrednici să le ofere imediat vreun amănunt.

Unul din tablagii era scund și vânjos, tuns scurt, cărunt. Se numea Virgil; avusese un început de lepră uscată la Valparaiso, unde, aflându-se cu motonava „Dămăroaia" — care în cadrul relaţiilor economice româno-chiliene dusese într-acolo un transport de săpun de rufe și se întorcea cu câteva tone ce făină de pește — ceruse azil politic. Fusese vindecat, cu leacuri indiene, de un rest al tribului Cayancho din Cordilieri, a cărui limbă a învăţat-o în chip util căci n-o mai vorbesc în lume decât vreo patruzeci de persoane. Se întorsese în 1988, toamna, cu act de căinţă, iar după revoluţie căpătă pensie re martir deoarece spărsese toate geamurile la clădirea gospodăriei de partid din sectorul patru al Capitalei și o arestase personal pe contabila șefă, surprinsă în incintă. Acum vegeta.

Celălalt tablagiu, tot scund, dar slăbănog și cu un nas strâmb, plasat greșit, într-o parte a chipului smead, avusese și el o biografie complicată cu episoade exotice. Ajuns în Statele Unite în împrejurări greu de explicat pe scurt, Timofte fu angajat călăuză pentru ponei cu copii pe ei într-un parc de distracţii din Montana. Apoi devenise quaker în Massachussets, pastor, după care, încurcându-se cu o acrobată portugheză de circ, ajunsese în Angola, unde ocupase postul de dresor experimental de macaci la facultatea de biologie din Luanda pentru ca în cele din urmă să se califice ghid într-o rezervaţie naturală din Kenya și să se întoarcă de acolo ca steward ce avionul ce inaugura noua linie, București-Cairo, a companiei române „Lar", post de unde avea să fie dat afară pentru subtilizarea (iscusită altminteri), a câtorva zeci de kilograme de bomboane destinate pasagerilor.

Cei doi jucau table ca specialiști și se băteau unul pe celălalt, pe rând. Al treilea, privea, indiferent.

Marieta ieși în pragul ușii, murdara, despletită, împleticindu-se, întrebând, firesc:

— Unde sunt eu aicea?

Nu primi niciun răspuns.

Nu obţinu nicio privire.

— Alo! – mai strigă, dar fără vlagă.

— Ce gâscă-i asta? – întrebă Virgil, fără adresă, urmărind zarurile, căci aștepta un șase.

Pantelimon ridică din umeri:

— Terminaţi întâi partida.

Partida se și isprăvise, fiindcă nevenindu-i șasele aşteptat, Virgil pierdu ultima linie. Și cum mai încasase un marţ…

— Ce-i cu tine, fata moșului? – o îndemnă să se apropie — faci baie îmbrăcată?

— Vreau să mor — oftă, deznădăjduită. Am vrut să mor și n-am putut.

— Nu-i o problemă — tuși Timofte — şi poate rezolva. Dar de ce să mori și să nu trăiești cu noi?

Tânăra se așeză grămăjoară pe prag. Pricepea greu. Mintea ci era vraiște. Dar ceva parcă tot înţelegea

— Să trăiesc cu voi? Cum adică să trăiesc cu voi?

— Normal

Și Virgil căsca, se întinse, apoi se lăsă pe-o rână:

— Noi suntem cam singuri aici. Noi. Ăștia, trei. Holtei, toţi. E nevoie de-o femeie să facă mâncare. Să spele, să în grijească de casă.

— A, asta era ! — suspină ușurată.

— Bineînţeles că o să ne și culcăm cu tine, doar n-o să te lăsăm să tânjești. Ori să te încurci cu cine știe ce derbedei.

— Noi te îmbrăcăm, noi te dezbrăcăm — completă, zâmbind. Timofte.

Marieta zvâcni, cătă speriată în jur, vru să fugă. Realiză, însă, că e desculţă, murdară și rămase în cumpănă.

— Nu te ţine nimeni cu sila — intră în vorbă și salvatorul. Dacă vrei, poţi să pleci.

Și după ce scuipă, departe, un sâmbure rămas între dinţii laţi:

— Dar unde te întorci? La cine? La ăla care te-a trimis să te omori? înseamnă că o să vii din nou la apă. Or dacă nu-s eu acasă, ce te faci? Cine te mai scoate?

Râseră toţi trei, încetișor.

Musafira tăcu și zise iar, moale:

— Eu plec.

Virgil și Timofte intrară în odăile lor. Pantelimon se ridică greoi și deschise portiţa, fără cuvânt.

— Știi, eu trebuie să plec — mai zise. Dar al treilea locatar nu-i răspunse. O împinse ușurel, într-o parte și intră în odaia lui.

Ea stătea nehotărâtă și speriată în poartă, uitându-se la cer ca găina după ce bea apă.

Și rămase acolo.

Timofte fu cel ales să-i aducă puţina garderobă și actele, rămase la Leonaș.

Evident, întâlnirea cu acela debuta încordat. Leonaș află uimit că Marieta încercase să se sinucidă și că, scapând cu viaţă, nu se mai întoarce la el.

— S-o iertaţi — rânji — e cam dilie, dar dacă o apucă, n-o ţine mult. Vin eu s-o iau, diseară, că acum n-am vreme.

— Nu se mai întoarce — îi informă, alb, Timofte. Îi iau lucrurile personale și actele. A rămas la noi. O adoptăm noi.

— Care noi? – se tulbură celălalt. Și cum o adoptaţi? Ce. E minoră?

— Nu; am observat. De altfel cred c-o să-i facem și un copil, am înţeles că vrea un copil, dar n-a avut cine să i-l producă până acum.

— Mă! – răcni Leonaș, proţăpindu-se în mijlocul gar sonierei în care se afla în pijama — dacă le-ai atins de ea, te zvânt.

Nu-i era deloc clar despre ce fel de “noi” e vorba.

Fostul quaker se îndreptă liniștit spre garderobă, o deschise eu un deget și aruncă afară o rochie, un pardesiu… La oraş rămase o clipă blocat, apoi sări în spatele intrusului. Dar se trezi tocmai în peretele celălalt și rămase năuc acolo, între două fotolii. Se ridică anevoie și se repezi iar înspre cel ce netezea acum o bluză și o fustă kaki. Ajunse însă instantaneu, exact în același loc de unde pornise, realizând că nu se mai poate scula de-acolo cu niciun chip.

Timofte scoase cu dexteritate puţinele veşminte, vreo două perechi de pantofi, poșeta veche în cure locatara ţinea felurite acte și câteva gablonzuri, o pălărie de paie — și când i se păru că e suficient, luă de pe dulap o valiză cafenie, o deșertă, dintr-o mișcare, în mijlocul odăii, aruncă în ea recolta dobândită, o închisese și-i ţinu o scurtă expunere lui Leonaș.

Rezulta că el nu trebuie s-o mai caute pe Marieta, fiind chiar cazul s-o uite, fiindcă ea nu mai dorește să-l vadă, îl consideră un malac (Leonaș era sigur de autenticitatea denominaţiunii, o mai auzise din gura ei) și că având acum trei soţi, care au toţi grijă de ea, se simte bine, și-a găsit rostul în viaţă, adio și n-am cuvinte.

Apariţia nefericitului părăsit, însoţit de un ofiţer de poliţie, în incinta patrulaterului fără o latură — după vreo două săptămâni de căutare intensă — fu întâmpinată cu ne păsare de cei trei, care stăteau la o bere rece, sorbită din sticle întunecate.

Era un amurg albastru, cu nori subţiri; prin aer bâzâiau bondari care se loveau cu zgomot sec de ziduri, după evoluţii vijelioase, în picaj.

Se schimbară cuviincioase saluturi. Se aduseră două taburete. Oaspeţii, invitaţi să se așeze, fură întrebaţi dacă vor să servească și ei lichidul răcoros. Nu, nu voiau.

— El e ! — gemu, excedat de salamalecuri, Leonaș, arătând spre Timofte.

— Da, eu sunt — întări acela.

Ofiţerul deschise un dosar, se uită peste o foaie, o citi cu glas tare.

— E corect! – aprobă Timofte. Numai că nu eu l-am agresat pe dumnealui, ci el pe mine. Am fost nevoit să mă apăr.

— Și lucrurile pe care vi le-aţi însușit?

— Erau ale domnișoarei Marieta. Vine-acuș, e la coafor. O să vă confirme. Doar dacă n-am luat din greşeală și vreun combinezon de-al dumnealui. Ai reclamat vreo pierdere de acest fel, puiule?

— Valiza ! — mârii iar Leonaș. Mi-a luat valiza!

— Vi s-a trimis contravaloarea ei prin mandat poștal. N-aţi primit mandatul? – se interesă, suav, pârâtul. E din cauza proastei funcţionări a serviciilor poștale — îi explică, tot atât de dulce, ofiţerului. În México, pentru o asemenea întârziere, e dat

afară, de obicei, dirigintele.

— Mi-au sechestrat logodnica, domnule căpitan! – urlă Leonaș. Vă rog să cercetaţi! Trebuie s-o găsim!

Dar în clipa aceea, Marieta se ivi la portiţa, cu părul buclat vopsit în culoarea vișinei putrede, călcând ţanţoșă pe tocuri înalte și fluturând o poșeta de lac vioriu, în perfect acord cu părul, cu pantofii, cu rochiţa de nuanţa fânului proaspăt.

— Săru-mâna! – se ridică ofiţerul. Dumneavoastră sunteţi Marieta Graţiela Pleașcă?

— Da — confirmă numita. Pe mine mă căutaţi?

— Eu te caut — zbieră Leonaș. Ce? Te faci că nu mă vezi?

— Domnule — observă, rece, căpitanul — vă rog să vă comportaţi exemplar.

— Cine-i dumnealui? – se interesă, voioasă, fata. Și către ceilalţi trei: e de-ai voștri?

Leonaș se abţinu cu greu:

— Lasă, lasă, că vorbim noi acasă…

— Stimată domnișoară — întrerupse omul legii — domnul Cracovschi Leon reclamă că aţi fost răpită şi-sechestrată în această locuinţă de către domnii…

— Îmi daţi voie — se aspri Marieta — cine spuneaţi că e dumnealui? Mi-e soţ și nu-l știu? Mi-e tată, frate, cumnat. Mătușă poate?

— Domnul Cracovschi a făcut reclamaţia în calitate de logodnic.

— Logodnicul meu? Are vreun act? Mi-a dat măcar vreun inel?

Leonaș o privi aiurit. Sări brusc:

— Locuiește la mine! Stă cu mine, ce naiba!

— Vă înșelaţi, domnule Cracovschi, sau cum vă zice – Interveni Virgil — domnișoara e în curtea mea de imobil; are și viza de flotant pe buletin, la zi, întrucât e originară din comuna Pleașa, judeţul Prahova. Nu are nicio altă adresă. Puteţi verifica, domnule căpitan. Sunt în curs formalităţile de adopţiune — știţi că se așteaptă dezbaterea noii legi în Parlament, și mai durează. Dar va deveni fiica mea, fiind profund orfană, copil găsit. Lipsit de căldură sufletească.

— Îţi mulţumesc, tăicuţule — îşi înduioșa vocea tânăra proaspăt roșcalizată.

Și se îndreptă spre odaia din mijloc. Întoarse capul din prag:

— Domnule ofiţer, luaţi cu dumneavoastră amintirea aceasta urâtă care v-a pus pe drumuri de pomană.

Discuţia între bărbaţi mai dură o vreme, dar Leonaș era atât de-tăvălit de cei trei încât poliţistul socoti că săvârșise un act de omenie dacă-l extrage de-acolo.

Dezamăgitul mai schiţă o apropiere de ușa pe care-i dispăruse fosta concubină, dar îl opri glasul metalic al lui Virgil: „Atenţiune! Violare de domiciliu! Conform articolului 192 din Codul Penal, pătrunderea fără drept, în orice mod, într-o locuinţă, încăpere, dependinţă sau loc împrejmuit ţinând de acestea, fără consimţământul persoanei care le folosește, se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 1 an”.

— Corect! – aprecia ofiţerul și salută scurt, luând-o grăbit spre poartă, cu Leonaș tropăţel după dânsul.

Dusă la maternitatea „Polizu” de urgenţă, când era gravidă în luna a șaptea,

Marieta fu instalată într-o rezervă plină de flori și bomboane, unde avea și un televizor de voiaj și era răsfăţată de personalul medical masculin ca și de cel feminin, evident din motive diferite. Sub supravegherea blândă a bătrânului obstetrician în vârstă de nouăzeci de ani, care-i săruta zilnic sânii dolofani ca și cum i-ar fi pupat mâna, doamna se simţea bine și aștepta indiferentă zămislirea, care, dacă e să judecăm după ce se petrecea în inferioritatea ei, nu-i făcea plăcere. Nu putea numi tatăl, cei trei tratând-o cu destulă bunăvoinţă, dar fără sentiment și fără vreun semn ce preferinţă. Era femeie în casă — mai exact în case – (din toate punctele de vedere, spăla, gătea, făcea curăţenie). Nu ducea lipsă de nimic. I se cumpărau rochii de la magazinele pe valută și pantofi „Rigoletto", parfumuri Chanel și tricouri cu inscripţii englezești, avea bani de buzunar (dată la întâmplare și în răstimpuri) dar nu se simţea prea fericită.

Ba chiar o anume supraîndestulare de amor fizic începuse s-o agaseze.

În dimineaţa când profesorul hotărî că ar fi cazul unui ultim examen, Marieta se găti și porni să coboare cele două etaje pe scări. Dar Gahiţa, femeia de serviciu, dintr-un exces de zel, hotărâse să spele scările de marmoră cu a soluţie su prasaturată de detergenţi. Îi strigă, umflăţicei doamne, „ţine-o pe dreapta, *fă!"* aceea răspunse înţepată, „fă e mă-ta", și în aceeași clipă lunecă și se duse de-a dura douăsprezece trepte, până la cotitura scării.

Traumatismul sever o făcu să piardă copilul, spre dezolarea celor trei taţi și spre deznădejdea bătrânului savant, spre întristarea tuturor medicilor și asistentelor. Dar scana cu viaţă, împodobită doar cu un număr remarcabil de echimoze, care-i pictară o bună parte a corpului în vineţiu.

Nu toate nenorocirile au un sfârșit sumbru. Destinul nu e rectiliniu — după părerea filosofului post-kantian Ludwig Schonenbraun de la universitatea din Ulm — ci rotocolizat – ca să traducem aproximativ termenul german inventat de omul de știinţă. Prin urmare, soarta poate converti o dramă în comedie și pe aceasta în întâmplare anodină, iar pe dânsa, într-o explozie de fericire — și așa mai departe, într-un joc capricios care nu sfârşește uneori nici după moarte, pentru că do pildă, conducătorul unui stat, îngropat cu pompă în panteonul naţional, a fost scos de acolo după vreo doi ani şi reînhumat în cimitirul orășelului natal, după care, readus în capitală, a căpătat un sălaș în zidul panteonului, pentru a fi redat apoi familiei, iar aceasta să-l împăieze la cererea muzeului districtual — unde a stat o vreme ţeapăn și crunt – pentru ca în sfârșit, să fie scos definitiv de sub sticlă și transportat într-o direcţie necunoscută, incinerat și depus, cu urna la domiciliul ultimului urmaș, strănepot de văr, ce l-a aşezat într-un colţ din podul grajdului propriu — acest urmaș fiind sătean și cam nebun, după declaraţia unui ziarist spaniol ce l-a vizitat ca să poată recompune întregul itinerar.

Marieta citea, deci, gânditoare, romanul cel mai nou apărut în editura particulară „Libarca" — de fapt o prelucrare modernă după o carte celebră de scandal din secolul optsprezece francez „Iubirile sălbatice și neștiute ale contesei Grenvolline de Girondelle — Fracantore, amanta tatălui ei de la treisprezece ani, subintitulată „mister, groază, senzualitate, voluptăţi și momente aproape incredibile din viaţa

unei femei-fiară", când în rezerva luminoasă, în continuare plină de maci de câmp și bomboane cu umplutură de ananas, produse de firma, "Patter's". Pătrunse, condusă ceremonios de chiar directorul maternităţii, și însoţită de patru reporteri de televiziune din ţări absolut diferite, delegaţia de trei persoane a „Asociaţiei internaţionale pentru ocrotirea mamelor fără căpătâi", cu sediul la Amsterdam.

Trebuie să spunem un cuvânt despre Asociaţie, despre sosirea ei în România și despre componenţa delegaţiei. Ca să înţelegem măcar câte ceva despre jocul rotocolizat al destinului în cazul în speţă.

Doamna președintă, care avea acum, la 50 de ani, doar un ochi teafăr și un picioruș ce nu-i mai suporta greutatea, voluminosului trup — umbând deci ea pe rotile, într-un fotoliu cu circulaţie pneumatică — se numea Flora Lustani Boerwinkel. Întemeiase Asociaţia la începutul deceniului opt, în amintirea unui trist episod din propria ei viaţă.

Îşi începuse viaţa propriu-zisă la 115 ani, adusă la București din comuna Pârlita, judeţul Vaslui, de un unchi, care după ce o violase, o plasase ca vânzătoare la un magazin de momeli pentru pești de apă dulce. Floarea Leuștean, deveni, curând, prin isteţime și cuminţenie faţă de responsabil, specialistă în acvaristică. Fu trimisă, la un moment dat, la Congresul mondial de păstrăvologie din mica localitate olandeză Lonferagen, unde ţinu o reușită dizertaţie despre conservarea în recipiente cu azot lichid a icrelor prime ale păstrăvului adolescent. Obţinu elogiile secretarului știinţific al Congresului și, în aceeași noapte, cererea sa în căsătorie. Dl. Hugo von Coerwinkel era urmașul unei vechi familii flamande, ce se înrudea, în linie directă, cu Wilhelm de Orania zis Taciturnul și poseda un castel, o bancă și o casă de rendez-vous de maximă discreţie, pentru diplomaţii străini ce nu voiau să se compromită.

Ajuns tată la 60 de ani, nobilul Hugo avu buna cuviinţă să moară, lăsându-i mamei și micuţului Thormil o avere bunicică și o întreprindere sigură, pe care Floarea le administra cu pricepere și chiar cu har. În loc de un singur lupanar ea făcu o reţea pe toată suprafaţa Beneluxului. Era singura firmă care garanta sănătatea perfectă a pensionarelor și secretul desăvârșit asupra aceea ce se petrecea în localuri. Fie care salon dispunea de doi culturiști, care lunecau tăcuţi prin coridoare, în șalvari turcești și cu torsul gol. Priveliștea acestor hălci de carne umblătoare băga groaza în clienţii recalcitranţi, sau care se alcoolizau peste măsură, ori pretindea servicii exotice imposibil a fi satisfăcute chiar și de cele mai experte domnișoare.

După o croazieră de câteva luni în jurul lumii, patroana dobândi cunoștinţe știinţifice ce o duseră la ideea, unică, de a înființa prima moară de afrodiziace naturale. Aici să mă cinau coarne de cerb tânăr, aripioare de rechin, dinţi de ţi gru. Fudulii de hipopotam, rădăcini de gingseng, pulberile rezultate vânzându-se în cutiuţe de coral, la preţuri exorbitante, cererea fiind, cu toate acestea, mult peste capacitatea de producţie — deși moara lucra fără zi de odihnă și în trei schimburi.

În sfârşit, Leușteanca noastră, înființă un orfelinat special pentru copiii damelor. Era o școală-model, excelent de tată, funcţionând sub patronajul „Asociaţiei pentru

ocrotirea mamelor fără căpătâi". Băieţii erau formaţi pentru a intra în serviciile poliţiei, iar fetele pentru a continua meseria cea mai veche. Din lume, în reţeaua de bordeluri Lustani-Boerwinkel.

Thormil crescu în condiţii bune, adulat de mamă. Pus în contact cu știinţa și arta de către un grup select de universitari tobă de carte. La 30 de ani era un bărbat cu minte de copil, bolovănos, înalt de 1,92 m, cu părul blond, rar, împărţit de o cărare în mijlocul capului și ochii spălăciţi.

O însoţea acum pe maică-sa în expediţia ei filantropică postrevoluţionară pe plaiurile natale. Constituiau delegaţie împreună cu o doamnă-jandarm, costumată călugăriţă, în alb, având misiuninea civilă de a împinge căruţul stăpânei când i se defecta mașinăria și aceea, secretă, de a se culca antiseptic și după un program riguros, de trei ori pe săptămână, cu junele Thormil, pe care-l iniţiase.

Dar pătrunzând în camera de spital unde zăcea într-o stare bleaga, Marieta, și văzând bogatele ei bucle vișinii răspândite pe perna albă; și privind în ochii ei verzi, care i se părură adânci și tainici că marea în Triunghiul Bermudelor, se pierdu iremediabil, astfel că dându-i pachetul de car ton cubic, darul Asociaţiei, conţinând chewing-gum, pișcoturi. Ţigări cu filtru, mosorele cu aţă roză, mărgele de sticlă galbenă și șase sticluţe cu coniac de câte 75 grame bucata, flamando-românul Thormil se fâstâci atât de rău încât se repezi și o ţocăi fratern pe convalescentă, pe ambii obraji.

Văzându-l pe buhaiul acela tânăr atât de copilărește îmbrăcat, cu o bluză pestriţă, pantaloni trei sferturi la fel de multicolori și adidași cât două lopeţi — și apucând a-l zări prăbușindu-se peste ea. Marieta — simţind, odată cu mireasma de sudoare masculină și efluviul parfumului "Millaflores", cel mai scump din Ţările de Jos — fu străbătută de un fior inedit. De sub frunte până spre fluierele picioarelor; o răscolire ușoară, care-l făcu să-și înalţe bustul fastuos și să-și scuture bac ele, însorită de un zâmbet pe cât de zaharat, pe atât de parșiv.

Ochiul de vulturoaică al mamei surprinse clipa. Văzu, evident, un "coup de foudre", dragoste năprasnică la prima vedere. Băieţelul ei era atins fără scăpare.

Astfel că maternitatea Polizu avu parte de binefacerile Asociaţiei, de trei ori — spre satisfacţia întregului personal — cu din ce în ce mai lungi adăstări în rezerva Marietei. Thormil năvăli, la a treia întâlnire. Cu o pădure de magnolii în braţe, și-i mugi Marietei, ce se îmbrăcase — întrucât, în acea zi, urma să fie externată: „Eu forte frumos la tine, eu iubesc la tine, eu nevastă la tine": lăsând perplexă întreaga asistenţă. Profesorul și directorul adjunct se retraseră discret, sora Camilondra îl luă de braţ pe flăcău, scoţându-l binișor afară, în stilul împins, iar doamna Flora îşi aprinse o ţigară prelungă, dându-se jos din cărucior și umblând ca o raţă prin încăpere.

— Ce rost ai tu pe lume, fetiţo? – o întrebă pe Marieta, care ședea cu mâinile-n poală.

— Niciun rost ! — declară aceasta, cu o zvâcnire de sinceritate care-o înlăcrima brusc.

— Ai mamă, ai tată?

— Mamă n-am de mică… Tată… Am un fel…

— Ce fel de *fel?* – vru să știe musafira. E bun? E vitreg? Adoptiv?

— M-a… înfiat — sughiţă Mariela. Da, asta a făcut şi-i cumsecade. Îmi poartă de grijă.

Doamna Flora mai întreprinse un tur șovăielnic al camerei, după care îşi fixă ochiul ei teafăr, scânteietor, în cel al fetei.

— Și copilul cine ţi l-a făcut?

Marieta povesti că a fost „un accident", cu cineva pe care nu-l putea pârî.

— Tu să-mi spui mie adevărul, puica mamei — o alintă cealaltă — și să nu te rușinezi. Că eu, cât mă vezi de babană acum, la început am fost damă, așa să știi. Iar dacă băiatul meu, că unul am, te vrea, înseamnă că sunt datoare să-ţi asigur viitorul.

Și-i înfăţișă pe scurt ce înseamnă familia Boerwinkel și ce-o așteaptă pe ea — după împreunarea cu Thormil — ca viitoare moștenitoare a firmei, conducătoare a reţelei de bordeluri „dacă ești ageră și asculţi de mine — că asta e treabă de femeie și-apoi el, frumos îi, bun îi ca pâinea, dar minte nu i-a dat Dumnezeu, că nici tat-su nu era lumina lumii, însă uite că m-a chivernisit, iar urmașul lui fericită te va face".

Marieta îi căzu în braţe, îşi înșiră pe nerăsuflate, principalele capitole ale biografiei, dar avu precauţia de a-i împrumuta copilul lui Leonaș „de care nu mai vreau să aud în viaţa mea" și arătă, cu duioșie, câtă grijă avuseseră de ea cei trei cașcavaleri, „ca părinţi și frate", după ce încercase ea să se sinucidă. Mai mărturisi că tânărul olandez o răvășise și că de fapt, crede că-i prima iubire adevărată din toată viaţa ei.

Cam la acest punct final apărură în încăpere Pantelimon, Virgil și Timofte, care veniseră în trinom să-și ia acasă „fiica" și „sora.

Urmară prezentările. Fu recuperat de pe culoar și Thormil. Avu loc o discuţie protocolară, relativ rece. Băiatul nu se putu abţine să nu-l îmbrăţișeze pe Timofte — indicat drept tată — și să-l înștiinţeze, tropăind de bucurie, „Eu nevastă la ea, eu iubești la ea, eu dragoste la tine".

Cei trei conspectară calm situaţia. Mulţumiră pentru bunăvoinţa arătată „fiicei și surorii noastre", care, deocamdată, trebuie să meargă acasă, că e încă „bolnăvioară şi firavă". Stăruinţa olandeză înfrânse însă rezerva glacială a familiei române. Se fixă o întâlnire la domiciliul celor patru, peste două zile.

Doamna Boerwinkel n-avea timp de stat. Cei trei îi făcuseră *a* impresie sălcie.

Despărţirea provizorie de Marieta fu călduroasă, cu lacrimaţie. Sărutul ei cast cu Thormil emoţională. Încercarea de îmbrăţișare cu sora Camilondra, asemănătoare cu o coliziune între o motocicletă în viteză și un stâlp de beton se percepu de toţi ca o tentativă eșuată de contact efectiv.

După-amiază. în curtea comună celor trei case, se desfăşura o discuţie chibzuită care examina în colectiv câteva variante.

Pantelimon, totuși ceva mai impetuos, după ce-i puse câteva întrebări dure Manetei „Ce ţi-a lipsit la noi?" „Ce-ai vrut și n-ai avut?" , „Ce nu-ţi mai place?" — le propuse celorlalţi doi să-i rupă o mână. Virgil o întrebă, înţelept:

— Dacă voiai să pleci de la noi, de ce nu ne-ai spus? Te-a ţinut cineva cu forţa?

Timofte intră în dezbatere cu o formulare neașteptată:

— Tu te duci cu ăla, mă rog; dar nouă cine ne plătește întreţinerea ta aici, atâta vreme, cheltuiala cu doctorii și celelalte angarale?

Cum fata tăcea cu capul în piept. Pantelimon întrebă:

— N-ar fi mai bine să i-o ducem înapoi nenorocitului ăla de la care a fugit?

Aici Marietei i se rupse zăgazul limbii. Îşi ţinu, smiorcăindu-se, pledoaria ei. Chiar proastă nu era: tembelă da, nu însă idioată.

Le mulţumi că „mi-aţi salvat viaţa”. Că au iubit-o și la propriu și la figurat (n-a zis ea chiar așa, dar exprimarea ușor brutală, era oricum fără echivoc). Dacă s-ar fi născut copilul, ea ar fi rămas cu ei. Că al lor era… Dar când ar fi crescut, acest copil, cine s-ar fi declarat tată? Iar acum, când e, totuși, fără niciun rost pe lume și trăiește din mila lor, ea ce viitor are? Ce știe să facă? Și dacă din — doamne ferește — vreo nenorocire a lor, a unuia din ei, rămâne pe drumuri, unde se duce, de ce se apucă? Ei nu se gândesc, că și ea e om? Și de ce să-i ceară ei plată pentru cât a stat acolo? N-a ţinut bine casele, n-a muncit ca să-i spele, ca ei să aibă mâncare gătită — că înainte mâncau din conservă, cu beţele — și nu le-a încălzit paturile la toţi trei? (N-a zis exact așa, ci ceva mai înflorit, pomenind pe șleau de acţiunea lor asupra ei din punct de vedere trupesc, dar., mă rog). Şi-apoi: le-a cerul ea, vreodată, ceva? Nu i-au dat ei singuri tot ce i-au dăruit? E gata să le înapoieze totul, minus rochia de pe dânsa și pantofii, dacă ţin neapărat. Dar le-a spus ea vreodată că-l iubește pe vreunul din ei trei? Și dacă ar fi fost așa, n-ar fi trebuit să ascundă sentimentul, ca să nu-i necăjească pe ceilalţi doi? Acuma, ce să-i faci? E și ea tânără, are și ea inimă, nu numai corp (și a mai adăugat unele atribute ale acestuia care nu e cazul să le înșirăm) și uite că s-a îndrăgostit de împintenatul ăsta. De ce să-i alunge ei norocul? N-ar fi mai bine ca ea să le aducă norocul în case acuma, când va fi bogată, și în loc să-i dea dânșii zestre că, totuși, e „înfiată”, și alt „tată” pe lume n-are, să-i înzestreze ea pe dânşii, ca mulţumire pentru grija ce au avut-o faţă de ea?

Cuvântarea — lungă, sincopată, deloc neconvingătoare — n-a fost întreruptă nicio clipă de ascultători. Macazul discuţiei s-a schimbat brusc. Marieta nu cunoscuse celebra apărare a Elenei din Troia de către ilustrul sofist antic Gorgias din Leontinoi, nici discursul perfid pus de Shakespeare în gura lui Antoniu. Prin care acesta, la sicriul lui Cezar, a răsucit mulţimea răzvrătită, împotriva ucigașului Brutus. Eu a lucrat cu iglita intuiţiei feminine și cu aţa convingerii autentice în dreptatea ei, o pânză fină, cu care i-a îmbrobodit pe cei trei bărbaţi. Căci, totuși, dacă ne gândim bine, Marieta îi trăda acum pe toţi trei. Nu ei pe ea!

Dar cine are vreme să stea, să se gândească bine, când destinul și-a luat ca termen doar două zile — după care urma să bată la portiţă măsurile lui fatale, ca într-o simfonie beethoveniană?

— Ia du-te tu și te culcă — o îndemnă Timofte — c-ai trecut prin multe. Nu că ne-ai dat gata, dar ceva dreptate ai și tu.

— Dreptate femeiască — punctă Pantelimon.

— Du-te și te culcă — zise, iar, fostul pastor. Mâine vom vorbi iar. Și vom vedea.

Deocamdată, sporovăiră mult între ei, până spre miezul nopţii.

Și hotărâră.

Flora Boerwinkel, cu suita și cu doi civili necunoscuţi, sosiră pe la zece, cu un microbuz special. Thormil era de astă dată în cămașă albă, cu jabou dantelat, papion negru, pantaloni negri — nu chiar dincolo de glezne, dar oricum, acoperindu-i imensele ţurloaie. Ceea ce denota un efort sensibil de eleganţă ceremonioasă. Civilii salutară scurt, convenţional și rămaseră în preajma porţii.

Aici e nevoie să facem o paranteză cu privire la simbolul Amorului. Într-un dicţionar francez de specialitate ni se spune că, în cosmogonia orfică, Noaptea și Vidul sunt la originea Lumii. Noaptea naște un ou, din care iese Amorul. Romanii îl vedeau ca o fericită întâlnire între lucruri opuse, *coincidentia contrariorum.* Pulsiunea fundamentală a fiinţelor. Dar trecerea la act nu se produce decât în contact cu celălalt, printr-o suită de schimburi materiale, sensibile, spirituale, care sunt tot atâtea șocuri. Dragostea tinde să surmonteze aceste antagonisme, să asimileze forţele diferite, să le integreze în aceeași unitate. E ceea ce susţine și binomul, chinez străvechi al principiilor Yang și Yin, apoi opodicţia bardului antic Hesiod despre zeul Iubirii — care rupe membrele dar apoi le reunește — său, în filosofia indiană, care poate să distrugă valoarea altuia, aservind-o, sieși, în loc să-l îmbogăţească pe celălalt în mod generos.

Astfel că cei doi tineri porumbei fură îndemnaţi să se ducă în casă (… Mai giurgiuliţi-vă și voi puţin, puișorii mamei”— îi îmboldi d-na Flora; „Noi ducem doi în cameră” – aprobă, bucuros, plăvanul bilingv, „Cu româna e încă în curs de alfabetizare” — observă, ironic, Virgil: „Tocmai îi căutăm un profesor mai bun ca mine — ripostă mama — ai cumva vreo propunere?”). Dar îndepărtaţi de la locul pertractărilor, pentru a prefaţa schimburile sensibile și spirituale dintre ei, ca fiinţe ce-și veneau una alteia în întâmpinare, cei doi lăsară loc liber schimburilor materiale ce urmau a le pecetlui uniunea.

Virgil cuvântă „în numele familiei”. Fata fusese culeasă de pe drumuri. Se depuseseră mari strădanii ca să fie educată. Se cheltuise mult cu trusoul. N-a putut fi ferită de accidentul nefericit ce o dusese „spre buza prăpastiei”, dar, din fericire, iată că soarta o eliberase de nedorita povară și, acum, tânărul o putea obţine pură, cu sufletul neîntinat. Se potrivesc amândoi, au aceeași vârstă (gabaritul diferă puţin – remarcă Timofte — dar ce importanţă are!) să fie sănătoși, iar noi să ne găsim liniștea că o înstrăinăm nădăjduind cu sacrificiul nostru va fi răsplătit cum se cuvine.

— Cât se cuvine? – întrebă, franc și cam rigid, mosafira.

Gazdele spuseră că au discutat mult asupra problemei, că fata era un sprijin esenţial pentru mica întreprindere particulară din care îşi susţineau existenţa toţi patru, și nici nu știau cum vor înlocui pierderea, dar că lasă la aprecierea d-nei Flora („ca mamă-soacră bună, cu inimă largă” — sublinie Panti) cuantumul compensaţiei, în dolari americani. În acest fel, tatăl adoptiv, unchiul și fratele vor suporta ceva mai ușor despărţirea.

Mama-soacră privi cu unicul ei ochi și cu ochelarul negru spre vârful nucului din

curte. Întoarse capul spre poartă, unde civilii enigmatici și sora Camilondra se angajaseră într-un dialog de surdo-muţi, prin semne, și se întoarse către parteneri:

— Mie mi-a plăcut totdeauna să am de-a face cu pungași deștepţi. Dar și mai dragi îmi sunt aceia care văd mai departe de lungul nasului. Uite, în cazul vostru: voi vreţi să mă ciupiţi de câţiva dolari și eu pot să vi-i dau, pe moment, ca să aveţi de ţigări, o bucată de vreme. Și? După aceea? Vedeţi? Alte planuri am eu, altă afacere v-aș propune dacă aș găsi înţelegere la voi. Ceva gras și pe termen lung și lat.

— Doamnă — se înclină Virgil — noi ascultam.

— Eu am nevoie de o reprezentanţă în România, pentru firma mea. O agenţie. O sucursala. Un oficiu. Vedem noi cum îi spunem, că de asta am venit eu mai mult aici. Îmi trebuie doi-trei oameni de nădejde. Care să câștige bine și totodată să-mi aducă și mie beneficiile așteptate.

— De nădejde am fi — opina Timofte, precaut — să vedem care e obiectul afacerii.

Femeia se aplecă spre ei și le lămuri pe scurt problema. Ea avea nevoie mereu de tinere care să-i împrospăteze saloanele din Benelux. Încropise deja un oarecare sistem în Bulgaria, dar considera că piaţa cea mai interesantă și avantajoasă e România, de unde, oricum, plecau halandala, dezorganizat, destule fetiţe hăbăuce atât în Turcia (după cum o informase un agent de-al ei) cât și în Austria, sau “dracu’ mai știe pe unde”. Bineînţeles că era vorba, în scopul amintit; de a se crea „o firmă”.

— Credeţi că e posibil la noi, așa ceva, azi? – se miră Pantelimon.

— Azi, poate că nu, sau, nu chiar oficial. Mâine: cine știe?

Și le lămuri mai departe planul ei: o agenţie matrimonială, cu publicitate largă, pentru tinerele între 18 și 25 ani care vor să realizeze căsătorii avantajoase în Olanda, Belgia, Luxemburg. Se avansează bani pentru călătorie, ședere în aceste ţări timp de o lună — sume care se rambursează apoi în rate de către familiile ce vor fi create, sau, dacă nu se creează, de către domnișoarele creditate, pe alte căi (servicii etc.).

Îi întrebă dacă au înţeles.

Sigur că înţeleseseră. Virgil chiar traduse în termeni clari: „Trafic de carne vie, prevăzut în Codul Penal al României în vigoare la articolul…”

— Nu vom sili pe nimeni. Dacă datornica nu vrea să devină angajata mea, o putem plasa la salubritatea din Amsterdam. Sau la îngrijitul bătrânilor în azilele din Anvers, îi găsesc eu un post unde să trăiască și să-și poată plăti și datoria.

Timofte se consultă rapid cu ceilalţi doi și expuse punctul de vedere al tuturor.

— Doamnă, oferta dumneavoastră e interesantă, dar noi nu ne pricepem în asemenea afaceri. Ar cere și multă bătaie de cap. Pe urmă, băiatul (arătă spre Panti) are un post bun la televiziune, noi suntem cu ale noastre…

— Nu v-aș cere să lucraţi direct în *problemă,* ci doar să înscrieţi firma româno-olandeză „Lustani — Boerwinkel”, agenţie matrimonială internaţională la București. Și găsim un om care să se ocupe. Poate trimit şi eu un expert de-al meu pentru vreun an, ca să vă înveţe ce și cum. De forme, mă ocup personal. Și de sediu. Voi

doar veţi alerga puţin.

Pe urmă, veţi veghea, din birou, printre telefoane, telexuri, telefaxuri. Omul pe care-l numim va face publicitatea, va contacta pretendentele, le va scoate bilete de tren, avion, vapor, pașapoarte.

— Complicată treabă…

— Ba nu-i complicată deloc. Cât a durat să-i scot pașaport norei mele?

— Marietei? – se mirară toţi trei, simultan.

— Marietei, firește. Uite-l!

— Și extrase din sacul pe care-l ţinea în poală, frumuseţe de pașaport albastru.

— De serviciu? – întrebă, realmente surprins, flegma ticul Timofte.

— Apoi da. Ca să poată veni mereu în ţară, în modul cel mai simplu. S-ar putea chiar ca să fie ea expertul meu în problemă. Să vedem.

Stărui, o vreme, tăcerea.

— Măi, fârtaţilor — se aplecă iar, spre ei, întreprinzătoarea doamnă — eu sunt gata să bag în afacerea asta până la o sută de mii de dolari. Nu mă joc. Ce-o să faceţi voi cu cei 10 — 20 de dolari care vi i-aș lăsa în pălărie, de rămas-bun?

— Zece – douăzeci? – se miră, batjocoritor, Pantelimon. Noi ne gândisem doar la vreo 2 — 3 de căciulă!

— Ei, am zis și eu, așa, că vă văd glumeţi. Dar cu firma, vă asigur un venit anual de aproximativ 12.000 pentru fiecare. Sau pentru doi, dacă nu vreţi toţi trei. Și asta numai ca început.

— Ziceaţi, vasăzică, de un om?! Am nevoie de un om. De teren — cum se spune.

— Da, un director executiv.

— Unde să găsești un, executiv de încredere pentru asemenea treabă gingașă? — se întrebă, gânditor. Timofte.

— Și foarte periculoasă — adaugă, vag îngândurat și el, Virgil.

Dar Destinul nu-și executase încă toate arpegiile iniţiale ale Simfoniei.

E adevărat că în acest moment al întrebărilor, el nu-și făcu simţită prezenţa printr-o appogiatură fortissimo. Ci printr-un claxon de automobil, “Lada 1500”; fabricaţie 1981; dar mâna care apăsase pe claxon era a lui Leonaș.

Sări sprinten din mașină, deschise portbagajul și întrebă vesel, rotativ, fără personalizări exprese:

— Cine mă ajută să dau jos lada cu bere?

— E rece? – întrebă Virgil.

— Pilsen. În cutii. Rămâne îngheţată până o bei!

— Bine-ai venit la nuntă, Cacavschi, drag! – rânji Pantelimon.

Cei doi civili din poartă scoseseră voinicește ambalajul de carton cu patruzeci de cutii și-l aduseseră în mijlocul curţii.

În pragul casei, îmbujoraţi și fericiţi. Marieta și Thorniil se ţineau de mână ca la fotograf.

— Dumnealui e domnul Cacavici, cunoștinţă veche de-a noastră — făcu

recomandările Pantelimon.

— Ziceţi-mi Leonaș — râse, foarte bine dispus, noul venit, lingând respectuos mâna cu pete cafenii și brăţări zornăitoare la încheietură, a doamnei din fotoliul cu rotile.

— Și… cine se căsătorește aici? – întrebă, mereu zâmbitor.

— Marieta… Bineînţeles! – rânji iar Ponti, indicându-i fericita pereche din pragul casei.

Aici se petrecu ceva cu totul neprevăzut. Logodnica îi făcu un semn prietenos, logodnicul răcni un „Hallo!” tot atât de amical. Leonaș, în loc să răspundă măcar politicos la acest dublu salut, se uită tulbure în jur și albindu-se la faţă, căzu frânt, ca un acrobat începător, peste cele patruzeci de cutii „Pilsen”, frapate, aburite.

Sora Camilondra fu cea mai puţin emoţionată din tot ansamblul prezent. Se apropie, din doi nași uriași, de cel căzut, îi trase două perechi de palme într-o cadenţă atât de rapida încât nu s-ar fi putut ști dacă au fost două, sau șase, ori opt, îl ridică de subsuori și-l scutură pe picioarele-i flasce până ce-i sări basca din cap.

Buimac, cu privirea rătăcită, Leonaș, trezit, îşi netezi, binișor, hainele.

Apoi se îndoi spre tânăra pereche și spuse, ca în somn:

— Sincere felicitări!

Timofte îl așeză pe un butuc aflător în preajmă, îi scoase crăvăţica de piele de la gât, destupă rapid una din cutii și-l sili s-o bea pe nerăsuflate. Apoi îl șterse la gură ea pe un copil.

— S-ar putea ca ăsta să fie omul! – se aplecă, discret, spre Flora Boerwinkel.

— Prezentabil. Dar cam moale! – aprecie aceasta, fără nuanţe.

— Trebuie format. Ne-am putea ocupa de el. Firește, dacă ne-aţi sprijini cu un avans care, nu-i așa, ar justifica efortul.

— E de la sine înţeles… Deocamdată, aș vrea să beau și eu o bere rece…

Se împărţiră cutii tuturor.

Leonaș se uita pierdut la Marieta lui.

Nu se putea imagina încă — n-avea cum — în spatele unui birou luxos, cântărind din ochi fetele ce-și, căutau norocul în Ţările de Jos, în timp ce, dintr-un unghi nevăzut, erau filmate, cu o cameră-video ascunsă. Dar doamna Flora Lustani Boerwinkel îl scruta cu ochiul ei scânteietor ca să-și facă prima impresie — pentru ea, esenţială. Căci îşi amintea veșnic faimosul adagiu al lui Talleyrand: „Feriţi-vă totdeauna de prima impresie, e cea justă!”

Turuiala

— Uită-te la flăcăul acela, mă îndeamnă Tudorică, îl vezi?

— Îl văd, firește. Dar de ce trebuie să-l privesc cu luare-aminte? – întreb.

— Duce sub braţ o chitară pe care o conectează la sistemul energetic naţional și târâie după dânsul o eunucă de gabarit mijlociu; tunsă chilug, îmbrăcată în suman oșenesc și jambiere de rugbist.

— O îi iubita lui… Ce-i cu asta?

— Nu e iubita. E de la serviciul de contrainformaţii al armatei a treia. Și are concepţii social-democratice.

— Ei și? Partidul în chestiune e legal și cu toate că șeful lui e cel mai impersonal om politic din lume, în sensul că n-are nicio idee proprie și repetă totdeauna doar ce spun alţii, ia totuși cuvântul, din când în când, în parlament și vorbește în desat până ce e oprit regulamentar.

— Eu de însoţitoarea chitaristului îţi vorbesc. Și imediat ajungem și la dânsul.

— Dar tu de unde ai aflat, Tudorică, despre activitatea tinerei? Și ce legătură are ea cu noi?

— Vei vedea. Băiatul a făcut întâi curte fetei mele, care a împlinit 15 ani. Bineînţeles că m-am opus categoric și l-am eliminat din câmpul ei vizual. Eu visam pentru ea un bărbat care să-i fie soţ și tată — în sens educativ. Să nu crezi că nu l-am găsit: are 30 de ani și e un fel de doctor în știinţa mulsului la ovine. Are o diplomă din Australia. Acolo chestiunea e vitală. E om serios introdus și în cercurile agricole ale Comunităţii Economice Europene, cred că ar putea ajuta tara mai mult decât guvernul.

— Bun. Dar te-ai depărtat de oșanca noastră cu jambiere.

— Stai puţin. Chitaristul — că de la el pornisem — s-a înscris politic într-o aripă tânără dar nu mai ţin minte care…că azi mai fiecare partid dă din aripi… Și niciuna, nici-două organizează ăia prin „Holliday Excelent Tours Days World”, sau așa ceva, o excursie de agrement la Peștera Urșilor, din Bihor, o știi…

— Era și mulsologul cu ei?

— Eu la eunucă vreau să ajung. Pe atunci, chitaristul n-o cunoștea… Și vede el un pâlc de fete, în peșteră.

— Să-i zicem stol…

Tudorică e de acord:

— Stol, mă rog… Vrea să se arate grozav și se apucă de ronţăit o stalactită. Nu zici că leșină brusc? Fata mea, Chrisolonta, era în grup. Vrea să-l frece la tâmple cu colonie cum a învăţat la cercul de Cruce Roșie. Și cine crezi că se interpune?

— Eunuca !

— Aș! O nenorocită care-i studentă de vreo opt ani și n-a trecut de anul doi: să-i vezi fruntea nu dormi trei nopţi. O face și pe jurnalista; îi scrie tat-su articolele și le semnează ea, că n-are gramatică, el e un fost tăietor de frunze la câini, contabil, sau administrator la o casă de nebuni, un terchea-berchea. Aia o împinge deci pe fiică-mea și se-apucă să-l cocoloșească ea pe leșinat. Îl pupă, îl frământă…

— Dar fiică-ta de ce s-a lăsat expropriată? Trebuia să insiste. Să se zbată.

— Nu, că nu asta-i problema. Sare și logodnicul ăleia, interzicându-i să-i facă leșinatului buș-a-buș. Ca la înecaţi. Logodnicul ei e viceprimar în comuna Valea Lungă, un inventator în felul lui dar îl mănâncă birocraţii, a propus ministrului o inovaţie unică în Europa: certificatul de naștere și cel de deces într-un singur document. Îţi dai seama la ce economii ar duce? De intrat în Europa vrem să intrăm, numai că vine cele unul cure trage să ne scoată din ea. Ministrul cică vrea să mai

mediteze…

— Să nu ne depărtăm vere, de chestiune.

— Stai să vezi cum s-a lăţit problema.

— Tudorică, mă plictisești. Pe urmă am și pierdut firul…N-ai zis tu să mă uit atent la tipul în dangarezi? M-am uitat. N-ai zis ca fata e de la contra-informaţii?

— Și tu m-ai întrebat de unde știu? Eu asta mă străduiesc să-ţi răspund.

— Dar nu poţi scurta povestea? Ia-o mai pe scurtătură.

Bine. Mă comprim: tatăl fetei și-a deschis o butică privatizată în Crângasi: nasturi, copci, bere, lanţuri, baterii; vaselină, blacheuri… Maică-sa (vitregă) cântă, poate o știi, că e imprimată pe casete — se vând și la Obor, cu „De ce m-aţi dus de lângă voi; de ce m-aţi dus de-acasă…”, unde și povestește că a avut o fetiţă vândută unei şchioape bătrâne din Massachussets, pe care după aia a luat-o înapoi prin ambasadorul Canadei în Uganda fiindcă bătrâna avea astm și putea s-o contamineze. A fose proces mare, la Haga…

Mă supăr iar că pierd vremea. Dar cum să scap? Mai ales că Tudorică se ţine încleștat de braţul meu. Zic hotărât: uite ce e, dragă, dangarezul cu chiluga lui nu mă pasionează în niciun chip. Fata ta să se mărite cu mulgătorul de capre, sau cu cine-o vrea ea. Mâncătorii de stalagmite să se ducă la Comunitatea Economică Europeană, iar eu pe tine te las; că am treabă. Hai noroc!

Prietenul tace, fiert. Ridică din umeri:

— Bine, mă Cornele, eu am vrut să te iau pe departe, dar dacă n-ai răbdare, îţi dau finalul; ăștia doi — îi vezi?…Sigur că-i vezi, lasă, nu le enerva… îl caută pe băiatul tău.

— De ce?

— Fiindcă i-a făcut nenorocitei ăsteia un copil. Tu nu observi că are burticică? El nu ţi-a spus nimic?

Mă așez, uimit, pe o buturugă. Nu-mi vine a crede.

— Ce să-mi spună, frate?

E rândul meu acum.

— Băiatul meu nici nu-i aici. Are o bursă în Scoţia. Fiindcă e primul la engleză. Și o profesoară americană care mi l-a cerut de bărbat — după ce veniseră dintr-un excursie în Surinam, (unde l-au trimis ai noștri —, a insistat că să-l prezinte părinţilor ei dintre care tatăl e handicapat și a venit cu un camion de pături să ajute căminul din Borș, imediat după Revoluţie…

— Auzi — mă, întrerupe Tudorică, sfios — tu ai citit în ziarul ăla care apare marţea la Tulcea, că nu se știe dacă a fost o *Revoluţie* sau un *Scenariu*? Cică un post de radio din Taiwan pretinde că un ofiţer șvab originar din Lenauheim, în Banat, deţine câteva documente secrete din care ar reieși că… Și că…Deoarece… însă… Totuși…

Protest

Vrem să aflăm în mod oficial adevărul adevărat cu privire la ceea ce s-a petrecut în Piaţa Victoriei la 18 februarie 1990!

Ieri s-a prezentat la redacţia noastră un grup de persoane care a cerut să se facă lumină în chestiunea obscură a aşa-zisei invadări a Palatului Guvernului de către așa-zișii vandali. Se cere, imperios, o comisie parlamentară alcătuită proporţional și din (cu) toate punctele de vedere.

Printre solicitanţi se afla și dl. Sandu Târlă, în vârstă de 30 ani. Fost legumicultor în Mandravela, acum liber profesionist la un bufet-bar din Călărași, care ne-a înfăţișat zguduitoarea sa poveste:

Ce s-a întâmplat, de fapt, în după-amiaza cu pricina?

În după-amiaza zilei de 18 februarie, dl. Târlă, împreună cu mama sa Domnica Târlă, în vârstă de 48 ani, casnică și cu dl. Arvinte Ciobănel, în vârstă de 26 ani, bun și intim prieten al mamei sale, lăcătuș amator, înscris la Direcţia rezervelor de muncă, veneau dinspre Piaţa Matache unde se duseseră după niște ceapă.

Trecând prin Piaţa Victoriei ei au văzut, prin geamurile puternic luminate, ceva care le-a tăiat respiraţia: doi membri de frunte ai guvernului purtând pe după gât, pe piept și pe șolduri, pistoale mitralieră și banderole cu gloanţe — ca în tristele filme de odinioară — și înfășuraţi în drapele suspecte ce o singură culoare citeau tinerilor militari recruţi, din operele fostului dictator, seminarizându-i într-un spirit de nedescris.

În prada unui sentiment de revoltă fără margini, dl. Târlă, împreună cu cei apropiaţi, a încercat să intre în clădire pe ușa principală.

După unele discuţii neprincipiale cu câţiva soldaţi care erau pe-acolo (ostașii ar trebui să stea în cazărmi, nu pe la diverse instituţii) cei trei au ajuns la ușa principală.

O precizare esenţială!

Ușa principală, după cum am aflat și de la unul din cei mai vârstnici arhitecţi ai noștri, o somitate internaţională, n-a mai fost folosită din anul 1949! Clanţele, balamalele și alte detalii feroase ale obiectului erau ruginite și înţepenite.

În acest caz. Ce urmau să facă solicitantii?

Normal, să forţeze ușa.

Cu prilejul acestei acţiuni firești, s-a spart puţin un geam.

Dl. Târlă regretă acest fapt și se oferă să pună la loc partea vătămată.

Momente dramatice la faţa locului — și în spatele lui.

Aflaţi în interiorul clădirii cei trei au început să caute febril odaia unde văzuseră îngrozitoarea scenă — la etajul I.

Pe culoare, s-au întâlnit cu multe alte persoane în aceeaşi stare de surescitare extremă și ele antiseminariale. În cele din urmă au izbutit să ajungă în camera unde cei vinovaţi căutau acum să se dezvinovăţească.

Dl. Târlă, încercând să se apropie cât mai mult pentru a purta un dialog direct și sincer cu unul din membrii guvernu'lui. Dată fiind aglomeraţia a căzut peste acel membru. Folosește prilejul de faţă pentru a-și cere scuze fiindcă acolo nu era nici timp, nici spaţiu pentru așa ceva.

Dar exact în acel moment, a observat că s-a rătăcit pur și simplu de mama sa și de prietenul ei.

Ca orice copil proiectat într-o atare situaţie, el a început să strige disperat, de pe o masa unde nu mai știe cum a ajuns, „Mamă-mamă!" rostind și alte propoziţiuni de panică ce aveau ca subiect noţiunea de mamă.

Dar în zadar!

Atunci i-a venit ideea să pornească s-o caute, temându-se ca, în înghesuială, ea să nu fi fost rănită. A răsturnat un dulap, un fișet, câteva scaune, dar ea nu era nicăieri. S-a îndreptat, din ce în ce mai îngrozit, spre o cameră laterală.

Aici s-a petrecut un fapt admirabil…

Aici, mai mulţi cetăţeni de sexe, vârste credinţe religioase diferite cereau cu hotărâre să se prezinte întregul guvern pentru a-și da demisia, întrucât numai cei doi membri aflaţi în clădire nu puteau lua singuri o asemenea decizie. Dl. Târlea s-a alăturat cerinţelor acestui grup, revendicând în plus ca, înainte de orice, să i se aducă înapoi mama, despre care începuse să aibă senzaţia că a fost răpită de elemente dușmănoase.

Revendicările n-au fost ascultate.

Cu părere de rău trebuie să amintim că nu e pentru prima oară !

În sfârșit în timp ce solicitanţii se odihneau pașnic pe canapele și fotolii discutând chestiuni la ordinea zilei, cum ar fi privatizarea, situaţia leului convertibil, balanţa de plăţi a României, întrebându-se chiar unde ar fi bufetul de incintă pentru procurarea unor cafele, a năvălit în încăpere un număr de poliţiști care i-au invitat pe cei de faţă să se îndrepte spre anumite vehicule din afara clădirii.

Oare aceasta e sarcina poliţiei noastre democratice? Pentru asta a fost ea înființată? Se mai justifică acum în aceste condiţii, strigătul cândva atât de popular „Poliţia e cu noi?"

Ni se pare că ar trebui să răcnim acum cu toţii… Noi nu mai suntem cu ea!"

Cei trei, care s-au întâlnit apoi într-una din acele mașini îngrozitoare — fără ferestre! – n-au mai avut putere sufletească să povestească, de la acest punct încolo, căci au izbucnit toţi trei într-un plâns înstăpânit și destul de sfâşietor.

Anchetă medievală.

După ce au izbutit să se potolească, dl. Târlea, completat mereu de mama sa și de dl. Ciobănel, ne-a arătat că, dus la poliţie cu o dubă de tristă amintire (întrebăm, în paranteză, unde sunt autocarele O.N.T., cine se lăfăie azi în ele? Nu erau potrivite pentru această împrejurare? Așteptăm răspunsul celor în drept), aşadar după călătoria cu duba, dl. Târlea a fost percheziţionat confiscându-i-se un mic obiect, amintire scumpă de la tatăl său, pe care cei de acolo l-au denumit, cu totul impropriu, șiș. Dl. Arvinte Ciobănel a fost și el deposedat de o manivelă pe care întâmplător o avea asupra dumisale pentru că, fiind cu ea, de dimineaţă, la locul numit talcioc, unde dorise s-o vândă. Nu găsise cumpărător.

În cursul anchetei, întreprinse de un procuror și un subofiţer de poliţie, dl. Târlea a fost întrebat brutal: „Spune, mă, ce-ai căutat acolo, de ce și cum ai intrat?”

Am vrea să știm dacă apelativul acesta *mă e* folosit în ţările civilizate, ca Anglia, Franţa, Portugalia, sau chiar în cea mai veche republică din lume, San Marino. Ar fi bine ca presa să popularizeze din când în când și metodele de anchetă din vechile democraţii, ca să mai înveţe și poliţia noastră câte ceva. E timpul!

Apoi anchetatorii au încercat, prin toate mijloacele, să le smulgă celor trei mărturisiri compromiţătoare.

N-au reușit! La un moment dat, doamna Târlea, stresată la culme, a avut o criză nervoasă de strigăte și plânsete, pentru a cărei potolire s-a *folosit stropirea cu apă*! mai rău ca în evul mediu! în ce regiune a globului trăim? Unde ne-am mutat oare?

Cam s-a *încheiat nefericita întâmplare.*

Nefericita întâmplare nu s-a încheiat. Cei trei se află sub stare de arest. (La ora când scriem, au fost lăsaţi liberi până la proces).

Cerem imediata lor scoatere de sub anchetă, deoarece în urma acţiunii lor n-a murit nimeni. Se pare doar că un soldat neatent ar fi suferit o ușoară contuzie din cauză că s-a izbit de o rangă pe care se sprijinea un bătrân din partea locului. Cei trei nu aparţin niciunui partid, și niciun partid nu i-a revendicat. Cer și dânșii să se spună adevărul despre veritabilii instigatori ai acţiunii din Piaţa Victoriei. Cine i-a îndemnat pe soldaţi să nu admită intrarea în clădire — care e a poporului? Cine a chemat poliţia și de ce? Când se va putea intra la Guvern pe ușile principale? De ce n-au venit partidele la faţa locului deși au fost chemate insistent de manifestanţi?

Vrem *adevărul* și numai adevărul. Așa să ne-ajute Dumnezeu !

Rep.

Cuplajul

Moca: Alo… Tucă?
Tucă: Da, eu.
Moca: Noroc, aici e Moca.
Tucă: A, să trăiești Ai citit comunicarea mea despre Isocrate?
Moca: Lucrarea la despre vestitul orator antic Isocrate m-a interesat. Mult. Am

citit-o cu plăcere.

Tucă: îţi mulţumesc, prietene

Moca: M-ai rugat să-ţi fac și observaţii. Am observaţii, dar numai de detaliu. Ești dispus să le asculţi?

Tucă: Cum nu? Stai să iau copia. Și un pix… (Pauză) Spune.

Moca: Prima: faimosul său discurs, la care te referi în pagina a treia n-a fost scris în anul 335 ci în 355 înaintea erei noastre…

Un bărbat răgușit: Alo!… Cine a sunat?

Tucă: Lăsaţi vă rog, telefonul: pe mine m-a sunat nu pe dumneavoastră

Bărbatul răgușit: Cum te-a sunat pe tine, dacă a ţârâit la mine?

Moca: Tucă. Cine-i dumnealui, *e* chiar Isocrate personal?

Tucă: Nu dragă, e cuplajul…

Moca: Fii bun, te rog, domnule, mai lasă-ne puţin, că avem de citit ceva și ne aflăm de abia la pagina trei.

Bărbatul: Bine mă, spanacilor, de asta v-a pus Statul aparate, ca să vă citiţi romane la telefon?

Tucă (ţipând): Domnule, nu-ţi permit și să închizi imediat.

Bărbatul (arţăgos) — închide tu, deșteptule !

Moca; Tucă, dragă, văd că te cunoaşte și te apreciază.

Tucă: Nu-l cunosc, dragă, că dacă l-aș ști care e…

Bărbatul: Hai, hai, că acuşi vă zic eu ceva mai pe șleau. Ia închideţi, că am o convorbire urgentă.

Moca: Cetăţene, normal ar fi, deoarece aţi intrat pe fir, să vă retrageţi dumneavoastră.

Tucă: Îţi pierzi vremea cu el, dragă, are reumatism la cap, nu-i prima oară când…

Bărbatul: Derbedeilor! Dacă pun mâna pe voi, v-arăt eu!

Moca: Puteţi să ne arătaţi orice doriţi, dar peste vreo cinci-șase minute, ca să isprăvim ce-am început.

(Pauză. Tusele Mârâituri). Tucă, reluăm. La pagina a patra, jos. Paragraful al treilea: Isocrate n-a murit de foame, cum scrii tu, ci s-a sinucis prin înfometare, la 98 de ani…

Bărbatul: Voi nu înţelegeţi să terminaţi odată?

Tucă (ţipând): Domnule, să știi că te reclam!

Moca: Cui îl reclami, Tucă?

Bărbatul: Cui mă reclami tu, spanacule?

Tucă: Nu știu, la Telefoane… La Poliţie… La ziare…

Bărbatul;…La dracu’ să vă ia pe amândoi (închide).

Moca: Cum să-l reclami, dacă nu știi cine e?

Tucă: Aflu eu.

Moca: Lasă-l în pace… Ascultă mai departe: Isocrate nu avea relaţii prea bune cu Demostene, dar când a văzut că greșise în politica de apropiere faţă de dușmanul macedonean, combătut de oratorul advers, a știut să tragă consecinţele,

în mod nobil. Or tu orezinţi lucrurile ca și cum…

Fata cu glas ascuţit: Alo!… Voi, cei care pălăvrăgiţi acolo…Care l-a înjurat pe tăticul?

Tucă: Lasă telefonul. Nu l-a înjurat nimeni pe tăticul dumitale.

Fata: Zău? Atunci de ce e atât de enervat?

Moca: Doamnă, domnișoară… Noi neștiind nici cine e tăticul dumneavoastră și nici cine e mămica dumneavoastră, vă rugăm frumos să închideţi telefonul.

Fata: Eu am venit acum și l-am găsit pe tăticul foarte enervat. Așa că dacă nu închideţi telefonul, că el trebuie să vorbească la Asociaţie, să ştiţi că o să aveţi de-a face cu mine… Eu nu sunt tata…

Moca: Evident că nu sunteţi propriul dumneavoastră tată. Înţeleg că sunteţi mai curând fiică.

Fata: Să nu fii măgar!

Tucă: Cum vorbești cu niște oameni necunoscuţi, domnișoară?

Fata: Nu sunt domnișoară, ci doamnă, și o să-l rog eu pe soţul meu să se ocupe de voi. Dacă nu v-o plăcea!

Moca: Lasă, Tucă, lasă. Închidem și te chem eu mai târziu;

Tucă: Nu se poate așa, frate. Nu se poate. Să mă terorizeze niște mitocani? Mai târziu o să ridice receptorul bătrâna, pe urmă ginerele și te mai miri cine?

Nu vezi că-s puși toţi pe rele?

Fata: V-arăt eu, pușlamalelor!

Moca: Atunci să continuăm: în ce privește atitudinea lui Demostene faţă de Filip. Regele Macedoniei…

Fata: Acum o faceţi pe interesanţii, hai? Închideţi odată, că vă ia mama cioarelor! Voi n-auziţi că tăticul are nevoie de telefon?

Moca: Să vorbească la Asociaţie, nu?

Fata: Nu te privește.

Tucă: Dacă-mi spui la ce Asociaţie, promit că închid pentru o oră.

Moca: Chiar sunt și eu curios. E vorba de Asociaţia de drept internaţional? Sau a columbofililor?

Fata: Asociaţia Surzilor, deștepţilor !

Moca: Gata, Tucă. La revedere.

Tucă: Doamnă, vă cedăm telefonul. Aţi biruit! Iar pentru distincţia vocabularului, vă felicit!

Fata: Ai sictir !

Dilemele ștampilei

Discuţiile privitoare la legea electorală, din primăvara anului 1990, s-au dovedit fructuoase; ca urmare, ea a și fost votată. Totuși, există impresia că în chestiunea ștampilei lucrurile nu s-au clarificat. Cineva a propus ca ștampila să stea la președintele secţiei de votare, el urmând s-o dea celor care o vor folosi, iar aceia să fie datori a i-o aduce înapoi. Altcineva a opinat că dându-i votantului ștampila el

s-ar putea să plece cu ea, uitând s-o mai înapoieze. Nu din rea credinţă, ci din emoţie. După părerea mea, pentru a se evita acest pericol, real, ștampila ar putea fi legală cu o jartieră de încheietura mâinii prezidenţiale. Votantul apucă ștampila, jartierei se întinde până la cabină și după ce ștampila a fost aplicată, cetăţeanul o lasă din mână și ea se întoarce ca din praștie ta locul de pornire.

Însă nu aceasta e problema principală. Problema de căpetenie e cine anume pune ștampila la tușieră, ca să-i împrospăteze cerneala. Președintele secţiei? Locţiitorul său? O comisie formată din reprezentanţii a 60 de partide și a 200 de independenţi? Sau cetăţeanul? Fiindcă dacă nu e apăsată puternic în tușieră, ștampila poate lăsa o urmă slabă pe buletin; atât de slabă încât să provoace anularea votului. De aceea aș propune ca volantul să fie însoţit în cabină de toţi reprezentanţii partidelor, precum și de observatorii Organizaţiei Naţiunilor Unite, fiecare din ei ţinând în mână câte o tușieră. În acest fel cetăţeanul o poate alege pe cea mai obiectivă dintre ele. Primejdia de care vorbeam mai sus fiind eliminată.

Altă problemă: când președintele îi dă ștampila votantului cum anume i-o înmânează? O ţine de măciulie și i-o dă cu cauciucul, sau o ţine de partea muiată în cerneală și-i dă omului măciulia? Iată ce decurge într-un caz și ce decurge în celălalt dacă i-o dă cu partea ce se va imprima, cetăţeanul se va mânji pe mâini și va tămânji și buletinul, ba chiar şi policioara din interiorul cabinei. Căci nu toată lumea știe să umble cu obiectul. Dacă președintele secţiei de votare o apucă ei de partea cauciucată, dând-o astfel la câteva mii de persoane, va trebui să i se pună alături o scăciţă sau o covată cu o soluţie solventă, în care să-și moaie mereu degetele pentru a şi le curăţa. Se presupune că după câteva sute de asemenea spălaturi acide mâinile prezidentului se vor jupui și el va deveni impracticabil. Cel mai nimerit e ca ștampila să fie ţinută cu două degete de mijloc și apucată ca atare și de cel ce-o dă și de cel ce o ia.

În sfârșit, se ridică și problema ascuţită, aproape insolubilă, a modalităţii de votare; cetăţeanul se uită întâi la listă şi pe urmă trântește ștampila? Sau întâi aplică ștampila. Și pe urmă se uită unde a pus-o? E o dilemă reală: dacă se uită întâi la lista cu aproximativ două-trei sute de nume și semne electorale îl apucă noaptea, va rămâne complet năuc, iar ştampila pe care o ţine în mână se usucă — degeaba o mai pune după aceea: și nici nu se poate îngădui ca tușieră să fie folosită de două ori, că nu-i mămăligă s-o întinzi în unt. Mult mai potrivit ar fi ca, de îndată ce intră în cabină, omul să pună ștampila la nimereală, cât mai iute, votul urmând să apară astfel proaspăt și clar. După aceea, ei are tot timpul necesar să-și contemple pe îndelete isprava și să poată povesti ulterior acasă, prietenilor și rudelor, ce a rezultat din această obţiune rapidă și extrem de eficace.

În orice caz, ar fi oportun ca ștampilele să fie secrete până în ziua votării, tușierele sigilate, iar cerneala supusă analizelor unei comisii de specialitate, din oră în oră, ca să nu conţină halucinogene și din cauza asta să iasă din urne te miri cine. Evident, e nevoie să se vegheze ca mânuirea ştampilei să fie făcută fără violenţă și într-un ritm dictat prin portavoce cam în felul în care o fac cârmacii la concursurile de ambarcaţiuni 8 + 1.

Dar să nu ne pripim. Să mai discutăm.

Doleanţa bătrânei doamne

Pătrund destul de greu în localul, frumos, al Primăriei fiindcă e masată aici lume multă și deasă. E una din clădirile impunătoare ale vechiului oraș, ridicată în veacul trecut, adăpostind acum și Consiliul judeţean Provizoriu de Uniune Naţională. Lângă biroul președintelui e o cămăruţă cu o sofa, o pernă și o pătură. Omul n-a mai dormit acasă din decembrie. Peste tot foiesc tineri care transmit mesaje, răspund la telefon, îi dau hârtii la semnat.

Se aud ţipetele unei femei care, în clipa următoare, năvălește în încăpere, cu basmaua pe ceafă și părul sur în neorânduială. Are o culoare foarte închisă, fustă înflorată și o caţaveică de piele tivită cu blană.

— Dom-le — răcnește — vreau dreptul meu!

— Stai și vorbește — o invită omul de la birou.

— Vreau dreptul meu! – repetă, ceva mai calmă, legându-și fișiul galben.

— Care drept?

— Să-mi dea și mie ce s-a adus din străinătate.

— Ce anume? Că s-au adus mai multe.

— Ţigări, bomboane, dolari, că zice c-a trimis și dolari, butelie de aragaz, o plapumă.

— Și de ce să-ţi dăm? Unde lucrezi?

— Nu lucrez, sunt văduvă.

— Ce meserie ai?

— Eu sunt hoaţă, dom-le. Eu am furat de la ăia de-au avut până la Revoluţie. Și-am făcut și pușcărie, dacă vrei să știi, iar acuma, dacă-mi daţi pentru mine și copilași dreptul meu eu mă angajez să nu mai lupt ca în trecut.

Tinerii din încăpere se opresc din mișcarea lor continuă, surprinși sau amuzaţi.

— Și ce vârste au copiii? – întreabă fata care ne-a adus ceaiuri.

— Păi unul are 23 de ani, al doilea 25 și al treilea 23.

— Și copilașii aceștia cu ce se ocupă?

— Sunt hoţi şi ei. Au luptat ca și mine, cu cei bogaţi. Și uite că li s-a recunoscut.

Nu înţelegem ce și cum anume li s-a recunoscut. Femeia explică, volubilă.

— Li s-a dat drumul din pușcărie, când cu amnistia. De aia i-au eliberat, că s-a văzut c-au luptat, să-i sărăcească pe ăia. Așa că mie și copilașilor să ne daţi dreptul nostru.

Președintele se interesează dacă, după eliberare, cei trei flăcăi muncesc undeva.

Mosafira e consternată.

— Cum să muncească dacă au meseria lor? Deocamdată, asteptă ca să ne dai dreptul nostru şi p-ormă vedem. Că dacă ne dai dreptul, ne mai odihnim și noi. Uite ce vreau eu…

Președintele privește hârtia trântită pe masă. O arată și consilierilor lui tineri.

Întreabă fără mirare:

— Ce-i asta, „ciungă?”

— Ciunga… Adică de mestecat.

— Aha… 5 kilograme? Vrei să mesteci 5 kilograme?

— Că doar nu-s nebună! O vindem. Mai câştigăm şi noi un ban.

— Bine. Am înţeles.

De-abia acum se așază femeia pe scaun vădit ușurată.

— Pot să mai adaug și eu ceva? – întreabă cel de la birou, fără zâmbet.

— Dacă te lasă inima…

— Uite ce scriu eu aici: dăruim copilașilor trei posturi la descărcat vagoanele din gară. Iar dumitale, dacă te apuci iar de hoţii și de bișniță, un mandat de arestare.

— Și restul, ce-am cerut eu? Dreptul meu? – se ridică, amenințătoare, izbind scaunul.

— Se respinge!

— Așa? Așa ţi-i vorba, dom’le? Ei lasă că-mi aduc eu pe-ai mei şi va arătăm noi! Facem aici o manifestaţie de n-o să mai ştiţi nici pe unde să fugiţi! Ce, de asta am fost noi la Revoluţie! De asta am luptat?

Bem ceaiul relaxaţi și apoi ne retragem ca să poată intra delegaţia baptistă venită dintr-o ţară îndepărtată, în vizită de curtoazie și sprijin.

De-ale cozii

Stăm la coadă ca să cumpărăm ziare. E un șir foarte lung, dar suntem bine dispuși fiindcă e soare, streșinile picură voioase și cineva care a fost trimis cercetaș în faţă vine cu vestea că „sunt destule, să ştiţi că apucăm”.

Evident, se iscă discuţii politice; formăm un micro-grup. Se începe cu faptul că ieri s-au dat mandarine, se trece ia aprecierea unei dezbateri care a avut loc azi dimineaţă la televizor („ăla micu’ mi-a plăcut, dar cea cu ochelari și cu fundă părea căzută de pe deal”) și se ajunge la o fotografie dintr-un cotidian în care se văd mistreţi decedaţi de o moarte nenaturală. „Nu aveţi dreptate, doamnă — continuă o vorbă începută, un bătrânel cu o căciulă clăpăugă — porcul sălbatic dacă nu tragi tu în el. Te apucă el pe tine”. „Înainte de a mă contra zice — replică doamna o femeie cochetă, cu cizme înalte şi ochii puternic înălbăstriţi — ar trebui să vă prezentaţi. Vă rog deci: cine sunteţi dumneavoastră și ce viaţă aţi avut?” „Numai etapele principale” — precizează cineva cu o pălărie moale și mustaţă gri. „He, he — surâde moșul — eu am 79 de ani și am fost crupier la Cazinoul din Sinaia. M-am însurat întâia oară cu Lili Zuza, dansatoare celebră, he, he. era la barul „Fu Ciang” ea…. „Eu propun — intervine o femeie înfășurată într-un fel de pătură de cavalerie — ca dumnealui să ne spună clar în ce partid a fost înscris”. „Vă spun, sigur ca vă spun — acceptă bătrânelul. Întâi m-am luat după Cuza; dar p’ormă am trecut la Junian. Și dacă am văzut că nu-i nimic de capul lui m-am dat cu liberalii. Dună război m-am ţinut cu Guţă Tătărescu și când a căzut el m-am dus la social-democraţi. Dar dacă s-a desfiinţat Cazinoul m-am apucat de raţe. Am crescut

raţe…” „Mersi — îi retează femeia cochetă – acum pot discuta cu dumneavoastră. aveţi o biografie selectă și văd că sunteţi inocent politic; aflaţi de la mine: există și mistreţi blânzi pe care e o crimă să-i vânezi”. „Dar dv. — o întreabă unul adus de spate ciolănos cu ghetre albe pe galoși — ce ziare vreţi să luaţi?” „Toate le iau — zice doamna – că după ce le citesc le vând unei vecine care nu iese din casă. Dar nu știţi a reapărut „Femeia?” „N-am văzul-o încă — spune cel cu mustăţi. De ce vă interesează numaidecât? Are bancuri?” „Nu. Domnule, mă bate gândul să întemeiem un sindicat al femeilor în care bărbaţii nici să nu calce”. „Aoleu! Dar de ce ne urâţi așa?” „Nu din ură. Nu, să nu mă înţelegeţi greșit. Dar am discutat și cu alte femei libere și văd că mai multe sunt de părere că să fim numai noi” „Dacă tot ne aflăm la ceasul adevărului, și chiar în problemă — aţi avut contacte?” „Domnilor — protestează ciolănosul — eu nu sunt de acord să intrăm în viaţa intimă”. „De ce? – îi liniștește femeia, zâmbind dulce — nu mă feresc. Atâta doar, că nu-i pot ţine minte chiar pe toţi cei cu care m-am iubit…” „Vai. Doamnă, să mă scuzaţi. – se rușinează cel cu întrebarea — eu m-am referit la contactele politice cu femeile… cu care ziceaţi că vreţi să realizaţi un sindicat”. „A. da. Desigur. Însă nu cunoaştem reţeta. Cum se prepară”.

Mai facem un pas — dar nu stricăm grupul. Femeia învăluită în pătură se plânge că fiul ei de doisprezece ani stă pe la mitinguri și careva i-a dat să bea ceva tare ca să se încălzească, iar el a venit acasă pe trei cărări, la ora unu noaptea. „Bine c-a nimerit casa — suspină o doamnă argintată și demnă – fiindcă, vedeţi, cumnatu-meu a plecat de la adunarea oameni lor muncii, unde e el. Acolo, la fabrica de ciorapi, cu o colegă de comitet și atâta a avut de discutat cu ea. Că nu s-a mai întors la soru-mea deloc”. „He, he — râde bătrânelul — eu, care am divorţat de patru ori. Știu cum devine chestia. Aflaţi că a părăsit domiciliul conjugal” „Cine știe? – spune cel cu pălăria moale. L-aţi căutat la Morgă, doamnă?” „Aș!” — protestează vizata. Dacă vă spun că s-a încurcat cu aia?” „Poate au aceleași concepţii”… – zice și vocea din pătură. Omul eu ghetre pretinde că s-a încurcat cu o doamnă de la Curte, deși el era antidinastic. Ceea ce nu i-a împiedicat să aibă împreună patru copii, toţi trăitori. „À-propos — intervine cel cu mustaţă — aud că regele Mihai vrea să revină în ţară. Unde o să stea? Că Palatul e cam deteriorat” „Ei. s-o găsi un loc la hotel”. „La care hotel? La Union?” „Asta te preocupă pe dumneata?” „Să știi că mă preocupă. Și-apoi dacă vin amândoi odată?” „Care amândoi?”, „Păi e și Lambrino, care a câştigat tronul la proces, la Madrid. „Nu e valabil — intervine doamna cochetă — trebuie să se rejudece la tribunalul din București. Ori la judecătoria din Sinaia”. „Bun. Dar până la judecată pun problema că vin amândoi deodată. Ce te faci?”. „Să se bată în duel”. „Fugi, dom’le, d-aici. Ce suntem în feudalism? *

Femeia cu pătura ţipă deodată, bucuroasă, la una care trece legănată cu o sarsana burdușită: „Madam Ciopoară. Aţi găsit franzelă caldă?. „Da. Da — ţipă și madam Ciopoară — a adus-o acuma” „Domnule — mă roagă duios cadrilata — sunt și eu aici. Lângă dvs., trag o fugă să iau pâine și mă întorc”. „Plec și eu — zice doamna cu ochelari. Mă reţineţi cu figură?”

O iau toţi din loc. Lăsându-mă singur. În jurul meu sunt acum alţii. O vreme, tăcem. După care, un tânăr prelung şi oacheș. Îmi azvârle o întrebare aţoasă: „Cine era ăla domnule, care voia reîntronarea monarhiei? îl cunoști?”

Și o luăm de la capăt.

Auzite și citite

Invective auzite într-un târg de lângă Roman, în cursul unei gâlcevi generalizate, după o libaţie de aldămaș la o vânzare de cai: „Mic producător de varză murată, ce ești, ardete-ar focu!” „Ce vrei tu, măi insectă veninoasă?”; „Cară-te de-aici, macromoleculă nenorocită !”.

*

Stendhal se plimbă pe o câmpie romană cu cineva, care îi face observaţia că e prea preocupat de femei — și în viaţă, și în cărţi. Scriitorul spune că această atracţie a sa e firească, normal omenească pentru un bărbat, după cum e probabil tot astfel și pentru femeie. Apoi, privind spre două animale care pășteau: „Un cal nu se îndrăgostește de-o vacă; din punct de vedere sexual, aceste două făpturi nu există una pentru cealaltă”.

Interesat, evident, toată viaţa de dialog, Voltaire oftează, uneori, când observă că interlocutorul nu-l aude sau că-i răspunde la altceva decât la întrebarea lui. Și-atunci îşi transformă suspinul într-o frază literară scânteietoare: „… Pe urmă îșI recunoscu greşeala, ceea ce e destul de rar în Europa la oamenii care discută” şi numaidecât apreciază, la un conviv, „veselia aceea pe care numai oamenii superiori o au”, „buna dispoziţie ce înlătură orice cruzime”.

*

Într-o altercaţie de stradă, unde unui om congestionat și răstit altul îi răspunde cu ironii și zâmbind, stârnind ilaritatea celor adunaţi în jur. Primul îi notifică, la un moment dat, celuilalt: „Dacă o ţii tot așa, pe băşcălie, să știi că-ţi dau una-n cap”. Iar la rumoarea dezaprobativă a celorlalţi și după o căutătură crâncenă asupra lor: „Și vouă!”

*

Într-o fabulă indiană ploșniţa se plânge de om, zeului, că-i o fiară nemiloasă și distrugătoare.

— Nu-i mai suge sângele — o sfătuiește Buddha — şi-o să vezi că-și va schimba atitudinea faţă de tine.

— Și eu din ce să trăiesc? – se scandalizează ploșniţa, plecând mânioasă și pierzându-și sentimentul de respect faţa de înţelept.

— Multe lucruri trebuie să rămână așa cum sunt — filosofează Buddha — pentru că nu pot fi schimbate.

*

Foarte utile sfaturile date de Swift tinerilor pamfletari din vremea sa: „Daţi cu piciorul în vreo zece reputaţii și fără greș veţi izbuti s-o înălţaţi pe-a dumneavoastră dar treaba să fie plină de duh, fără a ţine socoteală de adevăr și dreptate…Un tânăr

tâlhar îşi face de obicei intrarea în meserie printr-un omor; căţelandrul de vânătoare e mai întâi deprins cu sângele; un ucigaș plătit începător, face primul pas înjunghiindu-și tocmitorul. Iar orice june poet trebuie să-și arate agerimea minţii, precum alţi bărbăţia, lovind și tăind în carne vie, trântind la pământ totul împrejur și făcând albie de porci întreaga omenire”.

*

Proverb românesc ironic, greu explicabil: „Joacă Mucea cu Căcâcea și le cântă Zgremburicea”.

*

Unul din cele mai vesele romane din literatura română, o satiră antidictatorială acerbă, *Viziunea viziunii* de Marin Sorescu, a fost primit cu răceală de critică atunci când a apărut, iar azi văd că nu figurează în bilanţurile și sintezele pe ramură; nici măcar nu se ia poziţie contra lui, să zicem din motive politice la ordinea zilelor și a nopţilor noastre.

Citez câte un sfert de filă: „… De asta, când ursul iese din vizuină, e celebru gata și toţi se reped să-l salute, considerând un noroc al lor de-a intra cu fundul în mărăcini când trece el”.

„Las-o să spună, zise Bursucul (într-o discuţie pe teme teatrale n.n.) ne interesează și problema repertoriilor. Așa e că erau proaste?

— Du ce să fie proaste? – zise Vulpea. Erau bune și gândite cu cap, de sus…”

„Bursucul avea oarecare cunoștinţe teoretice și privind, de pildă, o căcărează de iepure, trecu totul prin cosmogonia indiană, budistă, egipteană, spunând că așa trebuie să fi fost și soarele la început, nu mai mare decât o căcărează, dar scurgându-se timpul și tot primind sugestii dintr-o parte și din alta, își mărise nucleul și ajunsese la faza incandescentă de azi”.

„Cumetre Cocoș — zise Vulpea, tușind — cererea dumitale de a fi mâncat cât mai repede ţi se aprobă”.

*

La coadă, la ziare:

— O cunoaşteţi pe doamna cu care v-aţi salutat?

— Da.

— Domnul care era cu ea, e soţul dânsei?

— Nu, e vicele.

— Ia asculta, dom’le! Cum poţi să pretinzi dumneata că eu m-am așezat pe *lângă* rând?

— Nu, doamnă, n-aţi auzit bine… Îi ziceam colegului că sunteţi *nătângă*.

— A. mă rog, asta-i altceva…

— Pentru ce ziar staţi la rând?

— Nu vă privește.

— V-am întrebat doar ca să știu dacă vă pot lăsa sacoșa 5 minute, până mă-ntorc.

*

„Faptul că sunt umorist — susţine Ramón Gomez de la Searna — m-a făcut să

nu ajung ministru, din pricina incompatibilităţii de funcţii…”

Înseamnă că, în genere, suntem feriţi de slujbe înalte.

Ce bine!

Tiribombele

Gazetarii sunt oameni curioși, ba chiar neîmblinziţi în curiozitate, astfel că, după alegeri, s-au apucat să cerceteze rezultatele electorale, cu microscopul, obţinând unele date de maxim interes pentru opinia publică. S-a constatat, astfel, că un anume partid politic n-a obţinut niciun vot. Jurnalistul în chestiune se minunează și emite următoarea concluzie: înseamnă că pentru acest partid n-a votat nici măcar un singur membru din cei 251 legal înscriși. Dar eu merg mai departe și zic că nu și-a dat obţiunea nici președintele partidului însuşi! El, oare, pe ce pătrăţel din buletin a aplicat ștampila?

Nu s-a autovotat din pudoare. Ori din modestie, sau poate, din cauză că în ultima clipă, cea hotărâtoare, a căpătat o neîncredere subită în programul său, lucru care, dacă s-ar adeveri, ar demonstra o cotă de conștiinţă civică atât de înaltă încât m-ar face să-i prezint omagiul meu cel mai sincer…

Mai aflăm, tot din relatări gazetărești, că un alt partid, care închiriase un imobil cu patrusprezece camere și care urmărea, din ele o schimbare naţională profunda și o restructurare a continentelor existente sub raport geopolitic ocupa, practic, doar vreo trei încăperi. În acelea, președintele îşi cânta solitar la acordeon, după informaţia (desigur, incertă) a unei femei de serviciu apolitice, schiţa pași de dansuri exotice, colecţiona timbre și dădea zilnic telefoane interurbane unei rude colaterale din nord-vestul teritoriului. Aceste activităţi ce în binau în mod cumpănit utilul cu plăcutul, după cunoscuta formulă horaţiană, urmau să justifice cheltuirea a vreo 400.000 lei acordaţi de g guvern pentru scopul reîntronării. În România, a moralei și a păcii universale puncte afirmate cu o gramatică evazivă dar foarte decis în programul acelui partid. Iată însă că o comisie de control financiar nu-l lasă în pace pe domnul președinte și-i cere acte, chitanţe, justificări scrise. Domnia sa s-a exprimat asupra acestor probleme cu sintagma franceză, dar netradusă. „Je m’en fiche”, producând după oarecare căutare sub canapeaua unde medita de regulă la concordiei universală, o adeverinţă ștampilată de la un bufet, precum că a achiziţionat de la acela zece lăzi cu bere de Reghin. Chestiunea îşi urmează cursul

Comitetul director al altui partid și-a denunţat preşedintele ca sperjur și prevaricator punându-i în sarcină golirea ne controlată a vistieriei și raptul unui automobil luat de la un membru. Membrul rămas imobil cere imperios să i se redea obiectul. Comitetul director pregătește un congres extraordinar, dar nu-și mai găsește deocamdată niciun sfert din cele două treimi din membri care l-ar face statutar. Se constata, cu stupoare nemimată, că o parte din membri au trecut în alte partide, o parte a părăsit pur și simplu partidul, iar o ultimă parte a părăsit ţara nu fără a lua ca survenire sume de bani ce aparţinuseră numitei formaţii politice Spre deosebire de alte cazuri asemănătoare — a mai sunt — președintele acuzat

nu și-a demis comitetul director, n-a protestat public, n-a dezminţit — toate acestea din cauză că nu mai poate fi găsit la adresa declarată. Cea mai uimitoare descoperire e aceea că nici nu era înscris ca membrii; d partidului său. Ceea ce înseamnă că era un om de caracter: nu voia să adere decât după votul mulţimilor, ce l-ar fi confirmat. Istoria mai înregistrează un singur caz similar, în timpul ocupaţiei germane a Camerunului, înainte de primul război mondial, când șeful unui important trib a fost numit ca atare de generalul comandant al districtului, înainte de a se ști cine este, descoperindu-se ulterior că era un dezertor prusac ce trăia în concubinaj cu o venerabilă doamnă locală.

În sfârșit, tot ziariștii au urmărit procesul de erodare și agonizare a publicaţiilor unor partide. Cotidianul unuia, în 16 pagini, a devenit, după o vreme, săptămânal în opt, apoi bilunar în șase și, în cele din urmă, trimestrial în patru. E interesant cum i s-a schimbat, necontenit, profilul. Început ca un ziar viforos, atacând toate temele și toate personalităţile la zi — de la președintele ţării la crainica teleemisiunii consacrate gimnasticii aerobice — organul s-a preschimbat într-un hebdomadar cu preocupări sportive, bisericești și de modă, pentru ca, în calitate de bilunar, să dea sfaturi tinerilor căsătoriţi pe ce parte să se culce în luna de miere și reţele cu privire la coeficientul de afrodiziace sau nonafrodisiace din pepeni și căpșuni, sau din conopidă. Bilunarul era vădit con sacrat anunţurilor de mică publicitate și lecţiilor de dans modern prin imagini, cu istoria mișcării trupului uman din comuna primitivă până azi. Iar trimestrialul — care e sponsorizat, se pare, de Asociaţia crescătorilor de claponi și gâște îndopate din județul Călărași — se arată foarte interesat de genetică, pe deasupra cronicărind literar-artistic expoziţiile de animale mici, păsări de apartament și pești exotici. Redactor șef e chiar vicepreședintele partidului, o nobilă doamnă smulsă familiei ei de pasiunile politice și azvârlită în viitoarea publicisticii, împreună cu un tânăr cicisbeu, fost student la Facultatea de produse alimentare de la Galaţi, unde, după cea învăţat să scrie și să citească, a părăsit cursurile îmboldit de un amor fără leac.

Investigaţiile ziariștilor noștri sunt abia la început. Invidiile colegilor de la „France Press” și „Associated Press” fată de revelaţiile senzaţionale, au și prins să încolţească. Dar n-au temei, deoarece ei ar fi putut afla și mai multe dacă n-ar considera dezvăluirile confraţilor români drept „tiribombe”, cum s-a exprimat un vest-german. Bătrân.

Cum e cu autorităţile

Privesc și eu interesat operaţia pe care o întreprind doi tineri vânjoși, ajutaţi de o femeie nervoasă și smeadă; instalează un fel de mică baracă sub fereastra mea. Înţeleg că se vor vinde aici flori. În jurul obiectivului se adună alte trei doamne de diverse circumferinţe, cu fuste înflorate, câţiva nevârstnici placizi și o persoană foarte vivace verbal, de sex nedefinit. Se consumă mâncare gătită și se bea un lichid cafeniu. Clienţii se interesează cât costă botanica în chestiune; „Treijdă lei zambilili, douășicinci lalelili”. „Nu lăsaţi mai ieftin?” „Da’ ce? Le-am furat?” “Ţi-am

băgat eu mâna-n buzunar?” „N-ai treabă în altă parte?” Etc.

Conversaţiile au loc, zilnic, de la 9 dimineaţa până-n jurul orei 19. Comerţ intensiv, cu orar prelungit.

După vreo trei zile, dintr-un camion greu e coborâtă cu o macara, în admiraţia câtorva zeci de gură cască, o gheretă de tablă spoită argintiu, așezată la un număr cuviincios de metri de recenta florărie. Pe tarabă se înșiră brăţări metalice, coliere, spray-uri, ţigări „Monte Carlo”, săpunuri „Camel”, ace de cap cu perle și altele. Patru persoane de vârste diferite gravitează în jurul unităţii. Cetăţenii se interesează cât costă aia, cât e ailaltă și trec mai departe. Fata de la parfumeria de stat din preajmă face o observaţie neprietenoasă. I se răspunde amical: „Vrei s-o iei pe cocoașă? Noi plătim pe locul ăsta cât nu câștigi tu într-un an!”. Fata se retrage mută.

Probabil că a făcut calculul rapid, în gând.

Vânzătorul dă drumul la radioul portativ ca să adune lume. Rock and roll, cu Christine Flowers, supranumită de fani. Duios. „Căţeaua sălbatică”.

Un bătrân lingav, cu bască și cu pantaloni din secolul nouăsprezece desface tacticos o măsuţă portativă. Femeia lui, cu broboada trasă până peste gură, taie sfoara cu care sunt le te pachetele de ziare. Bătrânul se așază pe un scăunel de campanie. Începe să strige gros, sacadat, continuu: „la Românul!”, „la Românul!”, „la Românul!”, „la Românul!”. Când obosește, femeia preia ștafeta sonoră bolborosind și ea ceva despre publicaţie, care „Are comunicat”, sau „Are sex !” ori „Are programu’ teve” — de unde reiese că acestea ar fi principalele argumente de eficienţă ale reclamei. Îmbrobodita are o emisie ceva mai scurtă decât a însoţitorului, care reîncepe stăruitor, lamentuos, continuu: „la Românul „la Românul!”, „la Românul! „la Românul!”

În sfârșit, pe puţinul spaţiu rămas pe trotuar poposește și o cabană metalică de culoarea sfeclei. Înăuntru se claustrează o tânără cu trei guși și două rânduri de cearcăne verzui la ochi. Vinde, indiferentă, bere la cutie, ţigări, brichete cu gaz, deodorante, rimel, revista franceză „L’Expres” (numere de acum trei luni), publicaţia „Detectiv” și vaselină austriacă în cutiuţe cu flori liliachii pe capac. Se mai zăresc și niște maşini de bărbierit oranj cu alb, într-o punguliţă transparentă.

Femeia e liniștită, stă ca un cașalot în apă dulce și răspunde monosilabic, în surdină, când e chestionată.

— Domnule sergent — îl întreb pe poliţistul care trece nostalgic prin faţa casei — daţi-mi voie să-mi exprim îngrijorarea în legătură cu puţinătatea spaţiului ce a mai rămas sub fereastra mea: dacă mai vine vreun negustor, unde se mai așază el?

Sunt privit lung, de sub cozoroc:

— Vorbiţi serios? Sau vreţi să faceţi băşcălie cu mine?

Neliniștea mea e adevărată.

— Să știţi că toţi care-i vedeţi acilea au autorizaţii… Eu nu pot să mă opun.

— De unde au autorizaţii? Că m-aș duce și eu să-mi scot una.

— De la Administraţia Domeniului Public. Ce. Nu știaţi?

Neg că aș fi știut.

— Da' dumneavoastră pentru ce vreţi să solicitaţi autorizăţii? – mă întreabă, profesional suspicios.

— Pentru fereastră — zic. Să nu-i deranjeze pe noii mei vecini. Dacă o deschid, să nu se facă, doamne ferește, curent. Și să-i tragă.

— Hai, cetăţene — îmi atrage atenţia, pe ton schimbat, durizat (cum scria, mai deunăzi, un fost celebru scriitor și om politic de comitet, azi gazetar de elită contestatar în toate direcţiile) mergeţi în treburile dumneavoastră și lăsaţi-vă de bancuri.

Și-mi întoarse, deci, spatele.

— Nu te laşi, hai? mârâie lângă mine, cea cu florile. Te legi de privaţi, hai? Da' dă ce să dășchizi ferestrili? Cu ele închise tușești? Te-apucă junghiurile? Io-te-te, nu mai încape de noi! Ţi-am intrat în casă? Ţi-am furat ceva? Vrei să-ţi plătim chirie pentru trotuar? Asta vrei? Zi-i: asta vrei?

Dau să răspund. Și eu ceva, dar un binevoitor îmi face semn:

— Lăsaţi! Vedeţi că v-a venit troleibuzul!

Și chiar îl și iau, din mers.

Pact politic

Cum iarna ridică multe probleme, iar pe unele, după ce le-a ridicat, le lasă așa, adică în aer. Pe eşichierul politic au început anumite regrupări. Formaţiuni mici, cu o perspectivă ceţoasă, se tatonează între ele prin intermediari abili și cu simţul concretului, pentru armonizarea principiilor. Partidul Uman Socialist Dinastic a observat, astfel, că se găsește pe un drum identic, dacă nu măcar paralel, cu Mișcarea pentru Asanarea Universală a Mlaștinilor, în ceea ce privește atitudinea faţă de conflictele tribale din lumea a treia și a patra. Ca atare, s-a iniţiat un dialog menit să ducă la aproximarea unei soluţii acceptabile pentru ambele părţi, ca un prim pas spre încheierea unei alianţe limitate la organizarea în comun a unei kermeze pe cursul inferior al Siretului, în condiţii amfibii.

O altă formulă interesantă de cooperare, văzută ca o modalitate de fructificare a unui potenţial de iniţiativă în variate domenii de interes public, au statornicit Gruparea de Centru a Democraţiei Ireversibile, cu Uniunea Dislocaţilor Contemporani și cu Partidul Independent al Creaţiei Sincere (P.I.C.S.) de dreapta. Cei trei delegaţi s-au întâlnit într-o memorabilă zi de decembrie, la unitatea de alimentaţie publică „Uscăţica", unde nefiind nimic de mâncat. Iar de băut numai whiski francez la 1 700 lei sticla, s-a putut trialoga în liniște.

— Noi — a spus domnul Ciocaboca. Democratul ireversibil — am aduce în viitoarea confederaţie politică a contribuţie preţioasă: organizaţia de turism balcanic „Năuc-Tours" cu specială pornire zilnică în autocare spre Istanbul, două zile și o noapte, la preţuri competitive.

— Cu dormitul pe paie, la zidul Moscheii Albastre?

— Nu, în fân proaspăt. Am și încheiat un contract pentru două tone, cu I.A.S. Jegălia. Hrana la pachet, scutire de vamă, câte-o fiolă de parfum bulgăresc în preţul

excursiei, o folie…

— De plastic? – se interesează domnul Lepădatu, de la dislocaţi.

— O folie e totul — accentua celălalt — adică o nebunie, în franceză.

— Aha… Uniunea noastră ar fi pregătită să vină la fondul comun cu o afacere grasă: porci din Maramureș, vandabili la București cu preţ dublu faţă de cel de cost, câştig net 80%. Transporturi de două ori pe săptămână, cu trei ARO-uri.

— În preajma Crăciunului — observă dl. Ciocaboca – s-ar putea înteţi transporturile.

— Evident, ne-am și gândit ca înainte de revelion să folosim un microbuz dus-întors la 24 de ore.

— Dumneavoastră? – îl întrebă apoi democratul de centru pe independentul sincer.

— Faţă de proiectele ce le prezentaţi, și pe care să-mi daţi voie să le numesc minore, noi venim la cu totul altă cotă.

Am realizat un contract cu o firmă vestică pentru turnee de balet. Premiere lunare, la opt baruri de noapte. Fetiţele se pregătesc aici, cu maestre speciale și maeștri experimentaţi, stau acolo pe contract două-trei luni și se întorc numai blănuri, cizme și biju-uri.

— Dacă se mai întorc! – punctă sarcastic dl. Lepădatu.

— Da — recunoscu — există și un procent de pierderi prin rătăcire. Dar rezonabil. În genere, ele revin, fiindcă au destul de lucru și aici.

Dl. Ciocaboca schiţă o primă concluzie: sub raportul în vestiţiilor și al rentabilităţii posibile, pactul e fezabil. Cumulate, propunerile pot duce la o cifră de afaceri mulţumitoare.

Dl. Falcobiţiu, de la independenţi, ţinu să înlocuiască termenul de „mulţumitor" cu acela de „remarcabil" dacă se ţine cont de ceea ce aduce formaţia sa. Se acceptă noua calificare.

— Acuma — spuse primul — să vedem cum ne conjugăm pe plan politic. Platformele noastre cam diferă.

Ceilalţi doi surâseră concomitent: nu aici e problema. Uniunea — explică dl. Lepădatu — are două ţeluri clare: răsturnarea guvernului și dizolvarea parlamentului. Restul e lipsit de importanţă. Dl. Falcobiţiu adăugă doar, la aceste două scopuri limpezi, lupta necurmată împotriva romilor itineranţi.

Cât privește forum-ul democraţiei ireversibile el mai prevedea și o reformă radicală a satului în sensul împărţirii pământului în parcele foarte mici care să fie scoase la licitaţie anual pentru ţăranii români și străini. Ceilalţi doi apreciară că se poate discuta, unul din ei gândindu-se cu glas tare că ar fi cazul să se vândă pământ în recipiente de câte o sută de kilograme în ţările cu sol nisipos sau cu munţi înalţi.

Lichidându-se și acest punct de pe ordinea de zi, participanţii trecură la chestiunea cea mai delicată: cine să fie conducătorul noii formaţiuni.

Aici discuţiile fură atât de înfierbântate și de îndelungi încât se consumară trei sticle de whisky cu apă de la robinet ţinută la congelator, ajungându-se până la ora

când “discuţia” trebuia totuși să se închidă.

Se stabili deci o nouă runda de convorbiri, în prezenţa șefilor. Căci, cum se exprima unul din convivi, „în probleme capitale, trebuie totuși să se pronunţe șefii, nu ţuţii”.

Pleașca de la conferinţa de presă

O emoţie puternică a cuprins întreaga lume a naturaliștilor când s-a anunţat că la Grădina zoologică de la Băneasa s-a născut din doi urși bruni, un pui alb. Sigur, la început s-a pus problema unui posibil adulter, ori a unei încrucișări aleatorii. Dar responsabilii de resort au exclus din capul locului orice similitudini cu eventuale modele umane de comportament în materie.

Interesul excepţional stârnit de noutate — cazul fiind unic pe plan mondial — a generat idee a unei conferinţe de presă. Ea s-a ţinut alaltăieri, în chiar incinta stabilimentului, în aer liber, în prezenţa a aproximativ 120 de reprezentanţi ai ziarelor și radioteleviziunilor din lumea întreagă. Au fost prezentaţi, Firește părinţii negri și fătul lor alb. Apoi s-a răspuns la numeroasele întrebări. Reprezentantul unei agenţii franceze de presa s-a interesat din ce partide politice fac parte medicii veterinari care au asistat ursoaica la naştere şi dacă declaraţiile lor sunt credibile. Un ziarist american de la o revistă din Connecticut a cerut informaţii suplimentare cu privire la greva personalului, despre care a susţinut că avea informaţii că a fost stăvilită prin eliberarea celui mai batrân leu din cușcă, fapt ce i-a înspăimântat pe solicitanţi, forţându-i să se urce în copacii limitrofi. Directoarea instituţiei a aprobat cu hotărâre afirmaţiile ziaristul transoceanic, recunoscând însă că a avut loc o bătaie cu nuci între giboni, din neglijenţa unui îngrijitor, ce uitase o sarsana cu aceste fructe — proprietate personală – în preajma numitelor maimuţe.

Discuţia pe această temă a prilejuit numaidecât o intervenţie a unei tinere reportere de televiziune din landul Saar în problema privatizării. Cum vede conducerea Grădinii zoologice descentralizarea ei economică? Căci deja se poate observa că lupii sunt mult mai bine întreţinuţi decât căţeii Dingo, iar cangurul, din cauza probabil a unei hrăniri precare, e atât de subdezvoltat încât i s-a lăsat de tot marsupiul, el purtându-şi acum puiul pe spate, contrar tuturor normelor anatomice de resort. S-au dat explicaţii ample cu privire la raţia nenorocită de alimente din timpul dictaturii și posibilităţile actuale de a se introduce caramelele în amestecurile nutritive pentru cerbii lopătari.

O polemică vie a fost determinată de redactorul unui săptămânal românesc care s-a adresat unui coleg de la un alt săptămânal românesc, cu invitaţia de a nu-și mai bate joc de animale cu fabulele nereușite ce umplu paginile acelui hebdomadar. Colegul i-a răspuns că fabulele lor sunt totuși scrise de oameni, în timp ce articolele celorlalţi par elaborate de pensionari ai Grădinii zoologice evadaţi de aici. În timpul controversei, unsprezece televiziuni din Europa, America de Nord și de Sud au filmat intens, comentând că, iată, partizanii puterii și opoziţiei dezvăluie și se acuză reciproc de iregularităţi din timpul campaniei electorale. Cum în răstimp

s-au auzit niște zbierete îngrozitoare ale unei tinere zebre, muşcate de un tăun autohton, iar un redactor al radiodifuziunii din Guineea Ecuatorială s-a referit la insecuritatea probabilă a vieţuitoarelor în raport cu ameninţările din mediul înconjurător, s-a luat în discuţie, de către mai mulţi participanţi, problema Securităţii: cum a fost ea, dacă mai există, ori dacă nu cum va fi eradicată totuși.

Din acest moment, conferinţa de presă a luat o turnură gălăgioasă, augmentată de ţipetele, lătrăturile, răgetele, mugetele și grohăiturile vertebratelor speriate, care până atunci trăiseră în liniște și reculegere naturală. Conducerea a fost nevoită să întrerupă conferinţa de presă, mulţumind tuturor și cerând scuze acelorași. Participanţii au evacuat incinta în jurul orelor 18,30.

La numai patruzeci de minute după plecarea ultimului gazetar, paznicii au năvălit în cabinetul direcţiunii anunţind că ursuleţul alb a dispărut. Se presupune că ar fi fost furat. Populaţia este rugată să ajute la identificarea făptașilor și la recuperarea, cu ajutorul organelor de ordine, a preţiosului exemplar rarisim. Organele vamale de resort au fost și ele sensibilizate. O ziaristă sud-africană aflată în exil la Marsilia a transmis o corespondenţă fulger televiziunii din Rio de Janeiro (pe care o reprezintă) că amestecul unor partide în această tulbure afacere e mai mult decât probabil. Nu este exclus ca exporturile de carne de vită argentiniană către ţara noastră să sufere distorsiuni…

Poșta veselă

„Întrucât am multe calităţi, mă iubesc toate colegele de serviciu, am. Câştigat concursul de dans pe întreprindere și știu să sar cu o umbrelă de pe acoperiș, aș vrea să-mi transform locuinţa în „Casă memorială”. Unde ar trebui să mă adresez ca odaia mea să fie declarată astfel și să mi se pună și o placă de marmoră la intrare?”

Stimate Calistru P. din Galaţi (cartierul Ţiglina II): din cele știm, casele memoriale se înființează în genere după plecarea celor în cauză dintre vii. Astfel că Normal, ar trebui să reluăm chestiunea după decesul dv., când chiar vă rugăm să ne mai scrieţi. Dar noi vă urăm o viaţă cât mai lungă și suntem de părere că deocamdată să vă dansaţi în continuare colegele care vă îndrăgesc. Să știţi că memoria lor e mai tare decât marmora și dacă veţi face cu vreuna o casă de piatră aceea va fi cât se poate de memorială.

*

Intrând într-un restaurant bucureştean „de categoria Lux”, Lucu Radu P. a găsit pe lista de bucate notat „Mușchi Chateaubriand”. E revoltat de această denumire. „Vicontele François René de Chateaubriand a fost un celebru scriitor francez, ba chiar și ministru de externe al Republicii. Cred că e o jignire pentru marea noastră prietenă latină să botezăm o fleică cu numele unuia din oamenii săi iluștri. Nouă ne-ar plăcea să găsim în vreun birt din Paris „Ciorbă Coșbuc” sau „Antricot Titulescu?”

S-ar putea să aveţi dreptate, dar să știţi că denumirea acelei specialităţi la grătar

e împrumutată din cartea de bucate franceză, n-a fost inventat de noi. Îndrumaţi deci protestul dv. Către guvernul francez, care, bănuim, îl va trimite bucătarilor de resort…

*

„Sunt disperat — ne anunţă Dan C. din Roman. Am cunoscut o brunetă care a binevoit să-mi facă mai multe vizite, în locuinţa mea, formată dintr-o garsonieră. La ultima din aceste vizite mi-a luat cheia de la ușă. Timiditatea mea bolnăvicioasă m-a făcut să nu-i cer să mi-o retrocedeze. Și nici să mă urc la etajul patru al aceluiași bloc, în care conlocuim, ca să i-o iau înapoi. Astfel că ea poate intra oricând la mine dacă vrea. În vreme ce eu nu pot pleca din casă, fiindcă n-am cum încuia ușa. N-o puteţi ruga dv. Să-mi dea cheia ca, măcar, să fac o dublă după ea?”

Putem să vă ajutăm, firește: ne sunt necesare vreo două-trei săptămâni. Până atunci, staţi liniștit în casă și informaţi-ne despre cine e vorba; căci sunt mai multe brunete la etajele superioare, noi cu care din ele să luăm contact?

*

„Aud că începe să se călătorească în cer — se exprimă, bucuros Troian D. din Ploiești. Unde să mă înscriu și eu? Cum se poate ajunge acolo?”

Chestiunea nu e de imediată actualitate. Acolo, se poate ajunge, firește, pe mai multe căi. Dintre care unele sunt ale Domnului. Zic să nu vă grăbiţi. Mai întrebaţi-ne — tot în deceniul acesta.

*

„Doamnă dragă!” — îşi începe scrisoarea Ecaterina Petru din Slobozia-Ialomiţa. Provocându-ne perplexitate… Căci eu, poștașul, nu sunt de genul feminin. „Dragă doamnă Poștă veselă! – ne scoate din surpriză corespondenta. Bat și eu în cutia dumitale de tablă și te întreb dacă pot să intru”. Altă derută; cum să intraţi, stimată cititoare, în cutie? Și iar suntem lămuriţi: „să intru în cutie cu o scrisoare”. Așa da, poftiţi. Dar — surpriză finală — în scrisoare e doar o reţetă, meticulos detaliată, pentru o mâncare de găluște cu dude, „care se găsesc, acum, pe toate drumurile”. Despre dude ziceţi așa, ori despre găluște? Oricum vă mulţumim. Înaintăm reţeta consoartelor noastre. Am fi preferat, desigur, să ne trimiteţi chiar preparatul…

*

Uimit la culme, Tone P. din Codiea-Brașov constată: „Eu am votat cu un partid și văd că a ieșit un altul. Cum vine chestia asta?” Nu vă putem răspunde pe moment, dar vă făgăduim să ne interesăm, mai ales că nu sunteţi singurul căruia i s-a întâmplat…

*

Costel D. din București a fost la un talcioc împreună cu doamna dumisale și după ce s-au plimbat și au privit, au cumpărat și patru cârnaţi prăjiţi de la un întreprinzător cu grătar. Consumatorii nu sunt mulţumiţi de ceea ce li s-a oferit și întreabă care ar fi „dimensiunile corecte ale cârnatului, adică greutatea, lungimea etc., deoarece avem impresia că ne-au păcălit, băgând în el mai puţin material”.

Nu s-a stabilit în mod oficial cât de lung și cât de greu trebuie să fie acest obiect comestibil. Unicul lucru sigur e că trebuie să fie cilindric, astfel că dacă vi se

propune unul prismatic să-l refuzaţi cu hotărâre. Fiţi atent și la capele: trebuie să aibă totdeauna două!

*

Care este diferenţa dintre un parașutist și o parașutistă? — se interesează, sincer, Daniel T. din Constanţa.

N-am studiat problema ca să vă putem da un răspuns competent, dar în orice caz trebuie să fim de acord cu dv. Că o diferenţă există: unul e într-un fel și celălalt e în alt fel.

Dacă sunteţi atent la conformaţii veţi vedea că diferă și din acest punct de vedere. Ca să nu mai vorbim de modul de împachetare în caz de transport la distanţă.

*

Vasilica B. din Giurgiu vrea să facă „o manifestaţie" și întreabă cum anume trebuie să procedeze.

Reveniţi cu amănunte: doriţi s-o întreprindeţi singură, sau cu mai mulţi? Politică, apolitică, sindicală, autorizată, ne autorizată, într-o piaţă, pe străzi, în port, pe Dunăre, pe un vas (plutitor)? Pentru ce obiectiv, ce vreţi adică să vi se întâmple după efectuarea ei?

Cu răspunsurile la aceste întrebări vom medita la cea mai bună soluţie pentru manifestaţia dvs., care se întrezărește de pe acum: să n-o faceţi.

*

Măritată pentru a patra oară, Dorina T.N. din Luduș ne oferă „romanul comic al vieţii mele de căsătorită, în care fiecare capitol e o halima, întrebându-vă numai câte episoade suportaţi, fiindcă eu m-am plictisit după primele două".

Evident, întâi trebuie să vedem cum scrieţi, fiindcă nu e suficient să ai o viaţă comică ar mai fi necesar — pentru ce doriţi dvs. — și oarece talent comic. Trimiteţi-ne, deci, unul din capitole, ca să ne orientăm. Dacă între timp faceţi și al cincilea mariaj atunci începeţi cu acesta, că-i mai trufanda.

*

Nemulţumirea domnișoarei Mădălina V. din Pașcani, cauzată de faptul că nu i-am apreciat poeziile sentimentale ce ni le-a expediat, e acută: „Probabil că dacă le-aș fi însoţit de o poză de-a mea în pielea goală, așa cum văd că se portă azi în mai multe reviste, aţi fi fost mult mai sensibil la versurile mele". Credeţi-ne: nu că ne-am fi acoperit ochii, dar cu pielea goală ori plină tot fără poetice însușiri sunteţi. Rămân probabil celelalte, pentru care vă urăm succes în viaţă.

*

Primim din Făgăraș, de la Constantin Mustaţă, un ziar umoristic, curios cu câte o singură filă, numit „Nucul". E dactilografiat, liniat cu creionul. Primul număr a apărut la 19 Ianuarie 1990. Directorul-redactor șef-proprietar-redactor l-a subintitulat „Ziar independent al dependenţilor de tutun". Am dobândit 8 numere. În ele se află fel de fel de glume. Pe unele din cele izbutite, le împărtășim (dar nu pe toate odată):

Proverbe: „Foiţa batrână face ţigara bună". *Cerinţe*: „Jos microfoanele din

scrumiere!” Mica *publicitate:* „Recondiţionăm ţigări rupte montăm filtru de import”. Vocea *știrbilor:* „Dinte pentru dinte!” *Sfaturi:* „Fă iarna C.A.R. și vara excursie”.

*„Protes*t: spună tutungiii dacă avem tutungerie liberă!”

Oferte: „Jucător rugby caut mignonă obeză pentru antrenament la domiciliu”.

*

O epistolă de la Barbu Traian B. din Curtici-Arad*: „Vă* informez că ieri, 22 aprilie, anul curent, am mâncat un ou de găină, cu coajă cu tot și văd că nu mi s-a întâmplat nimic. Un prieten care se crede atotștiutor pretinde că voi muri lent în două-trei luni. Ce părere aveţi?”

Aţi procedat just. Nu veţi deceda din această cauză. Chestia cu descojirea e o prejudecată. Data viitoare încercaţi să consumaţi oul de găină cu tot; efectul va fi tonic și reconfortant, mai ales dacă veţi înghiţi și găina cu pene cu tot.

*

Elvira S. din Buzău ne cere să-i criticăm pe aceia care-și bat joc de felele cu minifuste. „Unul din acești mocofani mi-a strigat, în timp ce mă plimbam. „De ce nu umbli mai bine fără ea? Faci și economie!” Dar ce? Nu se poartă lungimea asta în toată lumea?”, Nu, nu chiar în toată lumea, stimată Elviră, în India, de pildă, sau în Arabia Saudită, e preferată moda maxi. Ce-i drept, în bazinul fluviului Niger se poartă și mai scurt decât o faceţi dumneavoastră, iar într-o anume regiune din Mato Grosso nu se poartă deloc. Îmbrăcaţi-vă cum vă cere inima și spuneţi-le bârfitorilor ce i-a zis și Afrodita zeului clevetitorilor, Momos: „Chiar dacă o să crăpi, tot n-o să-mi poţi găsi un cusur adevărat”. Ceea ce aceluia i s-a și întâmplat.

*

„Mă plâng dv. şi vă cer și un sfat — ne scrie Doina L. din Corabia. Eu port părul strâns în coadă, o coadă lungă, groasă și frumoasă. Mama, de câte ori se supără pe mine și devine nervoasă, mă apucă de coadă și trage de ea ca de o frânghie, ceea ce îmi dă, normal, dureri mari, făcându-mă chiar uneori să plâng. De aceea am hotărât, deși n-aș vrea, s-o tai. Povestindu-i, însă, logodnicului meu despre ce intenţionez, el mi-a spus că dac-o fac, îmi taie o mână, deoarece el îmi iubește coada cât tot restul fiinţei mele. Ce mă sfătuiţi? Că nu știu pe unde și cum s-o apuc.

Iată ce zicem noi: n-aţi putea încerca să n-o mai supăraţi pe mama dvs. într-atât, încât să fie nevoită a vă scutura de obiectul în chestiune? Căci dacă aţi fi și dv. izbăvită, n-aţi mai avea nevoie să renunţaţi la coadă și nici logodnicul n-ar mai fi în primejdie să se mărite cu o ciungă.

*

„O rafală severă de grindină a spart geamuri de la mica seră personală a lui Gheorghe M. din Tecuci. El s-a adresat ADAS-ului pentru ca să fie despăgubit. „Adasul” a zis că nu vrea”. Ne cere să luăm atitudine „faţă de acești contrarevoluţionari”.

Noi, care suntem pentru dialog, am luat contact cu contraevoluţionarii vizaţi, aflând un lucru senzaţional: că dvs. Gheorghe M., nu aţi fost niciodată asigurat la ADAS sub nicio formă. Ei ne-au comunicat și nouă ce v-am transmis și dv.: în cazul când vă veţi asigura, orice pagubă provocată de-acum încolo bunurilor dvs. de

grindină, trăsnete, cutremure, inundaţii și alte calamităţi naturale — vă va fi luată în consideraţie de Administraţia de Stat.

*

La nunta domnului Costicuţă M. cu d-șoara Vlada D. din Suceva, soacra mare, care aducea castroanele pentru servitul ciorbei, a alunecat. În prăbușire s-a făcut cioburi toată vesela pe care o transporta sus-numita. Mireasa ne întreabă, îngrijorată, dacă acesta „nu e un semn rău". Consultând noi o semnoloagă vestită din cartierul bucureștean Berceni, d-na Rariţa Z., de origine romă, domnia sa ne-a servit — contra sumei de 25 lei, plătită din fondul redacţiei — următoarea interpretare autorizată: „E un semn bun. Cioburile aduc noroc". Vi-l dorim și noi.

*

Marinei Liviu Costache din Cluj, căruia nu i-am luat în consideraţie poeziile trimise, pentru că nu erau de luat în consideraţie, ne expediază o nouă scrisoare (în proză) admirabilă prin laconism (fără formulă de adresare): „Îţi răspund ca Bodelaire: Bă, ipocritule, dacă nu mă publici, de ce mă mai citești?"

N-avem de făcut decât două amendamente: ultima oară când s-a semnat, poetul francez la care binevoiţi a vă referi îşi scria numele Baudelaire. Din actele descoperite după moar tea sa reiese că-l chema chiar așa. Din câte știu, în ultimii 123 ani n-au intervenit schimbări în problemă. Punctul doi: versul său celebru „Hypocrite lecteur-mon semblable, mon frère!" a fost tradus la noi de mulţi (printre ei Philippide), „O! cititor făţarnic — tu, semenul meu — frate!" Traducerea dv., foarte liberă, și aproximativă folosind apelativul „Bă" se datorează, probabil, credinţei că, după un cuvânt din vers, am fi fraţi.

Oricum, ne face plăcere să observăm că aveţi lecturi. Perseveraţi și nu disperaţi, cultura e pe-aproape.

*

„Dacă e posibil să semeni zorele și să iasă ridichi" se interesează Matilda V. din Sebeș. Ea a cumpărat de la „cineva din piaţă" seminţe de in și au ieșit plante de floarea soarelui.

Cine știe? Poate că nu le-aţi stropit la timp.

*

Calistru C. din Dorohoi ar vrea să înveţe jocul de cărţi numit *poker* și întreabă unde să se adreseze.

Nu există, deocamdată, cursuri regulate. Abordaţi vreo cunoștinţă în vârstă.

*

„Credeţi că pot avea încredere în agenţiile matrimoniale care s-au înființat recent? Fiindcă nu doresc să mă fac ridicolă".

Stimată Spiridona T. din București (dar ce prenume interesant aveţi!) noi zicem că să aveţi încredere, până la proba contrarie.

*

Foarte bucuros de binefacerile pe care le aduce democraţia în clipa de faţă, Cristian Neluţu V. din Iași întreabă dacă va fi o lege „care să-ţi dea voie să ai două neveste".

N-avem știre deocamdată despre un atare proiect. Chestiunea trebuie abordată, oricum, cu precauţie. Dacă și doamnele vor pretinde posibilitatea de a avea câte doi bărbaţi?

*

36 de producţii numite de autorul lor „înţepături** — un fel de epigrame — primim din partea lui Anastase C., gălăţean, „refuzat mereu, în mod ceaușist, de publicaţiile noastre locale, care-și tipăresc numai clienţii lor, în loc să umble prin masele ce au tăcut până acum și să extragă de-acolo talentele adevărate".

Stimate corespondent, v-am citit realizările și am ajuns la concluzia că este oportun să nu fiţi extras din masele tăcute.

*

„Daţi și sfaturi bune?"— întreabă Veva Gabriel S. din Brașov.

Dăm — dar că sunt bune ori nebune urmează a se vedea.

„Fiindcă ce v-aș ruga să-mi spuneţi? în discuţiile cu prietenul meu, am obiceiul că mă înfurii și mă tem că, tot supărându-se el, într-o bună noapte o să mă părăsească".

E posibil. Nu înţelegem de ce vă apucă furiile mai ales noaptea, dar indiferent de ceasul când se întâmplă problema, vă transmitem sfatul scriitoarei franceze Simone de Beauvoir:

„Dacă te înfurii, să bei un pahar cu apă și să faci gimnastică".

Desigur, e mai nimerit ca lucrurile să se petreacă spre dimineaţă.

*

Rugămintea lui Dumitrache Cristian N. din Sinaia: „Întrucât n-am cui să mă adresez, vă rog să mă consultaţi în ce partid să mă înscriu. Nu le cunosc pe toate cele s-au înfiinţat, dar am privit cu atenţie la televizor și mi-au plăcut cel mai mult acela cu barbă, acela cu chelie, acela cu părul alb, aceea cu rochia albastră, acel tânăr care vorbește tare, acela cu haină bej, aceea care ţipă de la balcon și acela foarte tânăr care face glume foarte bune în pulover. Către care ziceţi să mă în drept?"

Din păcate, nu vă putem da niciun sfat. Nu vrem să influenţăm pe nimeni! – după cum zicea și distinsul nostru colaborator dintr-un judeţ de munte, dl. Ștefan Tipătescu. Vă sugerăm însă să nu votaţi cu o mustaţă, cu o cravată, ori cu un răcnet. Citiţi platformele-program ale partidelor politice și dacă izbutiţi să mântuiţi lectura (până la alegeri) și să vă dumiriţi ce și cum, scrieţi-ne și nouă.

*

Dacă rezultatele ghicitului în cafea-amestec sunt valabile — vrea să știe Cocuţa P. din cartierul bucureștean Drumul Taberei: „Mi s-a prezis în această cafea cu năut că am să mor pe 15 septembrie anul trecut și văd că nu s-a împlinit".

Să fiţi sănătoasă. Înseamnă că persoana care v-a prezis, băuse ea prea multe amestecuri.

*

„Aș deschide o farmacie particulară cu leacuri băbești. Legea permite?”

Stimate Brătucu N. din N.: legea nu se referă expres la asemenea cazuri disperate de iniţiativă. Presupun însă că nu puteţi fi împiedicat decât după primul caz de omucidere prin imprudenţă.

*

Cornel B. din Buzău a fost la București cu o ocazie și a văzut la Teatrul Naţional spectacolul „Vassa Jeleznova”. Aici a avut un șoc: „Mi-a plăcut atât de mult de artista Florina Cercel, încât m-am hotărât să mă căsătoresc cu ea, deși în piesă o face pe bătrâna, dar eu cred că e mult mai tânără și aș vrea să-mi daţi ceva date de cadre despre ea, fiindcă de la anul sunt major și hotărăsc singur cu cine să mă însor”.

N-avem dosarul agreabilei actriţe, dar înţelegând legitimitatea pasiunii dv., vă îndemnăm să-i scrieţi personal pe adresa Teatrului Naţional din București — ei, sau soţului ei — prezentându-le amândurora și oferta dv. matrimonială, spre studiu.

*

Pentru a accepta căsătoria fetiţei lor Firuţa cu Virgil Clopoţel, părinţii domnișoarei (în vârstă de 16 ani) îi cei acestuia să ajute în gospodăria socrilor 2 — 3 ani, pentru ca să vadă dacă-i bun gospodar. Tânărul spune că e de acord, cu condiţia ca și viitorii socri să presteze ulterior, munci casnice în noua gospodărie, timp de *3 — 4* ani, cât e nevoie ca noua familie să se consolideze. Auzind de acestea, părinţii băiatului cer ca fata să vină și ea să-și ajute viitoarea soacră timp de 4 — 5 ani înainte de căsătorie, pentru ca să constate dacă merită să-i încredinţeze băiatul (unic).

Noi îi încurajăm pe toţi în cererile lor legitime, socotind astfel că în aproximativ un sfert de secol se va ajunge la un consens familiar care să permită celor doi tineri din V. să apuce a vedea Fericirea cu ochii.

Dizertaţie

Despre ce este umorul și ce nu poate fi, cum se identifică un umorist, ce semne particulare are. De cele feluri e prostia contra căreia se agită, cum stăm cu simţul umorului când îl avem și cum arătăm când ne lipsește, ce e ironia și cu ce fel de mijloace mai poate fi ea poprită în afară de scatoalcă, ghiont și interdicţia urangutanică împotrivă-i.

CAP. I: Unde există umorul?

Athenodoros din Tarsos, directorul bibliotecii din Perjam, a scris, în secolul I, o lucrare *Despre seriozitate și amuzament.* Filele ce tratau al doilea subiect s-au pierdut. Ar fi nevoie de refacerea lor, sau de ceva care să le înlocuiască. Căci și așa cum — după spusa unui filosof — natura are oroare le vid, râsologia, știinţă modernă în curs de formare, despre originea și natura râsului, e stingherită de carenţele moștenirii teoretice.

Avem unele date anterioare, firește. Nu puţine, nu însă și îndestulătoare. Știm, de la reformatorul Luther, că vinul în veselește inima omului, iar pâinea o întărește, însă aici e doar o trimitere concretă, un argument pro-causa, nu o consideraţie de principiu. Consideraţiile de principiu sunt necesare, aceasta și pentru că, în raport cu alte istorii, cea a râsului e relativ recentă. Primii hominizi au apărut acum șapte milioane de ani. Homo sapiens e în vârstă de șase sute de mii de ani.

Scrisul datează de aproximativ cinci mii de ani. Umoriștii există cam de patru mii, dacă e să ne luăm după un papirus egiptean confinind *Povestea ţăranului elocvent* și după câteva caricaturi din aceeași regiune, printre care cea care arată o orchestră faraonică alcătuită dintr-un leu ce cântă la liră, un măgar la harpă și o maimuţă la flaut.

Nu s-au descoperit știri, date mai vechi. În picturile rupestre ale oamenilor din comunele și judeţele primitive, nu se văd chipuri zâmbitoare, sau vreo făptură ce se hlizește, astfel că n-avem cum ști dacă se râdea de la începuturi și cine o făcea. În Biblie, dacă aţi observat, nu se glumește.

Filosofii pretind că voioșia e starea esenţială a spiritului omenesc, de unde rezultă că fiind voios ești normal. Iar despre umor propriu-zis se pretinde că e buna dispoziţie disimulată sub seriozitate.

Umorul există pretutindeni, în natură și societate, ca azotul în atmosferă. Nu știu cine a spus-o, Anaxagoras din Clazomene sau Nicuţă Tănase, dar e un fapt decelabil. Fără umor se poate trăi, dar prost, urât. Cu el, e mult mai la îndemână.

După unii, ar exista și în afara sistemului nostru solar. La o fază de preselecţie pentru teleconcursul „Floarea din grădină”, se afirma, într-un cântec, „Râd stelele, râd zău așa…” ceea ce lasă să se presupună că ar exista și un umor cosmic. În orice caz. Dacă nu persoana ce fredona, textierul știa ceva în acest sens.

Până vor fi aduse dovezi ştiinţifice rămâne să constatăm că umorul se răspândește pe planeta noastră pe mai multe căi, una din ele fiind umoristul. Adică producătorul de haz, a cărui sarcină pe lume e să ridice mereu coeficientul de voie bună pe cap de locuitor. Toţi au făcut și fac așa, iar dacă uneori, în epoci tulburi, câte unul și-a pierdut propriul cap, nu înseamnă decât că a avut un plus în activitate. Aceasta se întâmplă însă numai atunci când se înmulţesc peste măsură epidermele rău conducătoare de ironie și cu alergie la umor.

Mai toţi umoriștii sunt oameni cumsecade, sceptici, blajini, sensibili și sentimentali, având harul umorului și simţul umorului. Trăiesc, îndeobște, în frica legilor, dar întrucât nu există încă o lege a satirei și umorului, nici măcar o iniţiativă legislativă în această direcţie, umoriștii se călăuzesc, provizoriu, după Legea conservării materiei, Legea a doua a termodinamicii — care spune că fiecare corp în mișcare atinge un maxim, de unde nu mai are încotro — Legea terţului exclus, Legea Boyle-Mariotte și Legea viei și vinului. Mijloacele lor de acţiune sunt: scrisul, cititul, citatul, vorbitul, sporovăitul și altele. Tendinţa lor declarată e de a-i face pe semeni mai permeabili, mai maleabili, mai labili, mai rezonabili, mai sociabili, mai puţin iritabili, mai stabili și mai contribuabili în raport cu obligaţiile fiscale faţă de stat.

Marea majoritate a umoriștilor sunt talentaţi: o mică minoritate e netalentabilă. Dificultatea majoră a tuturor timpurilor e că nu s-a putut realiza o situare exactă a persoanelor în cele două categorii.

Ce e umorul — s-a spus și s-a scris atât încât nimeni nu mai știe precis răspunsul, ba chiar s-a ajuns la încheierea (cf. Benedetto Croce) că el e ceea ce crede fiecare că e. Aderăm deocamdată la principiul că e un precipitat psihic superior, generat de o observaţie ascuţită asupra vieţii, de o foarte adâncă înţelegere a sufletului omenesc și de o tehnică specială în a stârni râsul. Cum ar fi spus G. Călinescu, e o umoare – cea mai tipic omenească.

Umorul are în el ceva memorabil. Anecdotele bune se ţin minte de mulţi și multă vreme, trec din gură-n gură, prin decenii, secole, trenuri, mijloace de transport în comun, cozi la bunurile consumabile etc. Și se repetă, morfolindu-se, de atâtea ori, până produc exasperarea celor ce le-au auzit odată ori de mai multe ori. Apoi, se știe că femeile nu-i uită niciodată pe cei ce le-au făcut să râdă (Cehov). Iar bărbaţii și urangutanii nu uită nici când o ironie făcută în public pe seama lor, și care a produs ilaritate generală. Adolescenţii și elefanţii tineri nu uită o glumă mușcătoare la adresa lor, dacă a fost rostită în preajma unor femei (femele).

CAP. II. Funcţia terapeutică a râsului, care vindecă de multe.

Râsul, veselia, umorul care le provoacă au și o funcţie te rapeutică dovedită încă din vechime (vezi versurile lui Aristofan din *Viespile:* „Unii în cuvinte de șagă într-una tot glumesc / Ca eu să râd și astfel mânia să-mi potolesc”), demonstrată ştiinţific de doctorul galic François Rabelais („Bucuria / e ca șofranul, întărește inima”), de italianul Feo Belcari, „Cine are inima bucuroasă, trăiește mult, tristeţea usucă oasele” și de bunul irlandez Jonathan Swift („Deprinderea râsului curăţă coșul pieptului și plămânul e un leac minunat împotriva toanelor rele, fiind cea mai sănătoasă din toate doctoriile cu puţintă”), și e de un efect garantat în combaterea unor mala dii contemporane, de la neurastenie la idioţia furfuracee. Acum există multe leacuri contra bolilor, medicamente cu spectru larg, tratamente cu factori naturali, cu biocurenţi, cu aparatură electronică, chimică, fizică, botanică, zoologică (prin fluxuri de bacterii), prin criogenie, mistică, maximafilie și obstetrică. Există însă și o serie de afecţiuni contra cărora o policlinică cu plată deservită de umoriști calificaţi ar face minuni. E vorba de japiţoză, lichelită, jigodism, hahalerită, farfaroză, stupiditită, javreolă al căror tratament prin satiropunctură, combinată cu homeopatie ironică și curenţi zeflemiști de frecvenţă medie, ar da rezultate senzaţionale.

Deplângem faptul că nimeni nu se gândește la înființarea unei atare case de sănătate. Se preferă tratamentele empirice ale numitelor boli, în locuri arareori prielnice, cu vorba bună (inutilă), cu frumosul (aiurea!), cu critica verbală, admonesta rea scrisă, înjurătura directă, chiar lovirea cu palma, cu braţul, cu toroipanul — remedii ce sunt însă paleative, în cel mai bun caz cu acţiune limitată și pe termene scurte.

Recunoaştem, cu părere de rău, că nu e singurul caz când soluţia radical eficientă e înlocuită cu surogate. Exemple: un vapor merge cu 4 metri pe secundă, iar un porumbel cu 20 metri pe secundă. Cu toate acestea, nimeni nu ia un porumbel ca să treacă marea. E știut că prietenul cel mai bun al omului e câinele. Totuși, mulţi oameni îşi caută prietenii nu printre câini, ci printre colegii de serviciu ori vecinii de apartament.

De asemenea, e cunoscut că în majoritatea ţărilor civilizate numărul adulterelor e considerabil mai mare decât al mariajelor fără abateri. Iată însă că mare parte a bărbaţilor și femeilor continuă să se căsătorească — ba unii chiar de mai multe ori într-o viaţă, putând fi citaţi, la acest capitol, regele Henric al VIII-lea poreclit și Barbă-Albastră, care a avut opt soţii și actriţa Elisabeth Taylor, măritată de opt ori — dintre care, cu unul din soţi, de două ori — recordul ei nefiind încă încheiat.

Cap. III. *Lupta umorului împotriva prostiei universale și absolute*

Rezultatele generale ale luptei necurmate a umorului în contra prostiei universale sunt încă modeste și mai ales instabile. Există cauze multiple care pot explica starea de lucruri reală. Printre ele e, desigur, și abundenţa proștilor, a căror recoltă e, în genere, îmbelșugată, anual, indiferent de condiţiile climaterice, cele de rasă, sex, credinţă, aptituni, coordonate geografice. Învăţatul Johann Balthasar Schuppius (1610 — 1661) a considerat, într-un anume răstimp al vieţii sale, că „proștii sunt în anul acesta excepţional de reușiți”, iar în alt răstimp s-a convins că „Sunt pe lume mai mulţi proști decât oameni”.

În afară însă de excedentul continuu de material, mai trebuie semnalată și puzderia de pseudoumoriști care încurcă, fără noimă, rândurile veritabililor combatanţi și fac breșe în frontul antiprostiei — cu voie ori fără: scriitorași nesăraţi, jurnaliști pamfletari fără frâu la gură, poeţi zâmbăreţi („Și zbura de bucurie / Biata cioară când gândea / Că ciorapii or s-o ţie / De poet și păsărea” — *Cumetria cioarei când s-a numit privigătoare* de Ion Heliade Rădulescu), epigramiști cu ocaua, câte un ins clăbucind tot câte patru versuleţe contra altuia — de ai crede că se vor decima — autori inodori de suspine galeșe în sos picant. Se toarnă pe piaţă și vagoane de produse sardelizate numite „bancuri” ce sunt un rău indice în ce privește gradul de civilizaţie. Consumul de anecdote într-o societate — zice Lampedusa — denotă lipsă de cultură, și parcă ai înclina să-i dai dreptate, deși el n-o mai cere demult fiindcă nu mai are nevoie de ea.

Nu-i vorbă că pentru un umorist e și dificil să-l identifice cu certitudine pe prostul agresiv, suficient sau megaloman, pe semidoctul cu ifos și pramatia pișicheră. Unele descoperiri făcute de Caragiale în privinţa moftangiilor sunt folositoare. El e cel dintâi care a postulat că „Omul prost e prost în toate, dar mai ales în specialitatea lui”; prin urmare, trebuie să-l urmărești cu atenţie în specialitate.

Umorul popular e poate, cel mai expert în detectarea prostului. În vorbirea populară cuvântul însuși are o sumă de diminutivări și majorări: se zice prost, prosticuţ, prostuţ, prostuleţ, prosticel, prostănel — cu oarecare tandreţe — dar și

prostulean, prostan, prostănac, prostovan, prostălău, prostănău — cu anume admiraţie pentru sporul continuu de altitudine în materie. Din punctul de vedere al umorului popular, paremiologic adică „Prostul se cunoaşte după râs și după mers”, „Se încurcă ca craca-n lemne”, „Stă ca nepotul mitropolitului între oi”, „E smucit din botez”, „Îşi face planuri de curca chioară”, „Pentru o muscă îşi dă palme”, „Se uită ca capra la ceasornic și ca câinele-n ulcior”, „Bate crângul să sară iepurii”, „Taie tăieţeii cu barda”, „Caută coada prepeliţei”, „Încalecă pe lac coada calului”, „Umblă să tundă lâna de pe broască”, „Nu știe să lege două paie”, „Îl întrebi bob și el îţi răspunde mazăre”, „Trăiește cu capu-n sobă”, „E bun de pus în cânepă”, „Intră în vorbă ca vaca la nuntă”, „Bate apa să s-aleagă untul”, „Calcă din groapă-n groapă”, „Cearcă gârla-n glumă și se-nneacă într-adins”, „Zvârle cu piatra într-un câine și nimerește o faţă bisericească”.

Concluzia creatorului anonim: „Să te ferești de bou din faţă, de cal din spate și de prost din toate părţile”.

Dar parcă poţi?

Au fost și localităţi devenite celebre prin cantitatea de prostie pe hectometru pătrat din perimetrul lor. Megara la vechii greci — care a dat, se pare, și primele comedii — bănuiesc că întocmite de niște intelectuali deznădăjduiţi din partea locului. Sau Atella în Latium, locuitorii fiind ţinta batjocurilor publice, ceea ce a făcut ca farsele ce-i aveau ca eroi să fie numite atellane. Ori orașul Caracal (cel de la începutul secolului) în piaţa. Centrală a căruia — se spunea, pe atunci — ar fi avut loc un regretabil accident cu răsturnarea unui car ocupat până peste numărul locurilor prevăzute. S-au scris și piese de teatru având ca eroi proști iluștri, *Prostul* de Ludvig Fulga, *Proastă pentru alţii, deșteaptă pentru sine* de Lope de Vega, *Corabia nătărăilor,* (după Sebastian Brant), *Soldatul fanfaron* de Plaut, *Aventurile soldatului Švejk* (după Hașek), *Studentul călător în Paradis* de Hans Sachs, *Proștii sub clar de lună* de Teodor Mazilu — și mai câte încă; și câte se vor mai scrie!

Cap. IV. *Contribuţia, umorului la ameliorarea relaţiilor între oameni, între ei și animale, plante și obiecte neînsufleţite*

Printre alte roluri melioriste pe care și le asumă umorul — această critică blajină, constantă, a tot ceea ce se crede definitiv (cum îl definea un teoretician) — e și acela de a contribui la îmbunătăţirea relaţiilor între oameni, a acelora dintre oameni și animale, precum și dintre oameni și obiecte. („Prost ca gardul” — auzim câteodată. Dar cu ce e de vină gardul?). De ce se ivesc aceste probleme? Pentru că relaţiile cu pricina se înrăutăţesc pe zi ce trece, Or dacă suntem convinși că se înrăutăţesc, ba chiar ne și deprimă situaţia (vezi rapoartele anuale și protestele repetate la O.N.U. ale mai tuturor societăţilor naţionale și asociaţiilor internaţionale de protecţie a animalelor, păsărilor, insectelor, plantelor, fiinţelor microscopice, pădurilor, munţilor, apelor, depresiunilor intramontane) cine oare să se apuce de îmbunătăţitul lor?

Să luăm relaţia de la om la om și de la popor la popor: că se bat două triburi de

pigmei, din Africa centrală, între ele, hai, mai treacă-meargă, punem faptul pe seama nivelului lor cultural scăzut și a unui sens neevoluat al lumii în care trăiesc. Dar dacă se iau la ciomăgit, cu mijloace teribile — crucişătoare, avioane, distrugătoare, submarine și infanterie de apă — Marea Britanie și Argentina, pentru câteva insuliţe, ce să mai spunem? După terminarea războiului urmează tratative pentru începerea tratativelor. Apoi se pornesc tratativele propriu-zise care, în cazul în speţă, vor dura la nesfârșit. Nu era normal ca, surâzându-și reciproc, argentinienii și englezii să se apuce întâi de tratative nesfârșite și pe urmă să hotărască momentul când se vor lua la bătaie? Iată, însă că nu și-au surâs. S-a spus, în cercurile bine informate, că acest război a pornit dintr-o ambiţie a „doamnei de fier", prim-ministru al Regatului Unit (lasă că nici cu unirea Angliei cu Irlanda lucrurile nu sunt încă lămurite, în ultimii șase sute de ani); ei bine, peste fierul doamnei în chestiune s-a așezat acum oxidul ce dă rugina, dar în jurul arhipelagului Falkland (căruia unii îi zic Malvine) apele continuă să fie tulburi.

Deloc zâmbitoare, raporturile între srilankezi și tamili sunt, de mulţi ani, bombistice; eritreenii, somalezii, abisienii au diferende cu tunul; două etnii negre se ciondănesc cu topoarele în Africa de Sud; două popoare cu veche civilizaţie dantelată, flamanzii și valonii, au ajuns să nu mai observe că au o ţară unică; ciprioţii turci și ciprioţii greci ar tăia insula-n două. Jugoslavia se destramă ca un covor din care cineva, nevăzut, trage firele de urzeală; în comuna românească Săpânţa a fost, la un moment dat, vorba să se ducă niște „căști albastre", pentru despărţirea luptătorilor, ca pe muntele Golan; în parlamentul nostru s-a… Dar, în sfârșit, să nu lungim pomelnicul fiindcă cine știe unde mai ajungem.

De altminteri, de ce să mergem atât de departe, până în Groenlanda, de pildă, când putem studia fenomenul într-un singur bufet de pe Șoseaua Giurgiului din București: preluat de la stat de către un grup de întreprinzători particulari bufetul „Vagonul" a fost apoi achiziţionat de un patron inteligent, fost statistician la Comisia de standarde. El ne-a arătat această frumoasă evidenţă: între 15 iunie 1990 și 15 iunie 1991 au avut loc în incinta unităţii și în arealul ei 126 încăierări generalizate. 76 bătăi bi și trilaterale (cu adaosuri nespecifice), 88 conflicte familiale — între soţi, părinţi și copii, rude apropiate. Toate s-au soldat cu: distrugerea totală sau parţială a 71 mese (total rezultat), 64 scaune, 1 816 sticle de diverse provenienţe, mărci și conţinuturi, 2 018 pahare, halbe și alte recipiente pentru lichide îngurgitabile, 606 farfurii, 9 uși, 11 ferestre, 5 robinete, 16 vase de bucătărie, 2 grătare, 1 furtun de scos berea din butoi, un tub de acid carbonic, 36 sifoane, 9 baterii, 2 damigene. Din punct de vedere uman, gâlcevile au însumat: 2 morţi, 117 răniţi spitalizaţi, 86 răniţi ușor, 22 arestaţi, judecaţi, închiși pe diverse termene, 11 ospătari scoși din circulaţie și pierderea unui deget de la mâna stângă a patronului însuși. Poliţia n-a furnizat date despre personalul ei contuzionat cu aceste prilejuri. S-a aflat doar, din surse neoficiale, că i s-a deteriorat un vehicul de intervenţie.

Să ne închipuim însă că în loc să se desfășoare conversaţii care au dus la ceea ce au dus, în acel loc de petrecere, mesenii și-ar fi spus anecdote; ori bancuri; sau glume — chiar răsuflate; că ar fi asistat la proiecţia unor filme cu Pat și Patachon,

sau autohtone, cu năvălirea romanilor în Dacia peste podul lui Apolodor și că ar fi jucat, zâmbitori, șeptic, sau ţintar cu fasole, ori ar fi dansat cha-cha-cha după tonomat; sau s-ar fi angajat într-un cor pe melodii vesele, cum ar fi „Cucuie cu pana sură", „C-așa beu oamenii buni" sau „Oda bucuriei" de Schiller: ar mai fi avut loc oare acele evenimente?

Niciun război, nicio altercaţie nu s-au desfășurat râzând. Trageţi concluzia.

E și ușor de probat: dacă râdem, nu mai putem ţine cuţitul în dinţi, nici măciuca la subsuoară, aceste obiecte scapă, prin contracţia și decontracţia celor optzeci şi șase de mușchi omenești pe care-i pune în mișcare acţiunea fiziologică a râsului. Presupun că tot astfel s-ar petrece și cu lansarea torpilelor, sau a rachetelor sol-aer.

Să trecem însă la raporturile oamenilor cu animalele. E cert că în acest domeniu ne aflăm într-un stadiu dureros. Calul, animal nobil, prietenos, fidel omului, e călărit fără cruţare. Pus să tragă diverse vehicule, alergat până la nebunie pe hipodroame și, adeseori, făcut salam de Sibiu. Ne vom mai reîntoarce, oare, la epoca bucolică a începuturilor, când domesticindu-și acest amic, omul păștea împreună cu el sub soarele binefăcător de vară?

S-a ajuns până acolo, încât numele celor mai folositoare făpturi domestice au devenit adjective de un peiorativism negru. Boul, animal de o blândeţe iremediabilă, petrecându-și viaţa numai în jug, trăgând poveri cumplite, hrănindu-se ex clusiv cu vegetale, având o tradiţie mitologică impunătoare, simbol al puterii de muncă în visul profetului Ezechiel, văzut ca zeu inventator al agriculturii în China (Chenoung), slăvit ca sfânt (Apis) la Memphis, socotit de filosoful Lao-Tse ca înţelepciunea însăși, considerat de grecii vechi cel mai nobil sacrificiu pentru Zeus, având rol de divinitate primordială la gali (Damona). Ei bine, boul a ajuns sinonim cu imbecilitatea absolută. Când un om îi spune altuia „Boule!" nu-i admiră de fel caracterul blajin, incomensurabila răbdare, supuşenia, lipsa oricăror pretenţii de la viaţă. Porcul, vietate care servește omului tot ce are, care nu moare niciodată de bătrâneţe, ci doar în chip năprasnic, ars pe rugul plăcerilor noastre gastronomice — a cărui aspiraţie spre curăţenie e atât de irepresibilă încât unde găsește un ochi de apă sare în el, chiar dacă e o neînsemnată mlaștină acolo, ei bine, porcul a ajuns emblema nesimţirii. De ce? Oaia… Oaia îi dă omului carnea ei, laptele ei, brânza (provenită din laptele ei), lina, coarnele, copitele și, în cele din urmă, intestinele. Știaţi că cel mai dulce sunet de violină, cel mai fermecător murmur al unui Stradivarius se datorează oii — din ale cărei intestine se făuresc strunele? Or, nu există o mai infamantă imprecaţie adresată unei femei, decât „Oaie!" Nu mai aducem în discuţie gâsca, găina, curca — pasăre de o fermecătoare inocenţă — a căror degradare în folclorul suburban a devenit înfricoșătoare, fără ca fiinţa lor să aibă ceva reprobabil sub raportul moralei sau măcar al caracterului.

În schimb: aproape nu există mamă care să nu-i spună copilașului „ursuleţul meu drag", sau „vulturașul mamei", deși e bine cunoscut că aceste exemplare ale regnului animal se hrănesc cu cadavre și au o ferocitate de poveste. Tot astfel, unii bărbaţi îşi elogiază iubitele asemănându-le cu „o panteră" („a mea e ca o panteră")

sau cu o tigresă („femeia asta e o tigresă, nu altceva") făcând o laudă din ceea ce e, de fapt, perfidie carnasieră, viclenie ucigașă a unor bestii cu care în natură nu e recomandabil nici să te întâlnești.

Umorul caută a restabili raporturile normale și eventual nomenclatorul normal al raporturilor dintre speciile animale, arătându-i omului, cu subtilitate (căci dialogul cu animalele e deocamdată mai anevoios) unde greșește, corectându-l cu bine voitoare persiflare sau acidă maliţie, ajutându-l să înţeleagă că eroarea e în el, nu în ceilalţi (celelalte) care n-au ajuns încă la conștiinţa de sine.

Poate că a început să se înţeleagă câte ceva în această materie. Poate că, fără să ne dăm seama numaidecât, se între prinde câte ceva în direcţie pozitivă. Ne-a atras atenţia, în acest sens, remarca poetului Marin Sorescu: „Animalelor din grădina zoologică, pentru ca să nu se plictisească și să le fie asigurată liniștea sufletească, li se prezintă tot felul de colective de vizitatori". E, desigur, un început mic. Dar promiţător.

Nu e deloc improbabil ca, de la un moment dat încolo, unele probleme asemănătoare să se pună în ceea ce privește (nu „în ceea ce privesc" — cum atât de greșit se pronunţă, uneori, la radio) relaţiile dintre oameni și roboţi.

Dar pe acestea le vom discuta atunci.

Cap. V. *Râsul corectează excesul de vorbire, erorile de vorbire, vorbirea îngălată și muţenia, și scormonește în adâncimea cuvintelor*

Râsul are darul de a corecta excesele de vorbire — ca și muţenia supărătoare — erorile de vorbire, vorbirea în doi peri, cea îngălată, rostirile în doru' lelei, pălăvrăgeala, retorismul, (cu ruda sa, demagogia), sărăcia de cuvinte, limbajul sofisticat și preţios, logoreea, incontinenţa verbală, emisia clăbucită, gângăveala provenită din timiditate și nu din defecţiuni fizice, folosirea improprie a termenilor, declinările rele, conjugările aiuristice, dezacordurile gramaticale, regionalizarea graiului până la desfigurare.

Profesorul J.B. Williams de la Institutul de psihologie al Universităţii din Ohio, după ce a studiat problema timp de aproape o jumătate de secol, a ajuns la încheierea că oamenii care vorbesc mult trăiesc mult, deoarece aceia care vorbesc puţin sunt măcinaţi de stresuri și gânduri rele, ori confuze, ce-i îmbătrânesc prematur. Constatările noastre personale, fă cute timp de câteva decenii cutează să aducă o corecţiune aserţiunii savantului american, privind modurile de tăcere. Căci un om care știe să tacă ironic într-o hărmălaie provocată de proști vorbăreţi, îşi prelungește existenţa cu o cantitate de timp ce poate fi determinată prin ecuaţia $(A+1)^n = (B-1)^n$. Adică, numărul prostiilor spuse de gălăgioși, plus cel ce le ascultă tăcând, înmulţit cu numărul rostitorilor este egal cu sporul de înţelepciune al ascultătorului taciturn, minus persoana lui, ridicat la puterea orelor cât a avut timp și răbdare să-i asculte.

Și tot în problemele vorbirii:

Vom observa că mulţi obișnuiesc să formeze femininele unor masculine prin

asimilări forţate, sau inconveniente, dintr-o probabilă inerţie de gândire, sau din ignoranţă. Le vom atrage atenţia că femininul de la *un car* nu e o *cară,* femininul de la *un leac,* nu e *oleacă,* nici cel de la *un nor, o nor*ă, sau de la *un pat — o pată, un loz — o loază,* că femininul de la cord nu e coardă, iar cel de la *puţ* nu-i ceea ce s-ar crede, ci *fântână.* În asemenea cazuri îndreptarea veselă a erorilor poate ivea un efect curativ.

Trebuie explorate și etimologiile, care-ţi arată, adesea, rădăcinile ascunse, originea cuvintelor, dovedindu-ţi că sub vorbe graţioase se ascunde uneori ceva mai puţin simpatic – sau invers. Profesorul Al. Graur ne-a arătat, convingător, de unde se trage cuvântul *duduie,* una din noţiunile cu care românii au împăcat și capra și varza, adică au eliminat posibilitatea de a greși faţă de o făptură pe care nu știi dacă s-o numești doamnă sau domnișoară. Deci termenul vine din persanul *tiitii* = papagal, care trecând în turcă a dat *dudu* sau *dudukuși,* cu semnificaţia de păsărică, ulterior cu sens analog de doamnă drăguţă, ajuns în română, prin preluare, *duduie.*

Finul porţelan vine de la grosolanul (nedrept) scroafă, *porca* în italiană, diminutivat *purcică,* asimilat cu *porcellana,* scoică, și de aici devenit *porţelan.*

A dezmierda, operaţiune gingașă, are un început istoric: în vremea năvălirilor barbare, când strămoșii noștri se trăgeau la adăpost, în munţi și în păduri, nevoiţi să stea împreună cu vacile, caprele și oile lor, copiii, jucându-se printre ele, îşi umpleau părul lung cu excrementele acestora. Seara, după ce-i spălau, mamele, ori bunicile, ori surorile mai mari, îi pieptănau cu îngrijire, cu pieptene gros de corn, scoţându-le din cap murdăriile (în latină: *merda),* operaţiune pe care au numit-o, în daco-română, *dezmierdare.*

Dacă scormonim în adâncimea cuvintelor (ca și a faptelor), multe lucruri vesele pot ieși la iveală. Vesele și neașteptate.

Poate de aceea ilustrul critic literar Saint-Beuve îl aprecia pe un mai puţin ilustrul poet comic Molière în primul rând pentru „facultatea de a scormoni", despre care mai zice că acela „o stăpânea într-un grad înalt", folosindu-se de „personaje însufleţite, uşuratice, înveselitoare, care au toate caracterele firii".

Facem toate aceste consideraţii pentru a arăta că, prin cercetări surâzătoare, se poate îmbogăţi lexicul curent.

Limba e extrem de bogată și dacă ai răgaz — și voinţa de a te opri, din când în când asupra ei — descoperi cu încântare strălucirile acestei comori de nestemate. Spune, de-o pildă, *punct* și vezi în câte accepţii poţi folosi cuvântul, în câte combinaţii poate el intra, câte înţelesuri capătă. *A fi pe punctul de a…* înseamnă că ești gata să săvârșești o acţiune, dar *A fi pus la punct* înseamnă că ai fost oprit de a face acea acţiune.

Însă una e *L-a pus la punct* și alta *E pus la punct,* adică vestimentat îngrijit și elegant. Dacă directorul i-a dictat *până la un punct* secretarei, noaptea, târziu, rezultă că la acel punct s-a oprit și au urmat eventual puncte, *puncte;* dar dacă i-a dictat *punct cu punct* ceea ce aceea a bătut la mașină, înseamnă că treaba începută s-a mântuit cu bine și oportun.

Fiecare e în drept să-și expună, în adunări, *punctul de vedere* dar există, până la urmă, cineva, care punând *punctul pe i,* hotărăște cum stă chestia. *A puncta* problemele într-o asemenea adunare, e una; *a puncta* adversarul în ringul de box, e alta, meciurile câştigate *la puncte* putând să-l determine pe cel care a fost biruit, să înregistreze și unele pierderi de arcade, mă sale, nu de puţine ori și altele.

Combinaţiile în care intră, la propriu sau figurativ, substantivul comun mână sunt atât de numeroase încât ar putea umple o carte — dacă aceea ar fi goală. *A avea mână bună,* iată o șansă. A nimeri la unul *cu mână grea,* o nesansă. A avea pe cineva *la mână,* cineva care ulterior a fost dat *pe mâna* justiţiei (aceea cu care, legată la ochi, ţine în cumpănă balanţa), înseamnă un șir lung de fapte și idei. A cere *mâna* unei persoane de sex feminin, înseamnă a-i apuca și restul — dacă ea a acceptat. Dar dacă aceluia *nu-i dă mâna* s-o mai ţină, o lasă. Astfel că e bine, înainte de o căsătorie, să se vadă ce *dare de mână* au socrii pentru ca tinerii să se poată stabiliza cât de cât. Iar dacă unul din soţi e mână *spartă,* e învederat că și căsnicia se va resimţi, chit că acela se jură cu *mâna pe conștiinţă* că a făcut tot ce depindea de el ca să… și ca să…

I se va replica totdeauna de sfetnicii casei, *să dea din mâini,* să nu stea locului, că altfel n-ai cum să te chivernisești; și nu ajungi nicăieri dacă ședzi doar *cu mâinile-n sân* (al tău sau al cine știe cui). Expresia *a face cu mâna* se referă la cei ce obișnuiesc a-și flutura antebraţele pe peron către cel care, plecat cu trenul, a trecut de cotitura de unde nu se mai vede.

Ce-și face omul cu *mâna lui,* nici dracul nu-i face — privește alt câmp de fenomene, într-o arie mult mai largă. *O mână de fier* simbolizează un om energic și hotărât, dar, cum spunea un umorist de odinioară, dacă această mână de fier e acţionată de un cap de lemn, ea poate produce prăpăd. De toate e po sibil să zâmbești, să râzi, ţinându-te cu *mâinile de burtă,* gest preventiv pentru ca eventualele scuturături ale corpului să nu ducă, ferească pronia, la scăparea de sub control a viscerelor.

Cap. VI. *Cum sunt iubiţi oamenii veseli și ce numiri li se dau ca să fie știuţi drept ceea ce sunt.*

Poporul îi iubește pe oamenii veseli. Îi numește ghiduși, duhlii, năzdrăvani, poznași, șugubeţi, hâtri, șoltici, mucaliţi, glumeţi, hazoși, în antinomie cu denominaţiunile posac, cutră, oţetit, paraponisit, mutră acră, afanisit, mahmur, ciufut, lepră.

Horaţiu îşi sfătuia concetăţenii să răspundă cu o glumă care e totdeauna mai bună ca asprimea. Rabelais ne îmboldea și el să fim veseli, zicând că după ce-i vom citi cărţile poate că nu vom deveni mai înţelepţi, dar sigur vom învăţa să râdem bine și ni se adresa fiecăruia, pre latinește, „Interpone tuis interdum, gaudia curis", adică „Strecoară din când în când câte-o bucurie printre grijile tale". Iar Swift, aflat în galeria celor mai mari umoriști ai lumii, zicea că zeflemeaua e cai macul oricărei conversaţii.

De altfel, care e scopul vieţii? Un filosof stimat de patrusprezece veacuri încoace, pretinde că e satisfacţia. Cam de aceeași părere. E și vestita doamnă antică Thargelia din Milet, care datorită frumuseţii și deșteptăciunii ei a avut 14 bărbaţi, toţi oameni de seamă și de rang înalt și care la ea pătul îmbelșugatului ei trai pe pământ a rostit adevărul profund că „Folosul vieţii stă în bucuria ei". Și oare nu cei mai buni dintre oameni sunt cei veseli? Ba da — răspundea Hemingway, nesovăitor, la propria sa întrebare.

Poporul știe să râdă — și râde foarte bine — în toate împrejurările: face haz de necaz, folosește râsul ca pavăză și lance în vremuri grele, scornește iscusite ziceri, strigături, ovaţii de nuntă, ghicitori, cântece, poezii nostime, dă nume hazoase unor locuri, cursuri de apă, porecle oamenilor, denu miri alegorice unor fapte; până și plantelor le află câteodată denumiri poznașe. Printre cele trei mii de specii din flora română, avem astfel, cu nume de alint voios, Șopârliţa, Sincerica. Flămânzica, Timoftica, Lipicioasa, Cercelușii babei, Pleșcariţa, Turicelul, Feciorica, Struna cocoșului, Stupitul cucului, Ochiul boului, Poama vulpii, Pălăria șarpelui, Scârţâitoarea, Coada șoricelului, Ciuboţica cucului, Salata iepurelui, Gușa porumbelului, Mierluţa, Laptele câinelui, Limba peștelui, Urda vacii, Barba caprei, Rochiţa rândunelei, uluitoarea floare de Cinstea câmpului și sublima Iarba omului, numai ele valorând cât un poem.

Cap. VII. *Atitudinea umoristului faţă de femeie — și a acesteia faţă de el — chiar și atunci când nu sunt faţă-n faţă, ci în alte situaţiuni geografice.*

Cei mai însemnaţi umoriști ai lumii sunt angajaţi în ocrotirea și, indirect, în proslăvirea femeii și a virtuţilor ei, văzând în ea un simbol al creaţiei și dăinuirii, poezia lumii și emblema dragostei. Nu că bărbaţii n-ar ști să iubească — ei fiind de cele mai multe ori atât de plini de dragoste încât dau și pe delături — dar femeia e aceea care *primește* și *păstrează,* ea e depozitul sacru al amorului — legitim ori ilegitim — și duce, necontenit, prin secole și lumi *ideea* creaţiei și a procreaţiei. Și o va purta așa mereu, până-n pânzele albe — care deși sunt frecvent evocate, nimeni nu știe unde vor fi fiind ele. E adevărat că amorul costă câteodată mai multe decât un regiment — zicea Voltaire — dar cine nu devine generos când e la o adică, cine nu slăvește femeia doar pentru că e, uneori, costisitoare? Umorul a învăluit, totdeauna, într-un lirism diafan gingășia feminină, graţia, farmecul, atașamentul bărbaţilor faţă de semenă, mergând până acolo încât au închinat și e egii împrejurărilor neprielnice — cum a făcut Swift când a conchis că Orfeu s-a jugănit singur din durere pentru pierderea soţiei, sau cum a scris Jean Paul Richter: „Femeia este cel mai iraţional aliaj, turnat din încăpăţânare și devotament, pe care mi-a fost dat să-l văd, pentru soţul ei este gata să lase să i se taie capul (nu însă și părul)". Sau când Marin Sorescu i-a dăruit unui personaj de-al său această surprinzător de adevărată reflecţie: „Viaţa trece atât de repede încât dacă nu iubești la timpul oportun, iubești la timpul inoportun și te faci de bâlci. Dacă te-apucă amorul la 60 de ani, pe unde scoţi cămașa?", ceea ce seamănă a imn adus indirect

vrăjii feminine.

Și chiar când umoriștii glumesc pe seama femeii o fac cu delicateţe, turnând în cerneală cea mai măruntă cantitate po sibilă din veninul propriu. Exemplific, pentru a nu lăsa aserţiunea neacoperită: „Nu se poate pune la îndoială neascultarea femeii; roag-o sau pomenește-i să facă ceva și o să vezi: ea e convinsă că trebuie făcut taman pe dos, ăsta-i lucru știut". E comentariul lui Alfonso Martínez de Toledo care trăia, se pare, cu o femeie atât de îndărătnică, încât — zice — „se hrănea cu zilele bărbatului ei", dar el lasă, totodată, să se înţeleagă că și încăpăţânarea slăbește odată cu creșterea dragostei, lucru demonstrat și de Shakespeare în piesa sa *Scorpia îmblânzită,* unde după ce cavalerul Petrucchio a dat-o pe Caterina sa cu capul de toţi pereţii, a târât-o prin toate noroaiele unui drum nesfârșit, a lăsat-o nemâncată și a îmbrăcat-o în zdrenţe, i-a cucerit iubirea transformând-o dintr-o capră sălbatică veșnic behăitoare, într-o porumbiţă gângurindă dimineaţa, prânz și seara.

Iar dacă o notă glumeaţă se strecoară în descrierea unei doamne — așa cum i se întâmplă uneori lui Diderot — asta nu înseamnă că el n-o implantează pe aceea în eternitate, cum e cazul doamnei Buffon, căreia filosoful-scriitor îi face acest portret caracteristic: „Doamna Buffon nu mai are gât. Guşuliţele i-au coborât până la jumătatea drumului, ţâţele i s-au ridicat, străbătând cealaltă jumătate drept care, acum, cele trei rânduri de guşe se sprijină pe două perne mari, frumoase". Tot astfel cum nu trebuie luată în seamă atât maliţia, cât substanţa rostirii învăţatului rabelaisian Panurge, care mărturisea, bucuros, că cere totdeauna sfatul femeilor, cu deosebire al celor bătrâne: „De câte ori le-am ascultat, am avut un scaun minunat".

Neuitate rămân odele pe care scriitorii și artiștii veseli ai Renașterii au știut să le închine Femeii, în cele mai săltăreţe forme, fără ca fondul închinător să rămână în suferinţă. Ca, de pildă, acest salut al Căpitanului (făurit de actorul și poetul Lorenzo Franciosini): „Sărut talpa piciorului signoriei Voastre, stăpână a acestei lumi, principesă a acestui piept, ducesă a acestor braţe, Marchiză a sufletului meu, Contesa vitejiei mele, Regină a forţelor mele și Signoră atotputernică a întregii mele persoane!" Nici nu-l poţi rosti tot dintr-o unică răsuflare.

O adevărată lecţie de privire duios-veselă asupra femeii ca bibelou planetar a dat, confraţilor săi tineri, marele umorist român Tudor Mușatescu. Întreaga sa operă vădește această atitudine, pe care a condensat-o și în numeroase maxime: „Femeile sunt capabile să facă totul, iar bărbaţii restul". „Bărbaţii îşi amintesc, femeile ţin minte". „Suspinele femeilor sunt ţipete călugărite". „Femeia vede chiar și acolo unde bărbatul abia zărește". Cărora le putem adăuga, desigur, și sentinţele vestite ale altora, cum e aceea atât de adevărată, a lui Jean Paul: „Bărbaţii se reped, femeile amână", sau zicalele populare românești: „Bărbaţii au ochi să vadă, femeile au ochi să fie văzuţi". „Cine femeia-și lovește, norocul îşi oropsește", „Dor de noră în fund de soacră". „În orice coadă de cloșcă e și o pană de puică". Alăturându-le, cu modestie, și câteva din constatările proprii: „Bărbaţii sunt orgolioși, femeile sunt doar mândre de ceea ce fac — după cum am constatat, și

la cooperativa de croitorie „Avântul îmbrăcămintei”, unde maestrul Costache Gloabă îţi înapoiază pantalonul cârpit cu expresia „Nimeni n-ar fi izbutit ceea ce v-am făcut eu, ia priviţi!”, în timp ce doamna Fani Gloabă, soţia sa, remaieză artistică de ciorapi de damă, le dă clientelor obiectul recondiţionat, cu formula modestă „Sper să nu se mai deșire”.

După părerea mea, femeile sunt și mai puternice decât bărbaţii: orice femeie din lume poate ţine pe piept o greutate de 100 kilograme, iar la nevoie și mai mult, însă orice bărbat ar urla dacă i-ai pune pe piept numai jumătate dintr-o asemenea încărcătură. Mi se pare simptomatic că bucureștenii obișnuiesc să laude masculii spunând „e bărbat de comitet”, în timp ce aprecierea pentru ea, sună „e femeie de casă”.

Să mai amintim că pentru femei înfruntăm cele mai mari primejdii — despre care nu vorbim zilnic, dar care *sunt* — și o facem chiar cu tragere de inimă. Câţi tineri nu beau lacrimile iubitelor lor, după ce le fac să plângă? Dar puţini știu că aceste lacrimi au o puternică acţiune bactericidă, microbii aflaţi într-un tub de cultură, în contact cu doar câteva lacrimi sunt omorâţi sau reduși la neputinţă; dar în același timp, aceleași lacrimi ucid și microorganisme de care avem absolută nevoie. Care bărbat nu-și sărută femeia iubită, chiar și atunci când îi e doar consoartă? Ei bine, profesorul Mraunweller de la Universitatea Humboldt a făcut următoarea experienţă cu studentele sale, ca să le arate ce înseamnă, din punct de vedere sanitar, o pupătură: le-a dat, fiecăreia din cele șase discipole aflate în laborator, câte o farfurie sterilizată, cerându-le să depună un sărut pe fundul lor (al farfuriilor) și apoi, examinându-le la microscopul electronic, să relateze ce-au văzut acolo. Studentele au descoperit, cu surprindere, pe fiecare farfurie, între 1.200.000 și 1.500.000 de microbi din cei mai feluriţi. Foarte încântate de descoperire, într-un elan nestăvilit, și-au pupat, toate, profesorul; o glumă bună. Dar problema rămâne, nu-i așa? Inutil să mai notăm că niciuna n-a renunţat să se mai sărute cu cel (sau cei) dragi, după cum nici partenerii în cauză, cărora li s-a povestit despre ce-i vorba, n-au ţinut seama de avertismentul savantului. (În paranteză: cei ce beau vin nu știu că un litru din acest lichid conţine, în afară de zeama strugurelui, 5 mg bor, 0,6 mg cupru, 0,3 mg fluor, 0,15 mg iod, 10 mg fier, 700 mg potasiu, 60 mg magneziu, 150 mg fosfor, 0,2 mg plumb, 20 mg siliciu, 0,5 mg metan, 2 mg zinc, ceea ce înseamnă că, odată cu sorbitura din pahar, înghiţim aproape tot tabelul lui Mendeleev. Comunicându-se acest lucru la ospăţul final al Congresului de lactologie, untificare și smântânire artificială de la Viena, convivii s-au îmbătat atât de cumplit, încât plecările lor de a doua zi au trebuit să fie amânate cu 24 ore).

Cap. VII. *Nu știm cine a descoperit furculiţa, cine a construit primul pat din lume și cine a născocit umorul.*

Știm multe lucruri despre univers și istoria lui, despre om şi constituţia sa. Nu știm multe lucruri despre preistoria omenirii (e o verigă lipsă în lanţul evolutiv al speciei umane), despre ceea ce se află sub scoarţa globului pe care trăim (nu s-a

ajuns decât la o adâncime de 25 kilometri — din cei aproximativ 6370 cât are raza Terrei!), despre cum se formează oasele fătului în pântecele mamei. Știm că frigiderul a fost inventat de francezul Charles Pellier, paratrăsnetul de americanul Franklin, fotografia de Niepce, conservele de legume de latinul Marcus Porcius Cato, și pieptănătura breton la bărbaţi de împăratul Iulius Cezar (ca să-și acopere începutul de chelie), dar nu-l cunoaştem pe inventatorul roţii, nici pe descoperitorul furculiţei, nu știm cine a construit primul pat din lume și cine a născocit umorul.

Cine, cum și când?

Ori el, umorul, s-a ivit pe lume odată cu pulberile stelare, când apele s-au despărţit de uscat, cerul de pământ și astrele au trecut fiecare pe orbita sa?

S-au făcut remarcabile dicţionare de umor. Dar la capitolul istoric sunt mai toate ceţoase, confuze. Sau tac. Altminteri, sigur, dar definiţii nostime. *Pieton:* principalul obstacol al circulaţiei normale pe drumurile publice. *Toaletă publică:* loc unde bărbaţii intră grăbiţi și ies fericiţi. *Peşte:* tată denaturat, ce nu-și recunoaşte niciodată copiii, îi părăsește înainte de a se fi născut, din vocabularul său nefăcând parte formule de genul „Icrele mele scumpe!”. *Alcov:* Erotrodom. *Șansă:* exaplicaţie pentru succesul altora. *Vultur:* Nume pe care-l dau adesea gâștele bobocilor lor. *Înmormântare:* ceremonie care-l lasă rece pe principalul interesat”. Dar la ce *este umorul,* de unde vine el, explicaţiile, cum ziceam mai sus, nu satisfac.

Cercetând bibliografia de specialitate, care e imensă, nu veţi găsi răspuns la întrebarea esenţială. Ne stau la dispoziţie eseul despre râs al lui Henri Bergson, *Discursurile distrugătoare care pun adversarul la pământ* ale lui Protagoras din Abdera, revistele *Eliberarea Brăilei* și *Deșteptarea lalomiţei, Elogiul nebuniei* de Erasmus, piesa *Comedia celui care a luat de nevastă* o *femeie mută* de Anatole France (după o veche farsă franceză), cartea *1001 reţete italiene pentru a râde în timpul consumului de macaroane, indiferent de felul în care au fost preparate,* tipărită la Siena, *Ghidul toaletelor publice din Berlin și regiunile înconjurătoare, cu recomandări sensibile pentru utilizarea, la nevoie, a mediului vegetal natural, Dicţionarul practic al insultei franceze între automobiliști, pietoni și femei de lume pe timp de ploaie, Regulamentul britanic (anonim) pentru raporturile dintre șefi și subalterni* („Art. 1: Șeful are dreptate. Art. 2: Șeful are totdeauna dreptate. Art. 3: Chiar dacă un subaltern are dreptate i se va aplica articolul 1”), *Instrucţiunile regelui coreean Setong către supușii săi pentru învăţarea alfabetului inventat de el* („Alfabetul meu poate fi învăţat de orice om deștept în câteva ore și de orice prost în câteva zile”), *Elegie la pomana porcului* de Teodor Mazilu, libretul baletului *Puișorii de găină* de Ravel, volumul *Oameni cu simţul umorului* de Ion Băieșu (în care se lămurește cum e cu cei care nu-l au), *Povestirile din Canterburry* de Chaucer.

Decameronul lui Boccaccio, *îndreptătorul beţivilor care cu prinde în sine numirile beţivilor și toate faptele care curg din beţie* de Anton Pann (vol. I şi II, București, 1832 — dar de-atunci schimbări mari în parcelă n-au fost, îndreptarul e actual), sfaturile medicului antic Galenus („Dacă vrei să fii sănătos, să nu te îmbolnăvești”), manifestul lui Ion Luca Caragiale despre cum se poate glumi („Se

poate glumi? Da și nu. Se poate, când ai de-a face cu oameni sănătoși. Nu se poate – cu oameni bolnavi. Se poate — cu oameni veseli și bine dispuşi. Nu se poate — cu oameni posaci și mâhniţi. Se poate – cu oameni de spirit. Nu se poate — cu oameni proști. Se poate — cu literaţi și artiști. Nu se poate — cu gloabe literare și artistice"). *Tratatul de râsologie* pe care l-am scris eu – dacă-mi permiteţi — și apoftegma lui Montesquieu după care trebuie să ne mai luăm unii pe alţii și așa cum suntem, dacă avem puţin spirit („Spiritul… este bunul simţ legat de mintea luminată") pentru că, la urma urmei, „chiar și pe cel mai înalt tron din lume dacă ajungem, tot pe fesele noastre stăm".

Dar dacă cercetarea întinsei bibliografii specializate nu ne ajută la lămurirea problemei esenţiale, ea ne poate da cunoştinţe laterale. Căci cărturari moderni s-au străduit să cuantifice și să sistematizeze procedeele, metodele, sistemele umoristice, ironice sarcastice. Umberto Eco, scriitor, semiolog, om de ştiinţă a literaturii, a elaborat câteva *maxime* (în termeni de semiotică textuală), capabile să sublinieze situaţii comice universale, astfel că ţinându-le minte putem face faţă în societate. Nu-ţi vin niciodată în cap când trebuie, firește, dar e bine să le ai măcar pe hârtie ca să te compenseze post-factum de ceea ce nu ţi-a reușit la momentul oportun.

1. *Maximă a cantităţii.* Fă în așa fel încât contribuţia ta să fie informativă pe cât o cere situaţia de schimb. Situaţia comică: „Scuzaţi, ştiţi cât e ceasul?" „Da".

(Notă: situaţia poate fi creată, sau spontană. Fata care vorbește în megafon în gara Filiași a anunţat că „Rapidul 16 din direcţia Timișoara are o întârziere care nu poate fi comunicată întrucât nu se știe cât va dura". Situaţie comică până ce s-a informat, pe aceeași cale, că trenul în chestiune „nu mai vine azi" — conversiune tragică.)

2. *Maxime ale calităţii,* a) Nu spune ceea ce crezi că este fals. Situaţia comică: „Dumnezeule, Doamne, dă-mi o probă a inexistenţei tale"; b) Nu spune ceva pentru care nu ai argumente adecvate. Situaţie comică: „găsesc ideea lui Martin inacceptabilă și iritantă. Bine că n-am citit niciuna din cărţile sale" (Notă: în genere, bădăranii n-au nevoie de argumente, ei acţionează împotriva normelor comune și a logicii. Stau în staţia de taxiuri, vine o mașină, îi fac semn, se oprește, dar pe lângă mine ţâșnește unul care nici nu fusese acolo, se urcă și-i spune șoferului „Mână!" „Domnule — protestez — eu așteptam aici!". „Într-adevăr — zice — dumneata îl așteptai, dar eu l-am luat. Salut!" Și pleacă. Recursul la argumente sau reţinerea, când nu le ai, privesc un anume stadiu de civilizaţie, sub care se poate petrece orice, de la ilogicul elementar la aberaţia demenţială: „De ce i-ai spart capul?" „Mi-a spus de la început că-i tare de cap și nu l-am crezut".

3. *Maximă a relaţiei.* Fii relevant. Situaţie comică: „Știţi să conduceţi o barcă cu motor?" „La dracu'! Și-apoi, la naiba! Am făcut milităria la Cuneo!"

4. *Maxime ale manierei:* Evită obscuritatea exprimării și ambiguitatea, fii scurt, ferește-te de prolixitate, fii ordonat.

Aici, cărturarul se oprește: „Nu cred că este necesar să sugerez rezultate

comice ale acestei violări, adesea ele sunt involuntare".

Păcat; putea să adauge, după recomandări: încercaţi, mie mi-a fost totdeauna imposibil să reușesc.

Oricum, tentativa (imperfectă) de înșiruire a unor tipo logii comice, a unor efecte comice, aceste maxime conversaţienale dovedesc că se poate introduce oarecare ordine (convenţională, desigur) într-o materie care, după spusa lui Hegel, excelează prin aruncarea, claie peste grămadă, a unor obiecte aduse în relaţie în chip absolut subiectiv.

Cap. VIII. *Ironia, ce fel de artă, e ea, cum se poate mânui, cum e repudiată și de cine.*

Nu e cazul însă să atribuim această dezordine, specifică materialului utilizat de umoriști — cărora le-a fost îngăduit dintotdeauna să bată câmpii (Goethe) — și atitudinii ironice.

Ironia are alte determinări și poziţii în spaţiu. Fiind aspectul cel mai rar și cel mai fin al inteligenţei (Fraţii Goncourt), ea nu va fi niciodată imprecisă. Cei ce au studiat problema pretind că ironia are ţintă sigură, iar ironistul are totdeauna o părere despre obiectul supus atenţiei sale. Ironia dezumflă megalomania (problemă grea, dată fiind mulţimea purtători lor), dezagregă fetișurile, fixaţiile maniacale, statu-quo-ul, transcendentalismul misterelor dubioase, dezamorsează minciuna interesată, atacă fanfaronada, erodează, sceptic, mistificările mari și mici, e vrăjmașa oricărei dictaturi și oricărei îngrădiri a spiritului prin dogme, e „arta de a nu crede decât într-o foarte mică măsură în ceea ce ni se impune" (Albérès). Ea *neagă.* Negaţia ironică e de un tip special: omul nimicește în unitatea aceluiași act ceea ce statuează, afirmă pentru a nega și neagă pentru a afirma (Sartre).

E o armă — și poate fi cumplită. Iezuiţii i-au reproșat vehement lui Pascal că —, mânuind-o, s-a arătat lipsit de milă creștinească și că, în mod eronat, i-a zis „un act de dreptate", sau „antecamera adevărului". O armă tăioasă. Are un caracter sever, sunet șuierător, pătimaș, o veselie mimată, iar în străfunduri, ciudă, mânie și dispreţ. Există și sfinţenie în ironie. Tot Pascal pretinde că aceasta a fost atitudinea lui Dumnezeu când a alungat din rai primul cuplu, pedepsit că a gustat din fructul cunoaşterii; ar fi trebuit să-i treacă în rândul spirite lor pure: „Ecce Adam, quasi unus ex nobis", iată Omul, care a devenit aproape ca noi, ceea ce e o ironie sângeroasă, cu care Atotputernicul a înţepat adânc. Vorba e că omul nu e nici înger, nici dobitoc și nenorocirea e că cine vrea să pară înger, pare dobitoc — meditează Pascal — și câtă dreptate are!

Ca și Umberto Eco, Henri Morier, profesor de poetică formală, stilistică și fonetică la universitatea din Geneva, propune o catalogare a procedeelor ironiei. E de interes speculativ, pentru că înainte de a învăţa cum să folosești ironia, trebuie să afli *dacă* poţi folosi această armă. Ești un bun spadasin — cum îmi povestea un cunoscut scriitor — utilizezi toate figurile clasice, cu succes, fandând de pe un picior pe altul, iar adversarul, după ce te-a privit o vreme, curios, îţi aruncă, deodată un

hârdău cu lături în cap (situaţie notorie în polemicile din presa română a ultimului deceniu al secolului douăzeci) și te descumpănește total.

Deci ce categorii ironice stabilește profesorul sus menţionat?

1. Inversiunea verbală sau *antifraza.* Ea constă în înlocuirea termenului la care ne gândim: „Iată o tâmpenie" și spunem „Iată o sclipire de geniu".

— Spunem astfel, spunem adesea. Ascultaţi, în hol-ul teatru lui; după o premieră proastă, la care toată lumea s-a plictisit, cum îi firitisesc prietenii și rudele pe regizor, scenograf, director, ce stau spăsiţi în ușă, în așa fel încât să nu poţi trece nicicum de ei: „Felicitări!" „Mi-a plăcut mult!" „E o reuşită „Să ştiţi că mai venim o dată!"

2. Inversarea situaţiei reale sau *anticatastaza.* Ea: constă în înlocuirea situaţiei reale cu situaţia „ideală" absentă. Șeful se întoarce pe neașteptate dintr-o călătorie și îşi găsește dacti lografa fumând și citind o revistă pornografică, în mijlocul unei mari neorânduieli. „Bravo, Aglaie — îi spune, retoric – ce ordine, ce curăţenie! Văd la dumneata pasiunea de a munci și conștiinţa profesională pe care le-am dorit totdeauna. Să ne gândim cum să te putem premia…

Ironiștii mai găsesc anticatastaze de duh când soţul revine de departe la domiciliu fără să anunţe și găsește pe cineva în patul lui:

— Ce naiba, dragă — se revoltă nevasta — așa se intră când știi că avem mosafiri?

Un caricaturist a imaginat aceeași situaţie. În patul con jugal e Un subaltern al șefului. „De ce vii atât de târziu? – îi reprozează soţia consortului. Până acuma te-a așteptat săracul și l-a răzbit somnul.

3. Inversiunea părţilor sau *antimetateza.* Ea constă în răsturnarea rolurilor, într-un travesti reciproc. Cel jefuit îi prezintă scuze hoţului. Sau cazul lui Jean Jacques Rousseau, care-i trimite contelui de Lastic o scrisoare — despre puţina de unt de douăzeci de livre destinată d-nei Le Vasseur, ajunsă, însă, nu se știe cum, în bucătăria contelui, ce a mâncat untul cu familia sa. Fata d-nei Le Vasseur, Therese, se duce să ceară untul, dar e alungată de oamenii contelui. Rousseau îi scrie lui Lastic: „Am încercat s-o consolez pe biata femeie necăjită, explicându-i regulile lumii bune și ale bunei creșteri (…). Arătându-i cât de vulgare sunt cuvintele dreptate și omenie, am făcut-o să înţeleagă, până la urmă, că trebuie să fie prea ono rată de faptul că un nobil i-a mâncat untul".

4. Inversiunea situaţiei morale sau *prosopoieza.* Cineva, într-un elan al căinţei false, face pe vinovatul, acuzându-se de toate crimele, când, de fapt, se știe nevinovat.

În sfârșit, să nu exagerăm cu elementele teoretice și exemplificările. Să reamintim doar cât de periculoasă poate fi ironia. În dialogul lui Platon *Symposion,* Agaton se sperie când i se n-are că Socrate se pregătește să-i ia peste picior. Medicul Eryximachos, participant la ospăţ, se roagă de Aristofan să nu-l ia în râs. Socrate însuși e deconcertat de posibilitatea ca Alcibiade care e beat, vrând chipurile să-l laude, și-ar bate joc de el. Aristofan declară a nu se teme că ar putea spune ceva de râs „căci aceasta ar fi doar în avantajul meu; și-apoi e ceva

caracteristic Muzei mele, dar mi-e teamă să nu spun ceva ridicol” și astfel, să fie ţinta ironiilor celorlalţi.

Cum există nu numai ironie în stare pură, ci și atitudine ironică, gest ironic, aer ironic, ton ironic, spirit ironic, manieră ironică, nu odată adresându-ţi-se reproșul, și chiar indicaţia — de către capsomani exasperaţi că n-au cum replica și că se văd în inferioritate derizorie — „Fără ironie!”, în timp ce tu ori ai emis doar o umilă interjecţie, ori ai tăcut pur și simplu, cu un zâmbet abia schiţat. „Ai în faţa ta pe cel mai mare scriitor român — s-a răstit la mine, unul din redactorii șefi ai revistelor la care am lucrat — și eu nu l-am contrazis: privindu-l însă într-un anume fel, el m-a dat afară, înţelegând că sunt mefient ironic faţă de afirmaţia sa atât de latră. Altă dată, ascultându-l, într-un cerc larg, pe unul care se lăuda că, scriind un roman a ieșit în faţa tuturor prozatorilor (și nu ieșise deloc) și că scoţând vreo două-trei volume de versuri i-a băgat în buzunar pe toţi poeţii (și nu-i băgase) și că dând o piesă de teatru (care se reprezentase nevoiaș, cu zeci de proptele) a de venit un dramaturg de seamă (și nu devenise deloc), în liniștea generală n-am zis decât „Zău?”, ceea ce-l face de-atunci să mă bălăcărească în toate gazetuţele pe unde scrie, afirmând chiar că acea interogaţie atât de succintă, arăta că după ce el „M-a mâncat” ca umorist eu nu știam cum să mă răzbun și-i puneam la îndoială succesele. Îi voi răspunde ca epigramistul Cincinat Pavelescu adversarului său Nigrim. Care publicase un volum cu titlul L-am *mâncat pe Cincinat:* „Susţii mereu că l-ai mâncat / Pe Cincinat / Păi ăla mare om a fost / Nu un…”

Cred însă că nu e nimerit să aduc prea multe exemple personale; și așa, adversarii vor considera că sunt inoportun. Cât privește clevetitorii înveteraţi — de ei ce să mai vorbim? Te așteaptă veșnic la cotitură. Nu pot deci decât să-i vestesc pe toţi bârfitorii mei — cum m-a învăţat părintele Rabelais – să se spânzure înainte de ultimul pătrar al lumii acesteia: de streang mă voi îngriji eu, cu toate că produsul e deficitar în comerţul de stat și particular, fiind nevoie probabil a fi adus din import. Cauza însă o merită.

Cap. IX*. Încheierea dizertaţiei cu ajutorul lui Anton Pann și cu slabele noastre puteri proprii, emiţând și o ipoteză de viitor*

Să căutăm a încheia dizertatia. Spunând ca Anton Pann:

„Dar la orice când începem / Trebuie să contenim”…

Mai transmiţându-le bunilor noștri cititori că, din câte-i cunoaștem pe umoriști, par bucuroși și mândri că firea și timpul le-a conferit virtutea de a râde și de a ști să-i facă și pe alţii să râdă, ei făgăduind — implicit și explicit — că în continuare nu-și vor ţine nici gura, nici condeiul, cât vor trăi și vor putea, și chiar câtăva vreme după aceea — după cum vor aprecia și cei de atunci.

CUPRINS

Un bou pe calea ferată…2
Telecoropișniţa…8
Cursul cursei… 10
Educaţie prin copaci…13
Vizită de documentare…15
Violul…17
Chifteaua substanţializată și mititelul experimental… 19
Problema Fofonei…22
Tratative de nuntă…24
Preocupări actuale din perspectivă romă… 27
O scăpare a regulamentului feroviar… 28
Reportaj privind o întâmplare festivă… 30
Istoria unui partid… 32
Snoavă… 34
Congresul ţopârlanului… 36
Privatizarea Ministerului de Interne?… 38
Pentameron în pădure… 40
Curs politic pentru gospodine… 46
Fluctuaţii ale economiei de piaţetă… 48
Supracomisia aerobuzivă… 51
Simfonia destinului în cartierul Florească… 54
Turuiala… 67
Protest… 70
Cuplajul… 72
Dilemele ștampilei...74
Doleanţa bătrânei doamne…76
De-ale cozii...77
Auzite și citite...79
Tiribombele...81
Cum e cu autorităţile...82
Pact politic…84
Pleașca de la conferinţa de presă...86
Poșta veselă…87
Dizertaţie...93

Senior al criticii de teatru, Valentin Silvestru are şi calitatea rară a umorului. Dar dacă ironia criticii sale este necruţătoare, umorul povestirilor are jovialitate, pe alocuri tandreţe şi o caldă înţelegere omenească faţă de micile păcate şi vicii ale personajelor sale.

Val CONDURACHE

EDITURA Canova

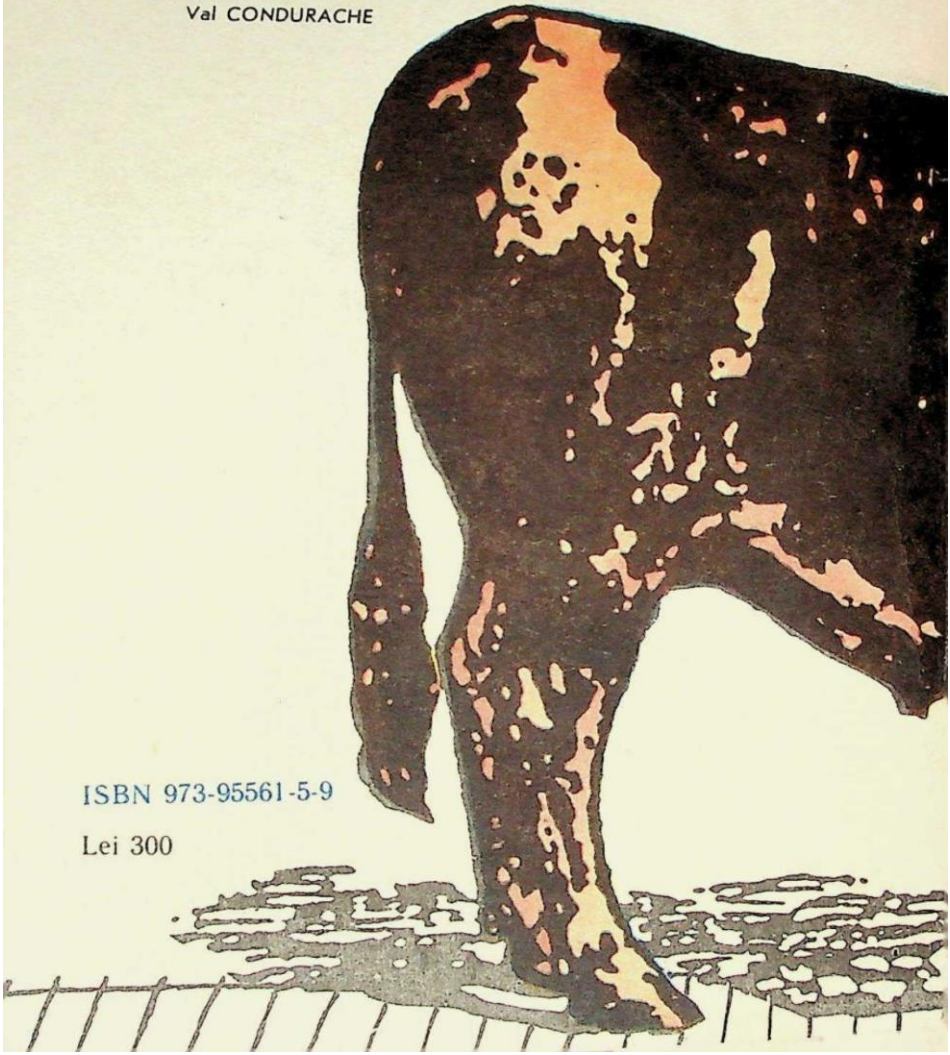

ISBN 973-95561-5-9

Lei 300